

FÖR JÄMLIKHET OCH KLIMAT

**En väg mot en sund stadsutveckling,
ingen nedmontering av välfärden**

**Vänsterpartiets förslag
till budget för Nacka kommun 2025**

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

VÄNSTERPARTIETS BUDGET -----	3
INLEDNING -----	4
En jämlik och jämställd kommun -----	4
Grön omställning -----	9
Organisation och finansiering -----	11
Övergripande mål -----	15
EKONOMI OCH INVESTERINGAR -----	16
Tabeller ekonomi totalt -----	16
Investeringar -----	18
Övergripande beslut -----	20
NÄMNDER, STYRELSER OCH BOLAG -----	22
Kommunstyrelsen -----	22
Fritidsnämnden -----	30
Klimat- och miljönämnden -----	35
Kulturnämnden -----	44
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden -----	49
Natur- och trafiknämnden -----	53
Nämnden för arbete och försörjning -----	56
Socialnämnden -----	60
Utbildningsnämnden -----	65
Val- och demokratinämnden -----	72
Äldrenämnden -----	74
Överförmyndarnämnden -----	80
Nacka energi AB och Nacka vatten och avfall AB -----	81

VÄNSTERPARTIETS BUDGET

Nacka kommun är sammantaget en rik kommun. Trots det ekonomiska välståndet är fördelningen av resurser i Nacka ojämn, vilket gör kommunen till en av de mest ojämlika i landet. Klyftan mellan rika och fattiga upplevs som en djup orättvisa. Den påverkar allas livskvalitet negativt och bidrar till ökad social oro.

Vänsterpartiet vill ställa om Nacka kommun för att utjämna skillnaderna i livsvillkor för våra invånare och snabbt göra nödvändiga minskningar av växthusgasutsläpp. Det innebär att vi måste ta ett politiskt ansvar i kommunen, efter årtionden av att blunda och förgäves hoppas att marknaden ska lösa alla problem. Både klimatpåverkan och ojämlikhet har i stället ökat när politiken trätt tillbaka för att överlåta ansvaret på marknaden.

Vänsterpartiets mål är att förverkliga ett samhälle grundat på demokrati, jämlikhet och solidaritet. Ett samhälle befriat från klass-, köns- och etniskt förtryck, ett rättvist och ekologiskt hållbart samhälle där människor bygger sin egen framtid i frihet och samverkan.

Vårt mål är inte en ouppnåelig utopi utan ett solidariskt samhälle som byggs av och för människor. Individens möjligheter ökar genom det kollektiva samarbetet som ett samhällsbygge och en stark välfärdsstat innebär. Det kollektiva gör oss starkare jämfört med när vi alla tvingas agera var och en för sig.

Budgeten är uppdelad i tre avsnitt. *Inledningen* beskriver tre av Vänsterpartiets viktigaste politikområden: ett jämlikt, ekologiskt hållbart och rättvist finansierat samhälle. Inledningsavsnittet sammanfattas av en lista med våra övergripande mål.

I budgetens andra avsnitt, *Ekonomi och investeringar*, visas Vänsterpartiet i Nackas budget för 2025 i tabellform med en redovisning av differenserna jämfört med kommunens underlag. Därefter redovisas de *Investeringar* vi vill göra kommande år. De förslag Vänsterpartiet vill lägga fram i kommunfullmäktige har samlats i en punktlista under rubriken *Övergripande beslut*.

Den tredje och sista delen av budgeten, *Nämnder och styrelser*, är indelad utifrån hur Nacka kommun är organiserad och hur besluten om budget behandlas i kommunfullmäktige.

Här återfinns de konkreta förslag som Vänsterpartiet i Nacka vill lägga fram i respektive nämnd. Eftersom vi anser att Nacka saknar en central organisering av ett av Vänsterpartiets viktigaste politikområden, den gröna omställningen, vill vi att en särskild klimat- och miljönämnd skapas. Därför har vi i 2025-års budget utformat en sådan. Där samlar vi den politik som vi anser krävs för ett ekologiskt hållbart Nacka.

INLEDNING

EN JÄMLIK OCH JÄMSTÄLLD KOMMUN

EN JÄMLIK KOMMUN

Nacka är en av Sveriges mest ojämlika kommuner. Det gäller allt ifrån inkomst, förmögenhet, boende, utbildning, hälsa och förväntad livslängd, men det gäller även politiska beslut, som ibland behandlar olika delar av kommunen mycket ojämnt.

När en multihall skulle placeras i Fisksätra, och det blev svårt att hitta en tillräckligt stor plats, hastades ett beslut igenom där multihallens yta halverades i förhållande till det beslut som kommunfullmäktige tidigare antagit. Nacka kommun visade en långt större vilja att framhärda och investera när markytorna var problematiska för simhallsbygget i Saltsjöbaden.

När en skola lades ner i Tippen skedde det med god planering. Föräldrar och elever fick sex månader på sig att välja en ny skola. När Fisksätraskolan lades ner och fastigheten köptes av Stena, fick föräldrar och elever två veckor på sig för ett nytt skolval. De hade dessutom endast överblivna platser att välja på. När boende i Tippen hade synpunkter på byggplanerna där, ändrades planerna i enlighet med de boendes önskemål. När Fisksätraborna opponerade sig mot den kraftiga förtätningen i området fick de till svar från det borgerliga styret att planprocessen hanterats korrekt och att man inte tagit del av några synpunkter.

Kommunens orättvisa behandling av Fisksätra spår på de utmaningar som finns i området på grund av socioekonomiska faktorer och boendesegregation. En känsla av utanförskap och hopplöshet har brett ut sig, och i sin tur genererat nya problem, både för dem som bor i området och för kommunen.

Vänsterpartiet anser att Nacka behöver bli ett mer jämlikt samhälle. Många av förslagen och satsningarna i den här budgeten utgår ifrån det målet.

EN FEMINISTISK OCH JÄMSTÄLLD KOMMUN

Feminism och jämställdhet är inte en sakfråga, utan en grundläggande demokratisk fråga. Vänsterpartiet är ett feministiskt parti som ser att ojämlikheter och orättvisor kopplade till kön återfinns inom alla politikområden. Jämställdhet är ett av FN:s globala mål för hållbar utveckling. Bristen på jämställdhet får katastrofala följder i Sverige och i resten av världen, i form av direkt våld mot kvinnor, inskränkningar i kvinnors frihet att leva som de vill, sämre möjligheter i arbetslivet och fysisk, psykisk, och ekonomisk otrygghet.

Eftersom jämställdhet förutsätter att seglivade attityder i samhället förändras kan målet inte nås över en natt. Det är viktigt att barn och unga redan under skoltiden får delta i ett omfattande värdegrundarbete där samtycke och könsnormer diskuteras. Vi vill också att flickor och unga kvinnor erbjuds att lära sig feministiskt självförsvar. Det är en insats som både ger styrka individuellt, samtidigt som den utgör en möjlighet för samhället att möta det förtryck av våld som följer av den patriarkala ordning under vilken vi alla lever.

JÄMSTÄLLD STADSUTVECKLING

I Nackas stadsplanering och bostadsbyggande ska infrastrukturen och det offentliga rummet framställas utifrån samtliga samhällsgruppers behov.

Kvinnor åker i betydligt större utsträckning kollektivt än män. Den ojämsställda arbetsfördelningen inom många familjer innebär samtidigt att ansvaret för hämtning och lämning av barn ofta hamnar hos kvinnor. Satsningar på kollektivtrafik kan förbättra kvinnors (och barns) vardagsvillkor samtidigt som kollektivtrafiken är mindre klimatbelastande än bilismen.

VÅLD I NÄRA RELATIONER

Precis som i det övriga samhället är kvinnor i Nacka utsatta för våld i nära relationer. Samhället måste göra allt som är möjligt för att motverka och bekämpa detta våld. Det gäller även hedersrelaterat våld och förtryck.

Vänsterpartiet vill att all personal inom kommunens berörda verksamheter får tid och möjlighet till utbildning i ämnet. Kunskapen om mekanismerna kring våldet och det stöd som finns att få för våldsutsatta måste öka.

Revisionen har påpekat att kommunens arbete mot våld i nära relationer har brister avseende samordning och helhetsperspektiv. Vi vill därför att kommunen tar fram en handlingsplan som kan användas för styrning av samordnat arbete kring problematiken i alla berörda verksamheter och förvaltningsenheter.

Kvinnojurer som erbjuder stöd och skydd för kvinnor och barn är mycket viktiga verksamheter, där civilsamhället på volontärsbasis samarbetar med socialtjänsten för att stärka kvinnors egenmakt. Vi vill se ett utökat kommunalt stöd till de kvinnojurer som verkar i Nacka.

EN KOMMUN SOM BEJAKAR RÄTTEN TILL BOSTAD

Mycket få hyresbostäder har byggts i Nacka under senare decennier, och många hyreshus har i stället ombildats till bostadsrätter. Det har varit en medveten strategi från Nackas moderatledda allians. Tyvärr har den strategin lett till flera svårigheter för kommunens arbetsmarknad, invånare och stadsutveckling.

Att bygga bostäder till rimliga priser är viktigt för den lokala arbetsmarknaden. De som arbetar i Nacka ska ha möjlighet att bosätta sig i kommunen. I välfärden, byggbranschen, gröna näringen och besöksnäringen råder redan svår kompetensbrist, och utan tillgång till bostäder med rimliga hyror kommer problemen förvärras. Varför skulle någon välja att åka till en lyxig sovstad från andra delar av regionen för att arbeta som undersköterska eller butiksbiträde när de kan få motsvarande arbete nära hemmet?

Som läget är idag är det nästintill omöjligt för unga människor i Nacka att flytta hemifrån inom kommunen, förutsatt att deras föräldrar inte kan bekosta en bostadsrätt åt dem. Samtidigt ser vi att den inflyttningsvåg av barnfamiljer som väntats uteblivit, och att kommunen får hit människor i en annan ålder och familjesituation än den man planerat för.

En bostadspolitik som förutsätter höga inkomster leder dessutom till ett segregerat samhälle med rumsligt överflöd i vissa områden och ofrivillig trångboddhet och ofrivilligt sammanboende i andra. Ett fysiskt segregerat samhälle är varken socialt eller ekologiskt hållbart.

Det är både kostsamt för kommunen och negativt för lokalsamhällets utveckling att vi till följd av Nackas bostadspolitiska misslyckanden har så svårt att både behålla och locka hit människor som är på väg in i arbets- och familjelivet snarare än på väg ut ur dem. Den nödvändiga anpassning som nu måste ske riskerar att ge upphov till en ond cirkel, som gör Nacka ännu mindre attraktivt för den yngre arbetskraften vi behöver, samtidigt som skatteunderlaget i kommunen urholkas. För att undvika en ekonomisk och demografisk kris behöver Nacka göra en helomvändning i sin bostadspolitik.

EN BOSTADSPOLITIK FÖR EN LEVANDE KOMMUN

Bostaden är en grundläggande social rättighet, som vi inte kan överlämna hela ansvaret för till marknaden.

Nacka behöver levande närsamhällen, där vi vill och orkar hålla ihop, där civilsamhället har goda förutsättningar att verka och där nya Nackabor enkelt kommer in och kan leva goda liv.

Våra bostadsområden ska utvecklas för inkludering, och vår samhällsplanering ska vila på en social och ekologisk vision. Nackas utbyggnad ska ske utan att viktiga grönområden förstörs, på ett sätt som bevarar den befintliga boendemiljön.

För att minska bostadssegregationen inom kommunen behöver bostadsformerna blandas i alla områden. Byggandet bör främst inriktas på varaktiga hyresrätter i alla kommundelar. Konsekvensen av att i årtal uteslutande har byggt dyra hyresrätter och bostadsrätter är att våra bostadsområden idag är tydligt uppdelade utifrån de boendes inkomstnivåer.

ÅTERINFÖR ETT KOMMUNALT BOSTADSBOLAG

Bostadsbyggandet i Nacka har kraftigt bromsat in. Orsakerna till detta är flera: det försenade tunnelbaneprojektet, lågkonjunkturen och dess effekter på byggbranschen, och – framför allt – att kommunen kraftigt överskattat den efterfrågan som finns på dyra, exklusiva bostadsrätter.

För att lösa problemen på bostadsmarknaden krävs det fler hyreslägenheter i samtliga delar av kommunen. En övervägande del av alla nya bostäder, minst hälften, behöver vara hyresbostäder. Idag har Nacka lägst andel hyresbostäder bland landets 30 största kommuner, och andelen kommer fortsätta att minska. Den trenden måste vändas. Kommunen själv rör inte helt över möjligheterna att skapa bostäder med rimliga hyror, det krävs även beslut i riksdagen. Men det kommunen kan göra för att ändra utvecklingen är att återinföra ett kommunalt bostadsbolag .

Vi vill att kommunen tar sitt ansvar och bildar ett bostadsbolag som låter bygga, förvalta och hyra ut bostäder till rimliga priser. Det är en förutsättning för att Nacka ska kunna ta det ansvar för bostadsbeståndet i kommunen som kommunallagen föreskriver. Till dess att Nacka har ett kommunalt bostadsföretag igen vill vi att kommunen som inledande åtgärd ska upplåta mark till ett lågt, fast pris till exploatörer som åtar sig att bygga hyresbostäder med lägst inflyttningshyra.

EN KOMMUN SOM SATSAR PÅ ATT STÄRKA UNGAS FRAMTIDSUTSIKTER

Unga Nackabor har i genomsnitt goda förutsättningar för att klara sin skolgång och få en bra start på vuxenlivet. Men Nackabornas förutsättningarna ser väldigt olika ut. De kommunalt finansierade verksamheternas resurser ska fördelas efter de behov som finns, och fyrkantigt standardiserade finansieringsmodeller får inte komma i vägen för det.

Verksamhet för unga i strukturellt missgynnade områden behöver prioriteras, liksom de målgrupper, t.ex. tjejer, hbtqi-personer eller personer med funktionsvariationer, som i mindre utsträckning söker sig till kommunens ungdomsverksamheter. Personalen i verksamheterna ska få möjlighet till fortbildning om dessa målgruppers behov och hur de bäst kan nås.

ALLAS RÄTT TILL SKOLA OCH VÄLFÄRD – INGET ANGIVERI

Trots massiv kritik från en mängd kommuner, regioner, instanser och organisationer inom civilsamhället så står regeringen fast vid att utreda införandet av en plikt om att anmäla papperslösa.

Alla barn har rätt att gå i skola, och alla barn och vuxna har rätt till nödvändig vård. Varken socialarbetare, förskolepersonal eller bibliotekarier ska behöva ägna sig åt spekulationer kring huruvida ett barn eller en vårdtagare har legal rätt att uppehålla sig i Sverige. Det kan orsaka onödiga

stress och oro bland personal som tvingas gå emot sin yrkesetik och ödsla skattemedel på annat än välfärdstjänster. Angiveriplikten hör inte hemma i Nacka.

EN KOMMUN SOM ARBETAR FÖR ATT FÖRHINDRA SOCIAL DUMPNING

Vänsterpartiet ser med bestörtning att problemet med social dumpning, som officiellt kallas ”aktiv medverkan till bosättning i annan kommun”, växer i Sverige och i synnerhet i Nacka. Invånare i utsatt boendesituation får utan att själva ha bett om det ”hjälp” med att flytta till en annan kommun, oftast en avfolkningskommun i glesbygden som har lediga bostäder. Förutom att detta förfarande strider mot socialtjänstlagen är det osolidariskt mot andra kommuner och ett inhumant och ovärdigt sätt för en kommun att behandla människor vars välfärd och boende man har ansvar för.

Människorna som utsätts för social dumpning har olika bakgrund och lever under olika omständigheter, men har det gemensamt att de av olika skäl befinner sig i en beroendeställning gentemot sin hemkommun. De behöver stöd från den antingen för att integreras i ett nytt samhälle, få den hjälp de behöver för att klara vardagen, få ett tak över huvudet, eller få beskydd från de förövare som utsatt dem för våld i deras tidigare hem.

När kommuner söker besparingar, på bekostnad av medmänsklighet och efterlevnad av socialtjänstlagen, och väljer att uppmuntra eller pressa människor att flytta, blir resultatet ofta att man på den nya bostadsorten har ännu sämre förutsättningar än tidigare att få sina behov tillgodosedda och att ta sig in i det svenska samhället, bostadsmarknaden eller arbetsmarknaden.

Därför ska Nacka utreda formerna för och införa ett regelverk för medarbetare i alla berörda verksamheter som uttryckligen förhindrar alla tendenser till aktiv medverkan till bosättning i annan kommun. Kommunen ska även frigöra de ekonomiska medel som behövs för att säkerställa att utsatta Nackabor som vill bo kvar i kommunen kan göra det.

När det gäller nyanlända som placerats i Nacka ska kommunen se till att den placering av nyanlända som Migrationsverket bestämt genomförs i enlighet med bosättningslagen. Lagens intentioner syftar till permanent etablering. Den tvååriga etableringstiden under vilken staten medfinansierar en bostad ska inte tolkas som någon begränsning i tid för invånarens boende i kommunen, utan som en begränsning i tid för kommunen att få medfinansiering från staten. Om Nacka menar allvar med sin målsättning att vara bäst i Sverige på att vara kommun kan vi inte rimligtvis rygga för utmaningen att vara en plats där människor faktiskt kan bo, arbeta och leva.

Nacka ska ta sitt ansvar gentemot Sveriges övriga kommuner och mot människor i stort behov av skydd. Kommunen ska bli en välkomnande kommun där tidigare integreringsåtgärder, utbildningsverksamheter och arbetsmarknadsinsatser inte går till spillo på grund av en orimlig förväntan på att människor som saknar lokala kontaktnät och ekonomiska förutsättningar ska ordna anställning och själva hitta bostad i ett nytt land bara två år efter att de flytt från livshotande omständigheter. Barn som lärt sig svenska och fått kompisar i Nacka ska inte ryckas upp med rötterna och hamna i en sammanhangslös tillvaro i rivningshus på landsbygden.

En nyckelåtgärd för att motarbeta social dumpning är att kommunen ordnar ett bostadsbestånd som människor i utsatta situationer kan efterfråga. Att hänvisa dessa människor till bostäder av lägre kvalitet i särskilda sociala boenden är oacceptabelt annat än på mycket kort sikt. Det kan i vissa skeden vara nödvändigt för att snabbt få fram bostäder men det får inte vara en långsiktig lösning. En avgörande förutsättning för inkludering i Nackasamhället är, utöver arbete, utbildning och stöd efter behov att det finns tillgängliga ”vanliga” bostäder ute i Nackas bostadsområden.

EN KOMMUN MED ETT GOTT UTBUD AV SOCIALA BOSTÄDER

Nacka har också ett stort behov av så kallade sociala bostäder. Det handlar om kontrakt för personer som av olika skäl står långt från den ordinarie bostadsmarknaden.

Erfarenheten från andra kommuner visar att det är framgångsrikt. Här har Nacka en lång väg att gå, men kommunen måste arbeta med detta så att kommunens sociala bostäder inte bara är tillfälliga lösningar.

Nacka bör köpa några procent av alla nybyggda bostadsrätter och teckna kontrakt på nybyggda hyresbostäder för detta behov. Problemet är bristen på billiga hyresbostäder vilket skulle kunna lösas med ett kommunalägt bostadsbolag.

NACKA BEHÖVER MER IDROTTSYTOR

När detaljplaner tas fram för förtätning av Nacka är det viktigt att förutsättningarna för kultur, idrott och lek planeras in.

När befolkningen ökar måste också lokaler och idrottsanläggningar byggas ut i minst samma utsträckning. Det är viktigt att dessa anläggningar planeras in nära de platser där människor bor och verkar.

Planering av idrottsytor och bevarande av naturmark behöver ske i samråd med de medborgare och föreningar som ska använda dem. Vi står bakom de idrotts- och lokalföreningar i Nacka som länge kämpat för att idrottsanläggningar och grönområden ska prioriteras i kommunens byggplaner.

När flera detaljplaner tas fram samtidigt i ett och samma område måste de samordnas genom ett planprogram, för att säkerställa att behovet av idrottsytor (men även andra gemensamma behov) kan tillfredsställas inom området.

Utvecklingen av området Sydvästra Plania visar tydligt på bristerna i samordningen. Förslaget Sickla idrottspark, som Rädda Nackaidrotten och Sickla IF utarbetade, uppfyllde på ett mycket bättre och mer balanserat sätt de behov som finns i området än den markförsäljning och exploateringsplan som kommunen valde. Att Nacka sen gett köparen en rabatt på mer än 100 miljoner efter ingått avtal ter sig i ljuset av detta helt obegripligt. Detaljplanearbetet är inte slutfört och det rimligaste idag är att arbeta om detaljplanen för att skapa ett idrottscampus med en 11-spelarplan.

MOTVERKA DISKRIMINERING I KOMMUNENS VERKSAMHETER

En stor andel av verksamheten i Nacka kommun bedrivs av privata utförare. Kommunen ställer en del generella krav på utförare, bland annat när det gäller personalens utbildningsnivå.

För att minska risken för att människor, som anlitar privata utförare, och som tillhör en kategori som återfinns i diskrimineringslagen (kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning och ålder) missgynnas bör det i kommunens allmänna krav, såväl när det gäller upphandlade verksamheter som auktorisering inom ramen för kundval, ingå att anordnare ska bedriva ett systematiskt arbete kring efterlevnad av diskrimineringslagen.

FAIRTRADE-CERTIFIERA NACKA

Solidariteten ska inte stanna vid kommungränsen. Nacka bör arbeta för att bli en Fairtrade-certifierad kommun. Fairtrade City är en diplomering som tilldelas kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion.

Diplomeringen bidrar till att varor och tjänster som kommunen upphandlar är rättvist och hållbart producerade. Även risken för att skattemedel används till att finansiera verksamheter där barnarbete förekommer minskar.

GRÖN OMSTÄLLNING

EN EKOLOGISKT HÅLLBAR KOMMUN

Senaste årens klimatfakta och klimatkatastrofer gör att Vänsterpartiet återigen vill högprioritera klimatarbetet i samhällets alla delar - inte minst på kommunal nivå.

Klimatomställningen kräver åtgärder ända från global nivå ner till våra personliga val. År 2024 ser hittills ut att bli det varmaste år som uppmätts både i atmosfären och i haven. Risken att vi passerar målet om max 1,5 graders uppvärmning redan om ett par år är högst reell. I alla prognoser om den globala uppvärmningen har hittills de värsta scenarierna uppfyllts.

Hela det svenska samhället, med alla dess resurser och kompetens, måste samlas och samordnas i kampen för att vända denna illavarslande utveckling. Sverige har under många år släppt ut stora mängder klimatstörande gaser (framför allt räknat *per capita*).

När Nacka kommun idag redovisar utsläpp av växthusgaser, i första hand koldioxid, är det bara det som släpps ut *inom* Nacka som anges. Kommunen bör i stället anta ett konsumtionsperspektiv vid redovisning av växthusgasutsläpp. Vi behöver kunna mäta de sammantagna utsläpp som orsakas av Nackabornas konsumtion och livsstil, oavsett var på jorden de sker.

Nackabornas största källa till växthusgasutsläpp är tillverkning av varor utanför kommunen eller landet. Betongelementen till det som byggs i Nacka gjuts på annat håll, och transporter till Nacka orsakar också stora utsläpp. När Nacka utvecklas, bygger stad och förtätar lokala centrum är det viktigt att det sker med så få negativa konsekvenser för klimatet som möjligt. Byggmaterial med låga utsläppsprofiler ska användas, och byggnaderna ska utformas för energieffektivitet. Exempel på sådant vi bör främja är hus med stommar av trä, plusenergihus och klimatanpassad betong och asfalt.

Ett gemensamt miljöcertifieringssystem ska finnas, och användas av både kommunen och exploatörer för att redovisa byggnationens klimat- och miljöeffekter. Det är svårt att ställa skarpare krav än så eftersom plan- och bygglagen inte medger det, men det finns exempel på kommuner, exempelvis Stockholm, som gör det ändå. Nacka har börjat med en markanvisning där man ställt större krav på redovisning av klimat- och miljöeffekter. Här ser vi en stor utvecklingspotential.

EN KOMMUN MED EN KLIMATFÄRDPLAN – UTLYS KLIMATNÖDLÄGE!

Flertalet politiker i Nacka säger att klimatet är viktigt, men utmaningarna vi står inför är så stora och brådskande att det vi gör i nuläget långtifrån motsvarar vad som faktiskt krävs.

Även vid en begränsad uppvärmning står Nacka inför ett nödläge. SMHI:s klimatscenario för Stockholms län visar att saltvatten kan tränga in i Mälaren, vilket utgör ett allvarligt hot mot det dricksvatten som två miljoner människor idag är beroende av.

I hundratals städer och länder världen över har man utlyst klimatinödläge. För några år sedan blev Storbritannien först med att låta parlamentet göra det. Det är hög tid för Nacka kommun att göra detsamma. Klimatinödläge innebär att alla beslut ska baseras på kunskap om hur de påverkar utsläpp av växthusgaser, att ny teknik används och att kommunen stimulerar utvecklingen.

Nacka kommun ska ta fram en samlad klimatifärdplan i vilken det tydligt anges vilka åtgärder som behöver vidtas omedelbart och hur kommunens ansvar ska samspela med det som nu innehas av andra aktörer som region, stat och näringsliv. Det är viktigt att kommunen tar på sig en ledande roll i detta arbete och ställer höga krav på insatser i alla relevanta sammanhang.

SAMLA KOMMUNENS MILJÖARBETE

Nackas organisation är väldigt splittrad och stuprörformad. Det är en stor nackdel för Nackas miljöarbete. Miljö- och stadsbyggnadsnämnden har ansvar för miljötillsynen, men det framåtsyftande arbetet ligger på annat håll, bland annat i kommunstyrelsens miljöutskott (KSMU).

Nacka behöver ett samlat klimat- och miljöarbete. Därför menar vi att en klimat- och miljönämnd bör skapas som tar ett samlat ansvar för långsiktig klimat- och miljöplanering liksom för det mer kortsiktiga arbetet, inklusive klimatkrav för nybyggnation och miljötillsyn.

Klimat- och miljönämnden ska i sin utvärderingsverksamhet kontinuerligt analysera åtgärder och ta reda på hur kommunen kan få mest klimatnytta per investerad krona.

ORGANISATION OCH FINANSIERING

NACKA – EN KOMMUNAL KOMMUN

Nacka kommun har auktoriserat otaliga utförare inom olika verksamheter och lämnat över ansvaret för verksamhetens kvalitet på dem man kallar ”kunder”, dvs. brukarna.

Mycket av kommunens verksamhet är därmed utlagd på privata utförare vars verksamhet bedrivs i vinstsyfte. Det betyder i förlängningen att alla kommunens skatteresurser inte går till verksamhet för invånarna, ett utfall som rimmar illa med Vänsterpartiets politik och målsättningar.

Vi vill att kundvalet ska upphöra och ersättas med ett styrsystem där varje verksamhet ska vara av så god kvalitet att de flesta önskar välja den närmaste verksamheten. Fördelningen av medel ska utgå ifrån brukarnas behov. Enheter ska samarbeta i stället för att konkurrera, och gemensamt sträva efter det bästa för Nacka kommuns invånare.

Så länge det nuvarande systemet ändå tillämpas ska kommunen åtminstone ha egen verksamhet inom vart och ett av verksamhetsområdena. Hemtjänst är ett högprioriterat sådant, och ett bra första steg.

Genom att bedriva verksamhet får kommunen samtidigt kunskap som gör den till en bättre beställare och skapar förutsättning för att bli en kvalitetstrendsättare. Den nuvarande organisationsformen skapar också förutsättningar för ekonomisk brottslighet i mångmiljonklassen. Kommunen behöver bättre insyn i utförarföretagen, och bör genomföra regelbundna kontroller som fastställer att beställda tjänster utförs på avtalat sätt. Vi är invånare, elever, brukare och patienter i Nacka kommun - inte kunder.

EN KOMMUN MED GOD KVALITET I ALLA VERKSAMHETER

Verksamheternas kvalitet är idag tämligen ojämn, och det stora antalet utförare tillåter inte att stickprovskontroller görs i den omfattning som skulle behövas.

Kommunen har heller inte fastställt några objektiva kvalitetskriterier, utan förlitar sig i stort på enkätsvar från brukarna vid bedömning av kvaliteten. Enkätsvar speglar kanske brukarnas upplevelse av bemötande och känsla av tillit, men knappast den faktiska kvaliteten. ”Valfriheten” att byta till en annan utförare om man inte är nöjd med den utförare man valt är inte heller alltid ett realistiskt alternativ för t.ex. en person på ett äldreboende eller ett barn i förskoleverksamheten. Dessutom är kommunens standardhållning att ”kunden” ska ”rösta med fötterna” när problem uppstår, istället för att som finansiär inleda en dialog med verksamheten för att anmoda dem att lösa problemet.

Vänsterpartiet vill återföra ansvaret för kvaliteten i verksamheterna till kommunen. Varje brukare ska kunna vända sig till kommunen när en verksamhet inte lever upp till antingen de kvalitetsmål som satts upp eller till brukarens lagstadgade rättigheter. Kommunen ska agera med handlingskraft när sådana ärenden kräver det.

För att uppnå det måste befintliga kvalitetsmätningar kompletteras med verksamhetsrelaterade kvalitetsmål som följs upp på annat sätt än genom kundenkäter. Fokus för det arbete ska ligga på kvalitet i utfall, inte på huruvida Nacka lägger mer eller mindre pengar än jämförelsekommuner på en viss samhällsnytta. Finansieringen ska anpassas efter de kvalitetsrelaterade ändamålen i stället för att tjäna som mätsticka.

Därför vill Vänsterpartiet införa en tillitsbaserad styrmodell som tar tillvara personalens kompetens och ger dem större makt att utforma verksamheterna efter de politiskt satta målen. Resurserna kommer bättre till nytta när de som kan verksamheten får hushålla med dem.

EN OFFENTLIGT FINANSIERAD KOMMUN

Vår gemensamma välfärd ska i hög utsträckning vara offentligt finansierad. Det är det effektivaste sättet att finansiera välfärdstjänster och ger dessutom bäst förutsättningar för ett jämlikt samhälle.

Finansiering av välfärdstjänster med privata medel, exempelvis genom försäkringar, har om och om igen bevisats vara kostnadsdrivande och mindre effektivt än offentlig finansiering.

Vi har också sett att den privata marknadens ekonomiska styrmodeller ökar kostnaderna (för kontroll och administration) och försämrar effektiviteten när de införs i offentligt finansierade verksamheter. Välfärdens kostnader försvinner inte bara för att man tar bort den offentliga finansieringen – de betalas bara på annat sätt.

För en del innebär det en högre egenfinansiering, för andra en sämre kvalitet eller helt utebliven välfärd. Behoven försvinner inte bara för att man inte kan efterfråga tjänster som behövs.

Vinsten med offentligt finansierad välfärd är ett stabilt samhälle där alla får plats och kan bidra. Därför anser vi att det är väl motiverat att höja skatten och minska graden av egenfinansiering i våra välfärdstjänster. Att gemensamt betala för de behov som finns medför att det i längden blir en lägre kostnad för den enskilda individen.

Nacka ska inte heller försätta sig i beroendeställning till företag genom att öppna upp för sponsring och reklamintäkter.

EN SUNDARE FINANSIERING AV STADSBYGGANDET

I Nacka har alliansstyret valt att i allt högre grad förutsätta att våra viktiga stadsutvecklingsrelaterade investeringar ska kunna finansieras genom försäljning av våra gemensamma tillgångar i form av mark och samhällsfastigheter. Detta har lett till de katastrofala affärerna med Rikshem och Hemsö 2014 respektive 2016, då kommunen sålde ett stort antal samhällsfastigheter för att sedan binda upp sig i långa, dyra hyreskontrakt. Sedan pandemiutbrottet har det bidragit till att kommunen fått avstå från att genomföra värdefulla projekt när marknaden sviktat. Bussterminalen vid Nacka Forum är ett viktigt exempel på ett projekt som behövs men som just nu inte ser ut att kunna genomföras på grund av den här missriktade finansieringsstrategin.

Vänsterpartiet anser att dessa investeringar ska finansieras med skatteintäkter och de förmånliga lån som kommunen har tillgång till. På så sätt kan vi fortsätta äga och råda över våra fastigheter, och dessutom få en förutsägbar finansiering för viktiga infrastrukturprojekt. Den befintliga modellen kostar kommunen alldeles för mycket, både i löpande kostnader, utarmning av tillgångar och förgäveskostnader kring inställda projekt, för att det ska kunna betraktas som ansvarsfullt att ha den kvar.

Utöver detta finns det även en rättviseaspekt att beakta: med kommunens aktuella finansieringsmodell för stadsutvecklingen får de som flyttar in bära den absolut största delen av kommunens kostnader för infrastruktur och annat helt själva när de betalar exploatören för sina bostäder – dessa kostnader ligger dolt inbakade i kommunens höga bostadspriser.

INGA AUTOMATISKA NEDSKÄRNINGAR

Den höga inflationen vi sett på senare år har fortsatt att vara en utmaning för kommunens verksamheter. Alliansen har tidigare år valt att i sin budget bara ge verksamheterna viss kompensation för detta och då dessutom felaktigt kalla det för ”satsningar”.

Som följd av detta har verksamheterna tvingats till rationaliseringar, vilket kan pressa personalen hårt. Det leder i sin tur till såväl ökade sjukskrivningar som sämre verksamhet och service.

Vänsterpartiet vill att verksamheterna ska få full kompensation för dessa kostnadsökningar och att eventuella rationaliseringar uttryckligen ska redovisas.

FRÄMJA DEMOKRATISK INSYN

I Nackas organisation har nämnderna ansvar för finansiering och myndighetsutövning. Verksamhet som bedrivs i kommunal regi behandlas i kommunstyrelsens verksamhetsutskott, medan verksamhet som bedrivs i privat regi styrs av de företag som har hand om verksamheten. Nämndernas insyn i verksamheterna och deltagande i viktiga beslut kring verksamheternas villkor begränsas allvarligt av denna organisationsform.

Organisationen bör läggas om så att pengar och verksamhet hänger ihop. Det är inte bara rationellt och logiskt, utan ytterst en central demokratifråga: som regeringsformen fastställer ska all offentlig makt utgå från folket.

EN SOCIALNÄMND MED ANSVAR FÖR EKONOMISKT BISTÅND

I Nacka har den styrande alliansen valt att dela upp socialnämndens ansvarsområde på andra nämnder. Det behövs en samlad helhetssyn inom socialtjänstens område och Vänsterpartiet anser därför att det ekonomiska biståndet ska återföras till socialnämndens verksamhetsområde.

Ekonomiskt bistånd är mer än bara ett medel i arbetsmarknadspolitiken. Det är nära sammankopplat med olika aspekter av individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri och arbetet med personer med funktionsvariation.

KOMMUNENS PERSONAL – EN STRATEGISK RESURS

Kommunens personal är en förutsättning för en bred verksamhet av god kvalitet. För att kunna rekrytera och behålla personal måste Nacka vara en bra arbetsgivare.

Vänsterpartiet skjuter till medel till de områden där lågavlönade kvinnor är överrepresenterade bland medarbetarna, så att lönerna i kvinnodominerade yrken kan höjas. Vi vill också ge de anställda möjlighet att arbeta heltid. Heltid ska vara en rättighet – deltid en möjlighet.

Vi behöver en mer ändamålsenlig organisation som bättre tar tillvara personalens kraft och kompetens och ger oss en friskare och mer nöjd personal med ökad personaltäthet och bättre löne- och anställningsvillkor.

För att minska personalomsättningen och sjuktalen föreslår vi att det påbörjas försök med sex timmars arbetsdag inom barn- och äldreomsorgen.

Vi vill se en mångfald bland de anställda i Nacka kommun. Som arbetsgivare måste kommunen aktivt medverka till att människor med olika bakgrunder och funktionsvariationer kommer in på arbetsmarknaden. Förutom att mångfald har positiva effekter för den enskilda arbetsplatsen skapar den också bättre förutsättningar för god service och trygghet för nyanlända invånare eller invånare med funktionsvariation.

EN ARBETSMILJÖ OCH RUTINER SOM FRÄMJAR GOD PROJEKTSTYRNING

Nacka behöver komma till rätta med de styrningsrelaterade problem som uppdragats i kommunens stora stadsutvecklingsprojekt. De systemfel som nu leder till att medarbetarna inte vill eller vågar ta ansvar för skenande kostnader och till projekt som inte klarar av att nå de politiskt satta målen måste åtgärdas. Bättre rutiner för kostnadsrapportering behöver införas. Stöd ska finnas att tillgå för medarbetare som av någon anledning upplever att det är svårt att förmedla en sann bild av ett

projekts status till en överordnad eller folkvald. Medarbetare ska aldrig känna någon press att försköna bilden av kommunen i sin kommunikation med intresseorganisationer, media, invånare, utmärkelsekommittéer eller förtroendevalda.

KRÄV KOLLEKTIVAVTAL VID UPPHANDLING!

Vi vill att kommunens verksamhet i första hand ska bedrivas i egen regi och i nära samverkan med kommunens invånare.

Verksamhet som inte är av stadigvarande karaktär kan dock vara lämplig att upphandla. Alla anställda hos de företag som kommunen upphandlar tjänster från eller auktoriserar (inom ramen för kundvalssystemet, så länge det existerar) ska omfattas av kollektivavtal. Dessa anställda ska vidare åtnjuta meddelarfrihet på samma villkor som i kommunala verksamheter, och ha i övrigt likvärdiga arbetsvillkor med kommunalt anställda.

ÖVERGRIPANDE MÅL

- Nacka ska vara en jämställd, klimatneutral, klimatanpassad och solidarisk kommun.
- Nacka kommun ska bygga den ekonomiska budgeten på de förutsättningar som Parisavtalet om utsläppsminskningar av koldioxid ger och utifrån ett uppfyllande av kommunens koldioxidbudget.
- Omsorgen om klimat, miljö och ändliga naturresurser ska vara vägledande för all Nackas verksamhet. Nackabornas miljöbelastning och koldioxidavtryck ska minska så att kommunen tar sitt ansvar att uppfylla de globala miljömålen. Nacka kommun ska i ökande grad använda konsumtionsbaserade mätvärden för utsläpp av växthusgaser.
- Utbyggnaden av Nacka ska ske med social hållbarhet i åtanke och minskad segregation som riktmärke.
- Rättigheter och behov för personer med funktionsvariationer ska tillgodoses i alla beslut och verksamheter.
- Nacka ska ha ett flyktingvälkomnande som inkluderar de nya invånarna i samhället.
- Nacka ska satsa på verksamheter för unga, som drivs av kommunen med långsiktiga målsättningar.
- Nacka ska ha en rättvis fördelning av resurser mellan kommundelarna.
- Anställda i kommunalt finansierade verksamheter ska ha goda arbetsvillkor oavsett om verksamheten bedrivs i kommunal eller privat regi. Krav på kollektivavtal ska ställas för auktorisering av driftsaktörer.
- Anställda i kommunens verksamheter ska ha god kunskap om diskrimineringslagstiftningen och verka i dess anda.
- Kommuninvånare och anställda ska ha full insyn i och möjlighet att påverka kommunens verksamhet oavsett om den bedrivs i kommunal eller privat regi.
- Nackaborna ska bemötas som kommuninvånare, inte kunder. Befintliga behov av utbildning, vård och omsorg ska styras, inte marknaden.
- Nacka ska erbjuda verksamhet med kommunal drift inom välfärdens alla områden vilket särskilt innebär att kommunal hemtjänst ska återinföras
- I normalfallet ska alla verksamheter ges kompensation för löne- och prisökningar.

EKONOMI OCH INVESTERINGAR

TABELLER EKONOMI TOTALT

Tabell 1 Resultaträkning

mnkr	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget- underlag 2025	Vänster- partiets budget 2025
Verksamhetens intäkter	1 381,9	1 061,9	1 265,1	1 469,9	1 567,6
Jämförelsestörande intäkter	634,7	868,7	314,4	16,4	16,4
Verksamhetens kostnader	-7 370,9	-7 435,0	-7 594,7	-7 729,6	-8 119,1
Jämförelsestörande kostnader	-383,9	-574,4	-485,9	-61,0	-61,0
Avskrivningar	-298,5	-328,3	-331,1	-478,2	-478,2
Verksamhetens nettokostnader	-6 036,7	-6 407,1	-6 832,1	-6 782,6	-7 074,4
Skatteintäkter (inkl avräkning)	6 932,3	7 151,6	7 165,6	7 556,4	7 703,8
Inkomstutjämning	-872,7	-946,1	-951,0	-980,0	-980,0
Kostnadsutjämning	300,7	324,5	303,1	271,0	271,0
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsavgift/bidrag	255,2	339,4	337,7	292,9	292,9
LSS-utjämning	-151,9	-151,6	-150,7	-159,2	-159,2
Övriga generella statsbidrag	13,9	0,0	18,4	0,0	0,0
Fastighetsavgift	181,9	186,3	186,9	196,3	196,3
Skattenetto	6 659,3	6 904,1	6 909,9	7 177,5	7 324,9
Finansiella intäkter	57,2	84,5	71,0	72,4	72,4
Jämförelsestörande finansiella intäkter	48,8	0,0	13,9	0,0	0,0
Finansiella kostnader	-130,5	-149,3	-97,0	-203,3	-217,6
Jämförelsestörande finansiella kostnader	-25,2	-70,0	-71,1	0,0	0,0
Finansnetto	-49,7	-134,8	-83,1	-130,9	-145,2
Resultat efter finansiella poster	572,9	362,2	-5,3	264,0	105,3
Extraordinära poster	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat	572,9	362,2	-5,3	264,0	105,3
Jämförelsestörande poster	274,4	224,2	-228,6	-44,6	-44,6
Resultat exklusive jämförelsestörande poster	298,5	138,0	223,3	308,6	149,9

Målnivå Resultat 2% av skatteintäkter

146,5

1 kr i kommunalskatt motsvarar 421 Mkr. Vi föreslår en höjning av skatten relativt 2024 med 35 öre, det vill säga en inkomstförstärkning med 147 Mkr relativt kommunens budgetunderlag.

Tabell 2 Verksamhetens nettokostnader

	Utfall 2023	Budget 2024	Prognos 2024	Budget- underlag 2025	Vänster- partiets budget 2025
mnkr	Netto	Netto	Netto	Netto	Netto
Kommunstyrelsen	-209,9	-287,6	-287,1	-307,4	-329,1
Nämnden för arbete och försörjning	-157,7	-171,8	-154,6	-155,3	-138,0
Fritidsnämnden	-177,9	-192,4	-185,4	-211,9	-235,2
Kulturnämnden	-142,6	-152,4	-149,4	-156,2	-177,3
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	-38,9	-40,3	-41,8	-38,3	-42,5
Natur- och trafiknämnden	-374,1	-439,3	-444,8	-485,3	-503,1
Socialnämnden	-1 006,1	-1 077,1	-1 059,9	-1 089,0	-1 168,3
Utbildningsnämnden	-3 172,4	-3 325,0	-3 316,0	-3 287,4	-3 420,4
Äldrenämnden	-1 006,5	-1 058,6	-1 080,9	-1 132,6	-1 171,1
Överförmyndarnämnden	-8,2	-8,5	-8,5	-8,5	-8,7
Summa nämnder	-6 294,4	-6 753,1	-6 728,3	-6 871,9	-7 193,7
Oförutsett	-2,2	-30,0	-30,0	30,0	0,0
Övergripande verksamhet	9,1	154,7	103,2	164,0	164,0
Jämförelsestörande övergripande verksamhet	250,8	224,2	-148,0	-44,6	-44,6
Verksamhetens nettokostnader	-6 036,7	-6 404,2	-6 803,1	-6 782,6	-7 074,4

KOMMENTARER TILL VÄNSTERPARTIETS BUDGET:

Kostnader för val- och demokratinämnden, redovisas under kommunstyrelsen, dock specificerar vi mål och satsningar inom ramen för nämnden separat. Beslut tas dock under kommunstyrelsen.

Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter (kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden). Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Mål och höjd ambitionsnivån för klimat- och miljöåtgärder finns redovisade under klimat- och miljönämnden. Beslut tas dock under kommunstyrelsen.

Vi motsätter oss att kommunen säljer ut mark. Till skillnad från hur det varit under många år tillbaka finns ingen markförsäljning (annat än några enstaka tomträtter) budgeterad i kommunens underlag. Någon justering av "Övergripande verksamhet" och reavinster har vi därmed inte behövt göra i denna budget.

INVESTERINGAR

Den nya befolkningsprognosen talar emot den stora befolkningsökning som Nacka kommun planerat efter. Dessutom är de som flyttar till Nacka ofta äldre med vuxna barn vilket ökar behovet av hemtjänst och äldreboenden men inte förskolor och skolor. Idrottsanläggningar, särskilt fotbollsplaner, är det dock en stor brist på varför den typen av satsningar ändå måste göras.

Alliansen vill att 75 % av kommunens investeringar byggs av privata intressenter. Nacka har under många år hållit nere sina egna investeringar och sin låneskuld. Låg skuld är i och för sig bra för kommunen men ingen ska tro att de privata investerarna gör det gratis. I själva verket ökar kostnaderna för kommunen om man i stället måste hyra in skollokaler och liknande, jämfört med om man byggt själv, lånat och betalat ränta.

Vi är beredda att låta kommunen själv ta investeringar för skolor, förskolor med mera, i stället för att låta privata intressenter göra det. I längden blir det billigare för kommunen och ger oss bättre möjligheter att vara flexibla i utnyttjandet av mark och fastigheter.

Vi har redan sett hur kostnaderna skjutit i höjden för Stavsborgsskolan, som kommunen sålt och hyr tillbaka. Kommunen har nu ett 25-årigt hyresavtal som kommer att kosta stora belopp varje år. Noteras ska då också att en stor del av skolan, som skulle rymma en friskola, står tom och inte ger några hyresintäkter.

Att betala lån genom att sälja av "familjeguldet" är ett felaktigt sätt att hantera finansieringen av investeringar. Alliansen har inte fört en sund och ansvarsfull finanspolitik. Deras prioritering av låg skatt har lett till att överskotten i kommunens ekonomi inte varit tillräckliga för självfinansiering av investeringar. Detta måste förändras framöver, det är helt i sin ordning att ta lån för investeringar i infrastruktur, men det långsiktiga målet ska vara självfinansiering.

Nacka har en historia av dålig kultur för investeringsprojekt; dåliga beslutsunderlag, skenande kostnader och dåligt förankrade beslut. Revisorerna har vid ett flertal tillfällen anmärkt på det. Det har varit svårt att få ett helhetsperspektiv och en överblick där vi kunnat se de totala ekonomiska konsekvenserna av alla investeringar och exploateringsprojekt. Nu har nyligen tre projekt stoppats just av detta skäl: Upphöjningen av Saltsjöbanan, överdäckningen av Värmdöleden inklusive bussterminal samt Kyrkviksparken där en dagvattendamm skulle byggas. Kostnaderna för projektering och, när det gäller Kyrkviksparken byggkostnaderna, har skenat och hundratals miljoner gått upp i rök. Kulturen för uppföljning måste ändras och förbättras så att sådant inte upprepas.

Det är nu svårt att gå emot de flesta av de investeringar som föreslås av alliansen, de är helt enkelt nödvändiga. Däremot finns det några som Vänsterpartiet vill ska utgå både av ekonomiska och politiska skäl.

Sammantaget är det en ofantlig mängd projekt, konton med mera att få grep om, något som knappast någon politiker, alliansen inräknad, har förmåga att följa och förstå konsekvenserna av. Vänsterpartiet gör här så gott vi kan med vårt förslag.

Det är svårt att prioritera bland alla de projekt som presenteras i budgetunderlaget, särskilt bland stadsutvecklingsprojekten. I underlaget finns ett förslag om ett tak för investeringar. Ett tak innebär dock problem särskilt för stadsbyggnadsprojekt som är påbörjade eller långt framskridna i planeringen. De flesta pågående projekt behöver färdigställas och ett tak förutsätter en bättre planering. För de pågående projekten ges ett uppdrag att prioritera och minska kostnader för att gå mot en investeringsbudget som kommunen har möjlighet att finansiera utifrån givet skatteunderlag.

Mot den bakgrunden presenterar inte Vänsterpartiet en komplett investeringsbudget. I stället listar vi för varje nämnd de projekt som vi vill ska genomföras, alla med kostnadsuppskattningar. Kalkylmässigt har vi skurit ner investeringsvolymen enligt kommunens budgetunderlag med 15% som en väg mot rimligare kostnader, ett alternativ till investeringstaket.

För vissa projekt har vi enbart lagt en symbolisk projekteringskostnad. Det gör vi då vi har svårt att med exakthet bedöma kostnaden, men också för att vi bara gör en ett-årsbudget. Skulle vi få majoritet för våra förslag får beslut tas i två steg: beslut om förstudie och projektering som första steg och beslut om själva investeringen som andra steg.

I denna budget redovisas förslag till investeringar, med beslut under respektive nämnd.

ÖVERGRIPANDE BESLUT

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

1. att övergripande mål för Nacka kommun fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
2. att skattesatsen för år 2025 fastställs till 18,23 kr (en höjning med 35 öre relativt 2024)
3. att underskott i verksamheter 2024 inte ska belasta verksamheten 2025
4. att partierna i kommunfullmäktige erhåller grundstöd/kanslistöd, och politiska sekreterare enligt kommunstyrelsens förslag
5. att arvoden till förtroendevalda, regler för kommunalråd, deltidsengagerade förtroendevalda och gruppleddare fastställs enligt kommunstyrelsens förslag. Utöver detta ska timarvode ges för deltagande i nämndernas beredningssammanträden
6. att kommunalrådets arvode från och med 2025 sänks till ett prisbasbelopp per månad, kommunstyrelsens ordförande ges ytterligare 20 %
7. att internhyressystemet avskaffas. Lokaler bekostas över den gemensamma budgeten. Budgetramarna justeras därefter i konsekvens med detta
8. att kommunfullmäktige fastställer internräntan inom kommunen för 2025 till 2,5 %
9. att personalkostnadspåslaget för anställda för 2025 fastställs till samma nivå som under 2024
10. att kommunfullmäktige fastställer för respektive av kommunen ägt bolag ett räntepåslag på lån som bolaget upptar hos kommunen på 22 punkter (0,22 procentenheter)
11. att kommunfullmäktige fastställer för respektive av kommunen ägt bolag en borgensavgift på lån som bolaget upptar med hjälp av kommunal borgen på 22 punkter (0,22 procentenheter)
12. att kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram en egen komplett budget för val- och demokratinämnden genom att överföra resurser från kommunstyrelsen
13. att en klimat- och miljönämnd inrättas. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att ta fram budget för den nya nämnden genom att överföra resurser från de nämnder som idag har motsvarande uppgifter samt tillföra tillkommande resurser som redovisas under klimat- och miljönämnden i denna budget
14. att kommunen utlyser klimatnödläge
15. att kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en klimatfärdplan för hur koldioxidbudgetens riktvärden ska uppnås
16. att kommunstyrelsen ges i uppdrag att göra en investeringsplan som innebär att pågående stadsbyggnadsprojekt kan färdigställas med en minskad kostnad. Prioritering av projekt som är möjliga att stoppa ska göras. Ett investeringstak implementeras med hänsyn till att påbörjade projekt ska kunna färdigställas samt för att minska förgäveskostnader
17. att ingen kommunal verksamhet ska konkurrensutsättas eller privatiseras
18. att i all upphandling och auktorisation av privata anordnare krav ställs på att berörd personal ges motsvarande villkor som gäller för kommunens egen personal - att kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande förhållanden ska krävas
19. att i all upphandling och auktorisation av privata anordnare krav ställs på att personalen omfattas av meddelarfrihet och att offentlighetsprincipen ska tillämpas avseende den kommunalt finansierade verksamheten

20. att i all upphandling och auktorisation ska ställas samma kvalitets-, kompetens- och pedagogiska krav som i den kommunala verksamheten samt krav på att kommunens olika riktlinjer följs
21. att i all upphandling och auktorisation ska ställas höga krav på att verksamheten ger bästa effekt på klimat och miljö
22. att sponsring och reklam inte ska finansiera kommunens verksamheter
23. att kommunen verkar för att certifieras som Fairtrade-kommun
24. att utveckla andra metoder för kvalitetsuppföljning än kundenkäter
25. att det ska finnas kommunalt arrangerad verksamhet inom varje konkurrensutsatt ansvarsområde
26. att alla checkar uppräknas med 3%, i enlighet med den generella löne- och priskompensation som omfattas av budgeten
27. att kommunen tillhandahåller utbildning gällande diskrimineringsgrunderna för alla som arbetar i kommunalt finansierade verksamheter.

NÄMNDER, STYRELSER OCH BOLAG

KOMMUNSTYRELSEN

Vänsterpartiets budgetförslag för kommunstyrelsen innebär en politik som tar ansvar för alla kommuninvånare, oavsett plånbok och position. Inte minst tar vi politiskt ansvar genom att se till att gemensamma tillgångar kommer medborgarna till del och inte går till vinster hos välfärdsföretag drivna av vinstintressen.

Inom ramen för kommunstyrelsens ansvar ligger stadsplanering och övergripande miljöfrågor. Klimatfrågan är en ödesfråga för kommande generationer, vilket medför att även vi i Nacka måste planera vårt samhälle så att miljöbelastningen minskar.

Idrott, föreningsliv och konstnärlig gestaltning ska uppmärksammas för respektive egenvärde dessa bär med sig, inte endast i relation till maximal utdelning för fastighetsförsäljning. Den blinda tilltron till spekulationsekonomin behöver nedprioriteras till förmån för Nackabornas framtid.

Mycket av det som behandlas i kommunstyrelsen rör jämlikhet, miljö och kommunens organisation och finansiering. Vilken politik Vänsterpartiet i Nacka vill driva i dessa frågor redogörs för i de tre inledande kapitlen.

NACKA BYGGER STAD OCH EXPANDERAR – BRA MEN SVÅRT

Genom avtalet om tunnelbana till Nacka centrum förbinder sig Nacka att bygga en stor mängd bostäder. Decenniers misstag av att låta enskilda exploitörer bygga sitt eget lilla område, efter egna idéer, har lett till ett uppdelat Nacka med en massa små öar av bebyggelse utan sammanhang.

Att nu bygga ”stad” på Sicklaön ger en möjlighet att bygga samman mellanrummen och få en mer sammanhängande bebyggelse. Nu visar det sig att tunnelbanan blir fem år försenad, samt att byggföretagen ser en mycket mindre efterfrågan på de dyra bostadsrätterna som planerats att byggas.

Detta gör att ett omtag av planeringen av byggandet kan ske. Vi vill att planeringen, i stället för dyra bostadsrätter, styrs om till hyresbostäder med rimliga hyror, mer grönt och fler idrottsytor och idrottsanläggningar i centrala lägen.

Det är också viktigt att vid nybyggnation se till att hyresbostäder och bostadsrätter blandas i områden, detta för att förhindra segregation och för att få en mer levande gemenskap.

Även om byggbolagen ser minskad efterfrågan på bostäder finns ett stort behov. Ungdomar som vill flytta hemifrån kan idag inte det, inte i första hand på grund av brist på bostäder utan brist på bostäder till priser/hyror som de kan betala.

Klimat- och miljöengagemanget från många föreningar i Nacka är viktigt och något som vi ser som nödvändigt för ett brett perspektiv på besluten i Nacka kommun. Det är även en demokratifråga att medinflytande från medborgarna tas tillvara på ett klokt sätt.

Nackas lokala miljögrupper som Rädda Ryssbergen, Bevara Trolldalen, Rädda Ältasjön samt Nackas naturskyddsförening är självklara samtalsparter för oss. Flera frågor är gemensamma för oss, ur olika perspektiv.

Vi har konsekvent agerat för att planen att bygga i Ryssbergen inte skulle antas. Ryssbergen är ett alltför värdefullt område vad gäller biologisk mångfald och ur natur- och rekreationssynpunkt.

Planen är dock antagen så kommunen har nu synnerligen begränsade möjligheter att förhindra att hela området bebyggs. Ett annat aktuellt område där vi av samma skäl vill stoppa exploatering och byggande är Trolldalen.

Första versionen av detaljplanen för Trolldalen innebär att en stor del av grönområdet exploateras. Än har de många synpunkter som inkommit från invånarna inte ändrat inriktningen, men vi kommer fortsätta arbeta för det.

Arbetet med att exploatera Svindersberg har under hösten 2023 avbrutits, vilket innebär en stor framgång för protesterna mot planerna.

Byggnationen av bostäder medför också att andra utbyggnader måste ske (lokaler för arbetsplatser, förskolor, skolor, äldreboenden, idrottsanläggningar och så vidare). Det är omfattande och kostsamt, men nödvändigt. Vi vill att kommunen ska svara för huvuddelen av investeringarna, inte låta privata intressen stå för 75%, som alliansen vill.

Även om det medför ett ökat lånebehov ska detta inte bekostas genom försäljning av mark och fastigheter, eller genom att så många verksamheter som möjligt läggs i privata anordnares händer. Nacka kommun behöver inta förarplatsen inför framtidens expansioner. Tomträttsupplåtelser, i stället för att sälja mark, ger tvärtom löpande intäkter och ger kommunen rådighet över marken på lång sikt.

Man får också ta med i beräkningen att nya invånare medför ökade skatteintäkter och en positiv inverkan på kommunens ekonomi.

STÄLL KRAV PÅ EXPLOATÖRERNA

Byggnation i Nacka sker i alltför hög utsträckning på de enskilda exploatörernas villkor, trots att kommunen i praktiken har en mycket stark ställning.

Kommunen behöver ta ett större ansvar för en övergripande planering men också hävda egna idéer om hur kommunen ska utvecklas. Vackra ord om klimat och miljö och om behovet av att det byggs hyresbostäder ser bara ut att bli verklighet i ett enda kvarter i de nya områden som byggs.

Plan- och bygglagen sätter begränsningar i vilka krav kommunen kan ställa på en exploatör. I praktiken går det ändå att ställa stora krav, det visar ett flertal exempel från andra kommuner. Särskilt gäller det när det handlar om att kommunen upplåter kommunal mark för byggande. Krav som då bör ställas gäller exempelvis energieffektivitet och koldioxidutsläpp under byggfasen.

PLANERA FÖR KOLLEKTIVTRAFIK, INTE BILTRAFIK

I planeringen för nya Nacka stad ska gående, cyklister och kollektivtrafiken prioriteras först och biltrafiken anpassas efter det.

Region Stockholm ansvarar för kollektivtrafiken men Nacka måste här agera påtryckare. För oss är det viktigt att turtätheten är jämlig över hela kommunen och att den baseras på hur många människor som faktiskt reser med buss och tåg. Kollektivkörfält ska utökas för att ge bussresenärerna en kortare restid och biltrafiken ett mindre utrymme.

Den försenade tunnelbaneutbyggnaden är också en utmaning för busskapaciteten på Slussen och längs Värmdövägen. Där behöver både kommunen och regionen göra en omplanering av hur en god kollektivtrafik ska kunna garanteras innan tunnelbanan kommer igång. Den pausade överdäckningen av Värmdöleden vid Nacka Forum betyder att bussterminalen som var tänkt att ansluta till tunnelbanan behöver planeras om. Att bygga en terminal för buss- och tunnelbanetrafik är ett krav för att både hålla avtal med regionen men framför allt för att kollektivtrafiken i framtiden ska fungera. Detta kommer att vara en stor och aktuell fråga de närmaste åren fram till dess att en lösning finns på plats.

Kommunen ska också vara aktiv när det gäller att trycka på för att utöka båttrafiken till och från Nacka. Fler båtlinjer direkt in till Stockholms City skulle hjälpa till att avlasta trafiksituationen vid Slussen.

MEDBORGARKONTOR

Myndigheter så som Försäkringskassan, Skatteverket, Migrationsverket och även banker digitaliserar i allt högre grad sina tjänster samtidigt som tillgången till lokala kontor försvinner. Nacka kommun har också digitaliserat mycket av sin kontakt med invånare. Alla har dock inte den kompetensen som krävs för att navigera i ett digitalt samhälle och behöver stöd i kontakten med myndigheter och kommun.

Biblioteken fungerar idag i viss utsträckning som medborgarkontor. De erbjuder hjälp i digitala frågor och ger samhällsvägledning. Det finns även ett flertal ideella aktörer som bistår i dessa frågor, så som kyrkor och föreningar i Nacka. Detta tyder på ett stort behov av stöd.

Vissa frågor är dock mer omfattande och kräver speciellt utbildad personal och därför skulle bibliotekens uppdrag kunna utvecklas till regelrätta medborgarkontor, på samma sätt som Stockholm stad har i vissa områden. Bibliotekens uppdrag kan utvecklas och formaliseras och gärna samordnas med andra kommunala insatser. Detta behöver täckas med en tillräcklig finansiering.

VERKSAMHETSMÅL 2025

BYGGA OCH BO

- Social samhällsplanering och bostadsbyggande ska prioriteras. Kommunen ska uppfylla sitt övergripande ansvar för bostadsförsörjningen.
- Segregationen ska minska genom blandade boendeformer och ett systematiskt jämlikhetsarbete.
- Minst en tredjedel av kommunens bostäder ska vara hyresbostäder – minst hälften av alla nya bostäder ska vara hyresbostäder.
- Kommunen ska aktivt arbeta för att hyrorna i nybyggda hyresbostäder hålls på en rimlig nivå.
- Inrätta ett kommunalt bostadsbolag och en kommunal bostadsförmedling.
- Skaffa en god markreserv genom markbyten samt mark- och fastighetsförvärv. Sälj inte ut kommunens mark.
- Nackas lokala centrumläggningar ska utvecklas. Inga fler stormarknader.
- Allmänna platser och kommunala lokaler ska vara tillgängliga för alla, för dem med funktionsvariationer såväl som för föräldrar med barnvagnar och äldre med rollatorer.
- Ut- och inpendling ska minska genom en satsning på nya arbetsplatser i Boo, Älta och Fisksätra/Saltsjöbaden.

KLIMAT OCH MILJÖ

- Kommunen ska ge NEAB i uppdrag att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen. I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser.
- Kommunen ska också ge NEAB i uppdrag att bygga ut solceller på kommunens större p-platser.

Se även klimat och miljönämnden.

KOMMUNENS VERKSAMHET OCH PERSONAL

- Kundvalssystemet avskaffas för att kommunen ska kunna garantera att alla kommuninvånare får en god kommunal service och full insyn i kommunens verksamhet.
- Vinster i välfärden ska förhindras – alla skattepengar ska gå till verksamhet för kommuninvånarna.
- Verksamheterna ska utvärderas genom verksamhetsrelaterade mål och brukare ska kunna framföra synpunkter på verksamhetsbrister och få dem lösta utan att föreslås byta anordnare.
- Etiska och miljömässiga krav ska ställas vid upphandlingar, entreprenader och auktoriseringar, liksom krav på kollektivavtal, tillämpning av offentlighetsprincipen och meddelarfrihet.
- Kommunen ska erbjuda alla deltidsanställda heltid.
- Personal i företag som bedriver kommunalt finansierad verksamhet ska ha likvärdiga arbetsvillkor, som kommunens egen personal.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-329,1
varav	
ökad ram för verksamhet som vi redovisar under klimat- och miljönämnden	-14,5
ökad ram för verksamhet som vi redovisar under val- och demokratinämnden	-8,5
ökade/minskade kostnader ej fördelade på nämnderna	24,5
Jfr kommunens underlag	-307,4

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar.	+23,2 Mkr
Motverka segregationen i Nacka. Projektgrupp, med representanter från skola, fritid, kultur, stadsbyggnad, tillsätts som ges i uppdrag att utarbeta ett konkret åtgärdsprogram mot segregationen.	+1,5 Mkr
Inrättande av medborgarkontor.	+2,0 Mkr
Konsten att skapa stad läggs ner, ansvaret för konst i det offentliga rummet överförs till kulturnämnden	-2,0 Mkr
Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter: kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden. Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Den ökade ambitionsnivån för klimat- och miljöåtgärder finns redovisade under KoMN.	
Sänkning av kommunalrådsarvoden till ett prisbasbelopp per månad.	-3,5 Mkr
I princip ska ingen försäljning av fastigheter ske, men något undantag kan bli aktuellt i samband med exploateringar. Ingen försäljning av verksamhetslokaler och tomtmark.	

ÖKADE/MINSKADE KOSTNADER SOM FALLER UT PÅ KOMMUNENS NÄMNDER

Beloppen ska fördelas ut på nämnderna, vi saknar dock förutsättningar att göra den fördelningen och redovisar dem i stället här samlat på kommunstyrelsen:

Nackas styrsystem ändras. Systemet med åtskild finansiering och produktion avskaffas liksom kundvalssystemen med checkar. Konkurrensutsättningen avbryts. Dessa förändringar innebär en total kostnadsbesparing för kommunen.

Vi gör en försiktig bedömning, troligtvis är det mångdubbelt mer, och anger det till -25,0 Mkr

Mötesarvoden för nämndernas beredningsmöten införs. Idag är det ett stort problem för förtroendevalda som har vanliga anställningar att de förlorar inkomst för deltagande

+0,5 Mkr

Systemet med internhyror slår hårt mot vissa enskilda verksamheter, främst skolor. Det har heller inte visat sig ha den avsedda effekt som det var tänkt (att uppnå totalt sänkta lokalkostnader för kommunen). Därför föreslår vi i första hand att hyrorna bryts ur skolpengen men vi vill på längre sikt att hela systemet avskaffas.

I detta budgetförslag har vi inte kunnat räkna av den kostnaden för nämnderna. Vid avskaffande av internhyrorna får motsvarande justering av budgetramarna göras. (Detta är enbart en "teknisk" fråga, för kommunen som helhet är det ett nollsummespel.)

Enheten för fastighetsförvaltning ska inte åläggas att göra ett överskott. I stället sänks lokalkostnaderna i motsvarande grad varför det för kommunen som helhet är ett nollsummespel. Vi saknar underlag för att bedöma hur det slår på respektive verksamhet/nämnd, varför motsvarande justering av budgetramarna får göras.

Tidigare år har alliansen valt att inte ge någon generell löne- och prisökningskompensation. Istället har man valt att ge kompensation i enstaka fall och då har det i alliansbudgeten betecknats, felaktigt, som "satsningar". Det betyder att verksamheterna generellt tvingats till en "effektivisering" vilket i praktiken varit en nedskärning.

Löner beräknas stiga med 3,5% och priser med 2,4%, sammantaget 3,2% under 2025 enligt Sveriges kommuners och regioners PKV-index. Vi har valt att ge en generell kompensation för löne- och prisökningar på 3,0 %, vilket vi anser vara en rimlig nivå.

INVESTERINGAR

ALLMÄNT

Utvecklingsplaner för de stora bostadsområdena tas fram. Dessa planer ska dels omfatta motsvarande fördjupade översiktsplaner, dels planering av sociala aspekter av områdena. Särskilt angeläget är att akuta upprustningsbehov av allmänna platser genomförs inom ramen för projekten.

Vänsterpartiet motsätter sig försäljning av fastigheter och verksamhetslokaler. Fastigheter, främst skolfastigheter, har sålts för att sedan långtidshyras. Det är ett sätt att frisera kapitalbudgeten genom att försäljningsintäkterna kan användas till att lösa lån.

Vi motsätter oss den här typen av affärer. De innebär i praktiken ökade kostnader men också att kommunens rådighet över fastigheterna försvinner.

Inga planerade försäljningar redovisas i alliansens budget, därmed har inte heller vi tagit upp några siffror för det.

Projekt	Kostnad Mkr
Utreda bildandet av ett nytt kommunalt allmännyttigt bostadsbolag. En uppskattad första insats i form av ett aktiekapital på 100 Mkr.	+5
Inom ramen för utvecklingsplanerna för Fisksätra, Henriksdal, Älta och Orminge satsa på uppbyggnad av lokaler för kommunal service (socialkontor, familjecentral med mera).	+10
Ingen utförsäljning av tomträttsmark. Finns inte budgeterat men kan komma att genomföras ändå, principbeslut tagna under tidigare år.	-
Markförvärv. Kommunen är i stort behov av att börja bedriva en offensiv markpolitik. Vänsterpartiet vill för 2025 budgetera ytterligare 50 Mkr med återkommande minst motsvarande belopp årligen framöver.	+50
Bygg upp en kommunal hemtjänst. Vissa initialkostnader tas som investering.	+5
Bygg fler LSS-boenden, projektering. 20-30 bostäder behövs för att de flesta av de som är placerade utanför kommunen ska kunna bo i Nacka. Total investering 40-70 Mkr.	+5
Officiellt finns inget nytt behov av bostäder för nyanlända, nybyggnation har stoppats och lägenheter säljs ut. En majoritet av de nyanlända flyttar från Nacka efter den 2-åriga etableringsperioden, i huvudsak beror det på att det inte finns bostäder i Nacka för dem. Därför behöver kommunen satsa på olika projekt för att kunna erbjuda permanent boende efter etableringsperioden.	+50
Nacka har ett stort behov av idrotts- och fotbollsplaner. Det behövs framför allt nya planer på Sicklaön. Vi lägger investeringsmedel för två nya planer i kommunen under 2025, fler behövs under följande år.	+40

ÄLDREBOENDEN

Projekt	Kostnad Mkr
<p>Vänsterpartiet kräver att biståndsbedömningen av behov av äldreboende ska vara mycket mer generös – den äldres uppfattning av trygghet och behov ska tillmätas stor vikt. Äldreboenden i kommunal regi byggs ut för att täcka behoven.</p> <p>På sikt byggs trygghets- och seniorboenden i kommunal regi (när ett kommunalt bostadsbolag tillkommit). Behov av mångkulturella äldreboenden tillfredsställs.</p> <p>Äldreboenden bör finnas i närheten av bostadsområden för att underlätta för anhöriga att besöka de äldre. Att det även finns kollektivtrafik är viktigt.</p> <p>Medel för projektering av äldreboenden.</p>	+15

SKOLLOKALER

Projekt	Kostnad Mkr
Anpassning av skollokaler för elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer, exempelvis mer enskilda utrymmen. Detta projekteras till del under det kommande året. Oklart hur stora kostnaderna blir för själva ombyggnaden/anpassningen.	+5
Planera för kommunal F-9-skola i Fisksätra. Skolan bör stå klar när behovet av skolplatser i Fisksätra ökar.	+5
Planera för byggande av yrkesgymnasium i Fisksätra.	+5

EXPLOATERINGSPROJEKT

Projekt Östlig förbindelse utgår. Vänsterpartiet motsätter sig en utbyggnad av Östlig förbindelse. Projektet är lagt på is men alliansen i Nacka arbetar för att det ska realiseras.	
Projekt med studentbostäder. Behovet av studentbostäder är stort i Stockholmsområdet. Minst ett område med permanenta studentbostäder initieras under året.	+5
Projektet med ny bussterminal vid Nacka Forum pausades tillsammans med överdäckningen. En ordentlig bussterminal måste byggas, dels för alla de Nacka- och Värmdöbor som ska byta till tunnelbana här men också för att uppfylla avtalet med regionen. Under 2025 kommer ingen byggnation att starta men väl utredning och projektering.	+25

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

28. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för kommunstyrelsen fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
29. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för val- och demokratinämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
30. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för klimat- och miljönämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
31. att kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta förslag till ny förvaltningsorganisation som bygger på att systemet med finansieringsnämnder och konkurrensutsatta produktionsverksamheter under kommunstyrelsen avskaffas och att principen en nämnd – en förvaltning genomförs så långt möjligt. Uppdelningen av produktionen i ”verksamhet” och ”myndighets- och huvudmannorganisation” avskaffas också
32. att fastställa som policy att ingen försäljning av kommunens fastigheter och mark för exploatering ska göras annat än i undantagsfall
33. att mark normalt ska upplåtas med tomträtt
34. att kommunens mål, exempelvis miljöpolitiska och kulturpolitiska, ingår i alla upphandlingsunderlag och auktorisationskrav
35. att kommunen ställer tydliga krav när verksamheter ska upphandlas eller certifieras
36. att kommunstyrelsen ges i uppdrag att aktivt arbeta med att bygga upp en markreserv genom köp av mark
37. att ett nytt kommunalt bostadsbolag bildas med uppdrag att förvärva, förvalta och låta bygga hyresbostäder
38. att kommunfullmäktige fastställer att minst 50% av den nybyggnation som planeras utgörs av hyreslägenheter
39. att kommunen stimulerar byggande av kollektivhus
40. att en kommunal bostadsförmedling inrättas
41. att enheterna Valfärd skola och Valfärd samhällsservice inte ska åläggas något resultatkrav
42. att kommunen ska erbjuda all deltidsanställd personal heltidsanställning
43. att alla nämndsammanträden ska vara offentliga
44. att årligen göra en uppföljning av utvecklingen i kommunen och hur kommunen i planer och andra beslut uppfyllt översiktsplanens mål och rekommendationer, bl.a. avseende social hållbarhet
45. att i samband med bokslutet också göra ett särskilt barnbokslut som visar hur kommunens verksamhet och tagna beslut påverkar barn och ungas situation
46. att i samband med bokslutet också göra ett klimatbokslut som följer upp klimatfärdplanen och koldioxidbudgeten
47. att avvikelser i tidplan och budget för beslutade projekt tydligt redovisas i budgetuppföljningar
48. att ”Konsten att skapa stad” avslutas och ansvaret för konsten i det offentliga rummet återförs till kulturnämnden.

FRITIDSNÄMNDEN

En rik fritid för alla är en viktig del i ett fritt och jämlikt samhälle. Det kommersiella utbudet av fritidssysselsättningar ökar, men är inte tillgängligt för alla. Kommunen ska erbjuda ett brett utbud av fritidsaktiviteter med hög tillgänglighet och låga eller inga avgifter.

EN JÄMLIK FRITID SKA GE ALLA LIKA MÖJLIGHETER

Alla barn och unga har rätt till en meningsfull fritid och tillgång till trygga och jämställda mötesplatser. Fritidsgårdarna ska vara i kommunens drift eftersom alliansens finansieringsmodell saknar det långsiktiga och stabila arbetet för trygghet och meningsfull fritid som våra ungdomar behöver. Vänsterpartiet anser också att gratis öppna fritidsaktiviteter behövs tidigare än från 13 år som idag är åldersgränsen för fritidsgårdar. Vi vill därför utreda möjligheten till bemannade parklekar.

Med tanke på hur viktigt det är att barn och ungdomar får fysisk aktivitet och skaffar sig goda vanor för ett hälsosamt vuxenliv, har idrottsföreningar en särskilt viktig roll. Det finns en risk att intresset och resurserna satsas på en liten grupp redan motiverade elitidrottande. Det får inte ske på bekostnad av ungdomar som kan behöva extra resurser för att komma igång. Vänsterpartiet vill pröva idén att kommunen bidrar med fritids- och idrottsledare till idrottsföreningar med uppdraget att locka barn och ungdomar som inte självmant söker sig dit.

Kommunen bör arbeta för att äldre kommuninvånare ska ha möjlighet att delta i fritidsaktiviteter och verksamheter som är avgiftsfria, lättillgängliga och anpassade efter äldres behov. Utegym vid Kvarnholmsparken, Nyckelviken, Sickla strand, Hellasgården och Kocktorspsjön ska utrustas med redskap för att underlätta balans- och koordinationsträning.

Personer med funktionsvariationer ska ha samma möjlighet till en rik fritid som alla andra. Det behövs individuella lösningar eftersom behoven varierar. Det är prioriterat att nå de grupper av invånare som är underrepresenterade i olika delar av fritidsverksamheten. Kommunen ska en inventering via föreningar och organisationer, för att se vilka önskemål som finns bland de grupper som inte nås av fritidsaktiviteter idag. Man ska även genomföra riktade informationskampanjer.

SKAPA EN FRITIDSBANK

Det ska vara möjligt att elitsatsa på en sport i Nacka, men också utöva aktiviteter som kräver mindre engagemang. Fritidsbanker möjliggör en mer jämlik möjlighet till en aktiv fritid och ska utvecklas i hela kommunen. Vänsterpartiet vill att alla ska kunna delta i organiserad idrottsverksamhet och ha möjlighet att utöva spontanidrott. Därmed ska kommunen etablera så kallade fritidsbanker, så att alla barn och unga oavsett ekonomiska resurser kan prova på en sport. Tillgängliga fritidsaktiviteter är en viktig del av barn och ungdomars rätt till en meningsfull fritid och de lägger också grunden till en trygg framtid.

FLER OCH MER ÖPPNA FRITIDSGÅRDAR

Fritidsgårdar ska finnas i alla större bostadsområden så att alla ungdomar lätt kan ta sig till sin gård. Vi vill utöka öppethållandet på fritidsgårdarna under veckoslut och skollov, samt ordna öppna fritidsklubbar för dem som saknar det idag. Detta är särskilt viktigt i områden där många saknar möjlighet att åka bort på loven.

Fritidsgårdarna domineras av killar och många tjejer känner sig inte hemma där. Därför fyllde TjejCompaniet en viktig funktion för en mer jämställd fritid.

Vänsterpartiet vill starta upp TjejCompaniet igen och se till att verksamhetens framtid tryggas genom långsiktig finansiering från kommunen.

UNDERLÄTTA FÖR SPONTAN LEK OCH IDROTT

Den organiserade fritidsverksamheten utgör för de flesta människor endast en del av behovet av en aktiv fritid och är för andra inte ett attraktivt val. Kommunen behöver se till att skapa fler möjligheter till spontanidrott, lek och motion.

Det handlar exempelvis om elljusspår för löpning och skidåkning, om att hålla isbanor öppna för allmänhetens åkning och om snitslade skogsstigar.

Det kan också handla om att sätta upp basketkorgar, skateboardramper och spola fotbollsplaner på vintern eller att se till att fler kan använda befintliga anläggningar, som skidbacken i Saltsjöbaden.

ÖKA TILLGÄNGLIGHETEN TILL SIMHALLARNA

En idrotts- och motionsform som passar alla åldrar och särskilt äldre som inte längre är så rörliga, är simning. Det är därför angeläget att åtminstone någon av simhallarna i kommunen är extra uppvärmd någon dag i veckan. Simhallar bör även anpassas för att bli mer tillgängliga för personer med funktionsvariationer. Det ska vara möjligt att gå i och ur poolen samt ha tillgång till omklädningsrum och toalett oavsett grad av rörlighet.

Äldre bör ges gratis inträde under vissa tider och kommunala simskolor bör anordnas i lokalerna. Öppetider ska utökas på tisdagar och torsdagar och på helgerna, för äldre personers tillgång till bassängen. Utomhussimskola under sommaren och lovsimskola ska vara kommunens ansvar och erbjudas till samma avgift som simskolan under terminerna.

FLER OCH BÄTTRE ANLÄGGNINGAR I ALLA KOMMUNDELAR

Planering av idrottsytor och bevarande av naturmark i Nacka behöver ske i samråd med de medborgare och föreningar som ska använda dem. Vi står bakom de rörelser och idrotts- och lokalföreningar som länge kämpat för att idrottsanläggningar och grönområden ska prioriteras i kommunens byggplaner. Dit hör till exempel Sicklavallen och Järlahöjden.

Vi anser också att grupper som är underrepresenterade i föreningarna, exempelvis kvinnor och personer med funktionsvariationer, behöver få större inflytande över hur ytorna planeras och utformas. Det är politikens ansvar att se till att Nacka erbjuder alla medborgare lämpliga utrymmen för lek, fysisk rörelse och spontanidrott. Anläggningar och lokaler för idrott och fritid ska också i möjligaste mån finnas både nära bostaden och i anslutning till skolor. Det går att använda allmänna ytor bättre genom att sätta upp basketkorgar och annan utrustning som ökar spontanidrott och fysisk rörelse och lek.

Det behövs fler hallar för att möta den stora befolkningsökningen. Utöka tillträde/tillgänglighet till Rustataket för spontanidrott, basket för lag med 3 spelare, bollplank, m.m.

De planerade idrottsytorna beräknas öka kapaciteten fram till år 2035, men inte i tillräcklig utsträckning. För att tillgången till idrottsytor ska öka måste det ske större satsningar på byggandet, och planerna måste vara inplanerade i bostadsområdena.

Fotbollsplaner som ligger nära skolor och bostadsområden kommer bättre och lättare till användning. Dessa planer ska vidare i första hand vara 11-spelarplaner, så att ett helt fotbollslag kan spela/träna samtidigt och matcher kan hållas runt om i Nacka.

Åtgärder bör även sättas in för att göra fotbollsplanerna användbara även under vintern.

Multihallen för idrott som ska byggas i Fisksätra måste planeras på ett sådant sätt att den både till storlek och inredning är anpassad för idrott. Vänsterpartiet vill inte att hallen samordnas med ett nytt Folkets Hus där ungdomars kultur- och idrottsintressen måste konkurrera om utrymmet.

Flera föreningar i Fisksätra har visat intresse för Villa Kaprifol och vi stöttar förslaget att Fisksätra IF och andra barn- och ungdomsverksamheter med förankring i Fisksätra får använda villan.

UTÖKA KOLLOVERKSAMHETEN

Olika former av kolloverksamhet är viktiga för att barn till föräldrar som inte kan vara lediga eller ordna med privat tillsyn ska få en meningsfull fritid under sina lov. I Nacka finns ett antal platser med daglägerverksamhet och kommunen erbjuder en del andra kolloplatser, men då utanför kommunen.

Avgifterna är dock ganska betungande för familjer med låga inkomster. Det kan innebära att barn i dessa familjer varken får åka på semester med familjen eller till något kollo. Därför bör avgifterna sänkas för familjer med låga inkomster.

Dessutom bör man se över möjligheten att ordna kolloverksamhet med övernattnings även inom kommunen och erbjuda dagkollo där mat under dagen ingår, så att fler barn kan delta.

Vi vill att dagkollo ska finnas i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården, för att så många barn som möjligt ska kunna ta sig dit enkelt med kollektivtrafik eller med cykel.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Personer med funktionsvariationer ska erbjudas möjlighet att delta i kommunens egna fritidsverksamheter samt sådana som arrangeras av föreningar som får kommunalt stöd.
- Likvärdiga resurser ska satsas på flickors/kvinnors och pojkars/mäns fritidsverksamhet.
- Kommunen ska stimulera invånarna att öka sitt motionerande i syfte att uppnå en bättre folkhälsa.
- Fritidsgårdar med ett varierat utbud och generösa öppettider ska finnas i alla större bostadsområden så att alla barn oavsett bakgrund kan delta.
- Öppna fritidsklubbar ska erbjudas i de områden där de saknas idag.
- Simskola ska erbjudas alla barn till en låg avgift både under lov och terminstid.
- Se över möjligheten att ordna kolloverksamhet med övernattnings inom kommunens gränser och starta dagkollo i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-235,2
Jfr kommunens underlag	-211,9

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar.	+4,6 Mkr
Kommunal utomhussimskola införs under sommaren i varje kommunedel.	+1,0 Mkr
Lovsimskola till samma kostnad som ordinarie simskola under terminerna.	+0,1 Mkr
Utveckla fritidsgårdsverksamheten. Den ska tilltala både flickor och pojkar. Ökat öppethållande, även under lov. Återstarta TjejCompaniet.	+6,0 Mkr
Inventering av önskemål om fritidsverksamheter för personer med funktionsvariationer.	+0,2 Mkr
Utbildning av simhallarnas personal i funkisutrustning.	+0,4 Mkr
Stöd till idrottsverksamhet för personer med funktionsvariationer.	+0,5 Mkr
Ökat stöd till föreningar i eftersatta områden.	+1,0 Mkr
Stöd till att driva öppna fritidsklubbar.	+0,5 Mkr
Stöd till idrottsföreningar för att ledare ska kunna arbeta med rekrytering av ungdomar som annars inte skulle söka sig till idrottsverksamheten.	+2,0 Mkr
Sänkta avgifter och fler platser på sommarkollo.	+2,0 Mkr
Starta dagkollo i Velamsund, Fisksätra och Hellasgården.	+2,0 Mkr
Utreda övernattningskollo i Nacka.	+0,2 Mkr
Gratis fritidsverksamheter för äldre.	+1,0 Mkr
Extra uppvärmning av simhallarna en dag/vecka.	+0,2 Mkr
Gratis inträde för äldre till simhallarna.	+0,4 Mkr
Fritidsbank	+1,2 Mkr

INVESTERINGAR

Fritidsverksamheten utvecklas i kommunen. Projekt med samverkan och samordning med fritidsgårdar, bibliotek med mera påbörjas. Allaktivitets-/kulturhus byggs upp i alla kommundelar. I de områden där det finns Folkets Hus görs planering och utbyggnad i samarbete.

Projekt	Kostnad Mkr
Elljusspår anordnas i Fisksätra och Älta.	+10
Utrustning till fritidsbank	+1
Flera fullstora (11 spelare) fotbollsplaner behöver byggas. Även mindre 7-spelarplaner behövs. Behovet av fotbollsplaner är mycket stort, även vid skolor. Nacka är kanske sämst i länet på fotbollsplaner och även om de finns med i översiktsplanen så försvinner de i detaljplanerna. Nedbromsningen av "Nacka bygger stad", förutsätter vi, innebär att idrottsytorna på Järlahöjden bibehålls och kan utvecklas. Dessa investeringar har vi lagt under kommunstyrelsen och fastighetsverksamheten.	

VÄNSTERPARTIET YRKAR

49. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för fritidsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
50. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas
51. att fritidsnämnden bemyndigas att fastställa avgifter för nyttjande av verksamheter inom nämndens ansvarsområde
52. att ett föreningsstöd för öppen avgiftsfri lovverksamhet inrättas.

KLIMAT- OCH MILJÖNÄMNDEN

Nacka är i behov av ett samlat ansvar för både långsiktig klimat- och miljöplanering och för det mer kortsiktiga arbetet och miljötillsynen. Som det ser ut idag ger det ett splittrat och stuprörformat intryck när det kommer till klimat- och miljöarbetet.

I det här avsnittet av budgeten har vi därför föreställt oss hur det skulle vara om det fanns en klimat- och miljönämnd i Nacka som samlade alla dessa frågor under sig.

Den viktigaste uppgiften för klimat- och miljönämnden hade varit att ta fram en klimataktplan och sedan följa upp att planen fullföljs. Nämnden bör ha ansvar för allt från lokal miljöplan över miljö- och klimatkrav för nybyggnation till tillsyn av föroreningar och utsläpp.

I det här avsnittet har vi samlat den politik som vi skulle vilja se under en nämnd som fokuserar på ett av de viktigaste politikområdena en kommun kan ha.

NACKAS KOLDIOXIDBUDGET KRÄVER BÄTTRE HUSHÅLLNING

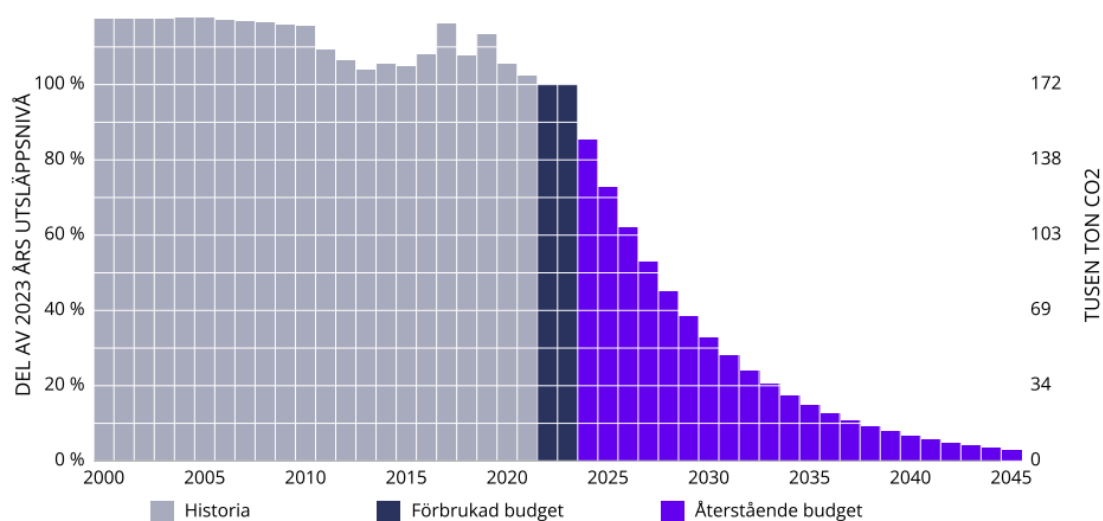
En budget handlar om att resurserna ska räcka, det är oftast knappa resurser som behöver fördelas för att räcka. Det gäller både ekonomin och det möjliga utsläppsutrymmet av koldioxid.

Enligt koldioxidbudgeten är Nackas möjliga utsläppsutrymme av växthusgaser slut om 7 år.

Från årsrapporten av koldioxidbudgeten: År 2023 uppskattas utsläppen inom Nackas geografiska område till 171 890 ton. Skulle utsläppen ligga kvar på dessa nivåer, är Nackas koldioxidbudget förbrukad inom 6 år. Om koldioxidutsläppen ska fasas ut innan koldioxidbudgeten tar slut krävs en procentuell minskning om 14,7 % per år, med start 2024.

Figur 5 | Historiska och framtida utsläpp av CO₂ i Nacka kommun för att klara Parisavtalet

Diagrammet visar historiska utsläpp (2022 är preliminära värden), den hittills förbrukade budgeten samt återstående budget. Utsläppen föreslås minska med en konstant del av föregående års utsläpp fram till 2045. Den vänstra Y-axeln visar utsläpp som procent av 2022. Den högra y-axeln visar utsläppen i ton.

Bilden visar att utsläppsminskningen i Nacka är försumbar de sista 10 åren och att det behövs mycket stora förändringar för att klara av de 14% minskningar som budgeten visar. Det är inrikes transporter, sjöfarten och flyget som är de största utsläppskällorna i Nackas budget. All energiproduktion (förutom den lilla solcellselektriciteten som finns i Nacka), uppvärmning och sophantering sker utanför kommunen och ingår inte i Nacka kommuns budget.

UTVECKLA EN KLIMATFÄRDPLAN, ANVÄND KOLDIOXIDBUDGETENS RESULTAT

Planera för omställningen till ett fossilfritt och koldioxid neutralt samhälle. Klimat- och miljönämnden ska i sin utvärderingsverksamhet kontinuerligt analysera vilka åtgärder som är mest kostnadseffektiva, det vill säga vilka åtgärder som leder till mest klimatnytta per investerade medel. I de flesta kommunala frågor finns klimataspekter med som en faktor. I besluten som fattas använder man exakta summor i ekonomiska termer men de ekologiska värdena är mycket osäkra.

Vi menar att det ska räknas på vilka effekter som beslut har på klimatet och miljön.

Koldioxidbudgeten är ett av verktygen för att kunna sänka utsläppen. Kommunen ska använda konsumtionsperspektivet som en annan måttstock för att komma fram till rätt insatser på fler plan.

Kommunen har bara egen rådighet över en mycket liten del av utsläppen som orsakas av Nackabornas livsföring. Dessa delar bör kommunen på ett tydligt sätt lyfta med avsikten att kunna påverka samhällsutvecklingen och påskynda omställningen till ett koldioxid neutralt Nacka.

STÄLL OM FRÅN BILISM TILL KOLLEKTIV-, CYKEL- OCH GÅNGTRAFIK

Kommunen ska ta krafttag för att genomföra en omställning från individbilism till kollektiv-, cykel- och gångtrafik. Spårbanden trafik till Saltsjöbaden, Orminge och Älta ska vara en självklar utgångspunkt.

Forskning visar att fler faciliteter för bilism ökar bilismen. Att bygga Östlig förbindelse skulle bara generera än mer biltrafik. Snarare än att bygga fler infartsparkeringar bör därför kollektivtrafiknätet byggas ut mer och med högre turtäthet, ingen kommuninvånare ska ha längre än gångavstånd till närmaste buss eller tåg.

Kollektivtrafiken är inget som Nacka bestämmer över men det är dock viktigt att kommunen aktivt driver kraven gentemot regionen, samt på alla sätt underlättar resande med kollektivtrafik.

Ett negativt exempel på hur kollektivtrafiken inte prioriteras är den tillfälliga bussterminalen vid Slussen där 50,000 resenärer dagligen får förlängd restid varje dag med 15-20 minuter för att terminalen inte ansluter till tunnelbanan.

I Fisksätra upplever många att bussarna går mer sällan och är fullsatta i jämförelse med andra linjer. För oss är det viktigt att turtätheten är jämlik över hela kommunen och att den baseras på hur många människor som faktiskt reser med buss och tåg.

Så kallade matarbussar bör införas för att komma till tvärbana, kollektiv båttrafik och så småningom tunnelbanan.

Vi vill att tunnelbanan byggs ut även till Orminge och Älta. På några håll i kommunen, som vissa områden i Saltsjö-Boo, där barnen ofta har långt till skolan bör skolbuss införas.

Det är bra för miljön att minska på arbetspendlingen och det är därför viktigt att det planeras för arbetsplatser i närheten av platser där många bor, som i Boo, Fisksätra, Sicklaön och Älta.

Många vill cykla och en cykelstrategi har antagits om utbyggnad av cykelvägar och huvudcykelstråk. Det är bra, vårt mål måste vara att det ska gå att cykla överallt i kommunen på ett sätt som är tryggt och säkert för både cyklister och andra trafikanter. Särskild hänsyn måste tas till de gående som ofta är barn och äldre.

SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ELDRIVNA FORDON

Vänsterpartiet vill minska bilismen och samtidigt ställa om den fossildrivna trafiken till eldrift. Kommunen kan skynda på den utvecklingen genom en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen.

I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser. Brist på laddplatser i närheten av bostaden får inte vara ett skäl till att ha kvar fossildrivna fordon.

Platser där kommunen driver verksamhet är också självklara ställen där möjlighet till laddning ska finnas.

SKYDDA NACKAS STRÄNDER

Nacka har tillgång till många stränder men kommunen är idag alltför frikostig med strandskyddsdispenser vid exploatering.

Strandnära nybyggnation påverkar strandmiljöerna negativt för livsviktiga uppväxtområden för fisk, fågel och vattenlevande organismer. Utbyggnation i strandmiljö leder även till algblooming och syrebrist och därmed en försämring av vattenmiljön som helhet.

Strandnära boende erbjuder inte heller långsiktigt hållbara bostäder med hänsyn till de stigande havsnivåer som klimatförändringarna innebär. Framöver bör strandskyddsdispenser tillämpas mer restriktivt.

Tyvärr görs för lite för att förhindra de omfattande brott mot strandskyddet och privatiseringarna som pågår i kommunen. Kommunen har agerat för några år sedan vid Vårgårdssjön i Saltsjöbaden, men många liknande brott mot strandskyddet finns runt hela Nackas kust. Vi vill ge resurser så att arbetet kan fortsätta.

BEVARA OCH ÅTERSKA PA VÅTMARKER OCH SUMPSKOGAR

Det har varit ett för svagt skydd av våtmarker och sumpskogar och med ökade kunskaper om dessa biotopers betydelse för naturen, behöver både våtmarker och sumpskogar skyddas bättre i framtiden.

På platser där det är möjligt bör områden restaureras för att återfå sin tidigare funktion för biologisk mångfald, artskydd, spridningskorridorer, dagvattenrening och fördröjning av avrinningen vid stora regnmängder. Nybyggnation som inkräktar på biotopernas skyddsbehov ska inte ske.

STOPPA KALHYGGESBRUK I NACKA, SKYDDA NATURSKOGEN

Den biologiska mångfalden behöver stärkas i Nacka. Det är ett stort antal arter som riskerar att slås ut genom att alltmer av Nacka bebyggs och att naturområden kalavverkas.

Det finns alternativa skogsbruksformer som kan bevara biologisk mångfald i stor utsträckning och samtidigt fungera bättre för rekreation och friluftsliv.

Produktiviteten kan påverkas av dessa metoder och vi vill att kommunen ersätter markägaren i de fall där denne gör ekonomisk förlust genom att skydda skog, öka biologisk mångfald eller genom att värna rekreativintresset i Nacka. Detta kan ske genom ett avtal som båda parter är överens om.

PLANERA FÖR ETT KLIMATSMART NACKA

Nackas strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen innehåller många bra delar. Dock är det bara ambitioner, inte något som man i praktiken ställer som krav eller avtalar med exploatörer om. Det pågående arbetet med ett nytt klimat- och miljöprogram är lovande. Det innehåller flera centrala och relevanta mål för klimatarbetet som underlättar för Nacka kommun att uppfylla Parisavtalet om max två graders upphettning av jordytan liksom flera av Agenda 2030 målen.

Nacka ligger idag nära botten bland landets kommuner vad gäller mängden installerade solceller. Vi vill att kommunen inom en femårsperiod avancerar till att bli en av de 100 bästa kommunerna. Det kan bland annat göras genom att installera solceller som tak över offentliga parkeringsplatser. NEAB ska ges i uppdrag att göra det på alla ställen i kommunen där det finns fler än fem P-platser.

BYGG NACKA GRÖNT

Det är ett hårt tryck på att exploatera gröna områden i Nacka, särskilt de få kvarvarande i centrala Nacka.

Det är viktigt att ha kvar gröna lungor i den kommande mer stadsliknande bebyggelsen i centrala Nacka, både för skydd av biotoper och djurliv och för människorna som kommer att bo där. Därför ska planeringen av bebyggelse i första hand koncentreras till redan i anspråkstagen mark.

Även gröna gårdar och lokala parker är viktiga i det nya stadslandskapet. Trädplantering ska ske vid alla byggen för att fånga upp partiklar från biltrafik och för att ge skugga vid värmeböljor.

Gröna tak binder vatten vid ökande regnmängder och bidrar som ”kolsänka”. Kommunen ska även underlätta för stadsnära odling och biodling genom att upplåta mark till kolonilotter.

BYGG I TRÄ I KOMMUNEN

Nya byggnader måste byggas med material och produktionsmetoder som minimerar klimatutsläppen. Produktion av betong genererar stora mängder koldioxid.

Produktionsmetoder som används ska generera så låga klimatutsläpp som möjligt och trä ska användas i konstruktionerna när det är möjligt. Träkonstruktionen fungerar under sin livstid som kolsänka och bidrar till sänkta halter av koldioxid i atmosfären. Träbyggnader genererar också låga klimatutsläpp under byggnationen.

Träkonstruktioner har dessutom den fördelen att de är betydligt lättare än betong vilket gör att grundläggningen kan förenklas.

Flera exempel visar också att det faktiskt är billigare än om motsvarande hus byggts i betong.

ENERGIEFFEKTIVISERING OCH BESPARING

Kommunen måste ta ansvar för en kraftfull energieffektivisering och energisparande. Det är en avgörande framtidsfråga att nya byggnader och fastigheter byggs med låg energiförbrukning.

Nya byggnader ska vara passivhus, det vill säga de ska inte kräva tillförsel av energi. Det kan klaras med moderna material och lokal energiproduktion, som modern solcellsteknik och värmepumpar.

Detta ska alltid vara ett krav i detaljplaner. Det är viktigt att kommunen i alla byggprojekt ställer krav på att all nybebyggelse är energisnål.

Fjärrvärme baserad på inhemska, förnybara bränslen ska användas och kommunala byggnader ska vara ett föredöme när det gäller energiåtgång. Kommunala energirådgivare ska informera om alternativa energislag och energisparande. Modern infrastruktur och fysisk planering ska bidra till minskad energiförbrukning.

ELPRODUKTION I NACKA

Nacka kommuns egen produktion av elektricitet är försumbar och har en stor potential med stora takytor på skolor och idrottsanläggningar. Vi ser även parkeringsplatser som lämpliga ytor för solcellstak.

Nacka är en storkonsument av el och det kommer öka i takt med att förbränningsamhället ställer om och elektrifieras.

Det är idag stora problem med överföringskapaciteten i elnätet och effektförlusterna är stora vid långa överföringar. En av lösningarna på det är att producera mer el lokalt.

Solcellsanläggningar finns redan och behöver öka i antal. Vi vill även utreda om det finns områden i Nacka som är lämpliga för vindkraftverk och hur storleken ska anpassas för att harmoniera med miljön runt omkring.

Som ett led i att öka elproduktionen i Nacka vill vi satsa på att kommunen bygger ut sin kapacitet för elproduktion, och att kommunen stimulerar både privatpersoner och företag att bygga ut egen elproduktion.

Alla strategier behövs för att säkerställa att Nackas kommuninvånare och företag inte råkar ut för elransonering, vilket blir fallet om elöverföringen till Stockholmsområdet inte täcker behoven.

KLIMATANPASSNINGSPLAN

Det är efter senaste rapporten från IPCC helt klart att klimatet redan är förändrat på ett oåterkalleligt sätt. Det betyder att vi förutom att ställa om till ett koldioxidneutralt samhälle fortast möjligt behöver anpassa Nacka efter de nya förutsättningarna.

Det handlar om havsnivåhöjningar räknat i meter. Skyfallsregn kommer att inträffa oftare och med allvarliga konsekvenser som översvämningar, förstörd infrastruktur, jordskred och allvarlig nedsmutsning av sjöar och hav, på grund av vatten som rinner på marken utan rening.

Även brandkatastrofer till följd av den höjda grundtemperaturen och nya väderfenomen är att vänta. 2024 är det hittills varmaste året som uppmätts sedan förindustriell tid. Det sammanlagda värdet är 1,7 grader över referensvärdet och överskrider därmed med råge Parisavtalets undre mål om 1,5 graders upphettning.

De tidigare nämnda effekterna är redan pågående i Nacka och det måste planeras så att samhället är bättre rustat att möta dem. Klimatanpassningsplanen är ett viktigt dokument för framtiden som färdigställt nyligen. Det är viktigt att det blir ett "levande" dokument så att ny forskning och förvärrade scenarier kan uppdatera klimatanpassningsplanen.

I den här akuta situationen behöver klimatanpassningen även gälla det som redan är bebyggt i Nacka. Den ökande temperaturen, framför allt på sommaren, innebär att fler lokaler behöver kylas och skuggas för att inomhusmiljön inte ska bli farlig.

Viktiga frågor att börja med är den ökande dagvattenhanteringen och alla nya hårdgjorda ytor i Nacka stad. Att etablera nya skyddsavstånd för havsnivåhöjningen som möjliggör boende på lång sikt utan översvämmade fastigheter bör också vara prioriterat.

Kommunen ska inte tillåta att man fortsätter att bygga i naturliga lågpunkter i landskapet, som med säkerhet blir översvämmade vid stora regnmängder. Dessa lågpunkter kan i stället fungera som dagvattenuppsamlade våtmarker.

ANVÄND MILJÖVÄNLIGA MATERIAL TILL IDROTTSPLANER

Ett stort miljöproblem är att mängder med små plastpartiklar hamnar i våra vattendrag och hav.

Allt fler idrottsplaner och lekplatser beläggs med konstgräs. Konstgräsplaner släpper idag ut just mycket mikroplaster.

Kommunen har skapat drifts- och underhållsplaner med syfte att minska utsläppen som är väl genomarbetade. Vänsterpartiet ställer sig positivt till att de tagits fram och röstats igenom. Dock påpekar vi att behovet av sådana drifts- och underhållsplaner inte skulle finnas om naturliga och/eller mer miljövänliga material användes på idrottsytorna.

Kommunen bör arbeta för att minska miljöpåverkan från idrottsplaner med konstgräs ytterligare.

MATEN I KOMMUNEN – EN KLIMATFRÅGA

Köttkonsumtionen har ökat kraftigt i länder som Sverige. Ett kilo kött har 90% högre miljöpåverkan än vegetariska livsmedel.

Det går åt mer vatten, mer energi, mer mark och näring för att producera kött. En förutsättning för att klara kommunens och riksdagens klimatmål är att köttkonsumtionen per person minskar.

Detta kan kommunen uppnå bland annat genom att ha ytterligare personal som jobbar med dessa frågor gentemot stora livsmedelaktörer i kommunen, såsom skolor, restauranger och livsmedelsaffärer.

Vegetarisk kost inom kommunalt finansierade verksamheter bör vara en självklarhet och finnas som alternativ vid alla måltider.

UPPHANDLING AV KOMMUNAL VERKSAMHET – KRÄV VÄXTHUSGASMINIMERING

När kommunen inhandlar tjänster från företag eller auktoriserar företag för att kunna verka i kommunen ska kommunen kräva en redovisning av vilka utsläpp av växthusgaser som orsakas av anordnarens verksamhet.

Det bör vara ett av de tyngsta kriterierna vid upphandling av tjänster.

Det ska också framgå hur utsläpp av växthusgaser ska minimeras i berörd verksamhet. Det ska ställas krav på att det är eldrivna fordon och maskiner som används när det är möjligt, i annat fall ska de drivas av fossilfria bränslen.

MINSKA SOPMÄNGDEN - ÅTERVINN OCH ÅTERANVÄND MERA

Kommunen ska vara ekologisk hållbar och då måste avfallsmängderna kraftigt minska.

Ett systematiskt arbete för att minska avfallsmängderna inom all kommunalt finansierad verksamhet måste bedrivas. Kommunen ska också tillsammans med Nacka vatten och avfall AB – genom information – bidra till att invånarna ändrar sina beteenden så att avfallsmängden minskar.

En större mängd av det avfall som uppstår ska återanvändas och återvinnas. Kommunen ska genom sitt bolag Nacka vatten och avfall underlätta för kommuninvånarna att källsortera och för avfallshandlingen ska målet vara att så stor del av det insamlade avfallet återanvänds och återvinns. Kommunen ska försäkra sig om att allt insamlat avfall behandlas på ett ekologiskt hållbart sätt.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Detalj- och översiktsplaneringen ska verka för en omställning till kollektiv-, cykel och gångtrafik.
- Beslutsunderlag i kommunen tillförs information om hur beslutet inverkar på koldioxidutsläpp.
- Kommunen ska ge resurser åt arbetet som bevarar strandskyddet.
- Bygget och bevarandet av gröna gårdar och odlingar bland bostadshus ska premieras.
- Bygg trähus, minimera betonganvändningen vid byggnation för att hålla nere CO2-utsläppen.
- Nya byggnader ska vara energisnåla, i huvudsak byggs nollenergibyggnader.
- Uppföljning av klimatanpassningsplanen.
- Det ska finnas vegetarisk kost i kommunens verksamheter.
- Avfallsmängderna från hushåll och industri ska minska.
- Alla tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter ska kontrolleras årligen.
- Omhändertagande av dagvatten ska förbättras så att miljöpåverkan minimeras.
- Minska utsläppen av växthusgaser med minst det som koldioxidbudgeten kräver.
- Använd mätvärden för utsläpp av växthusgaser som i ökande grad bygger på konsumtionsperspektivet.
- Klimatpåverkan ska minskas genom energibesparing och en omställning av produktion och transportsystem. Vid nybyggnation ska klimatåtgärder planeras in, även vid upphandlingar.
- Kollektivtrafikens andel av resandet ska öka och biltrafiken minska.
- Kommunen ska aktivt agera för att nya hus som byggs ska vara trähus.
- Kommuninvånarna ska informeras om och uppmuntras till en livsstil som är långsiktigt hållbar.
- Kommunen ska när det är möjligt köpa/hyra fordon och maskiner som är eldrivna. När det inte går ska det vara fossilfritt drivmedel.
- Den biologiska mångfalden ska bevaras och kommunens unika natur- och kulturmiljö ska beaktas vid nyexploatering och förtätning.
- Kommunen ska göra överenskommelser med markägare om alternativa skogsbruksmetoder framför kalhyggesbruk, när det är möjligt.
- Kommunen ska verka för ökad elproduktion hos privatpersoner och företag. Det behövs ett aktivare informationsarbete.
- Kommunen ger NEAB i uppdrag att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen. I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser.
- Den befintliga naturmarken ska bevaras och kommande exploateringar ska ske på ianspråktagen mark.
- Elproduktionen i kommunen ska öka genom att fler solcellsanläggningar byggs. Kommunens solcellsranking ska förbättras från en plats nära botten till en av de 100 bästa inom fem år.
- Kommunen ska utreda om det är möjligt att bygga vindkraftverk i Nacka.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-14,5
Jfr kommunens underlag	-

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kostnaderna för klimat- och miljönämnden har vi inte möjlighet att flytta från de nämnder som idag omfattar dess uppgifter: kommunstyrelsen, miljö- och stadsbyggnadsnämnden och natur- och trafiknämnden. Detta hanteras genom ett förslag till beslut om att kommunstyrelsen ges i uppdrag att omfördela denna budget. Den ökade ambitionsnivån respektive kostnad för flyttad verksamhet inom klimat- och miljöområdet redovisas nedan men beslut tas under kommunstyrelsen.

Framtagande av en klimاتفärdplan.	+2,0 Mkr
Inrättande av en klimat- och miljönämnd och nedläggning av kommunstyrelsens miljöutskott.	+0,2 Mkr
Utökad ambition i kommunens klimat- och miljöarbete.	+5,0 Mkr
Projekt för klimat- och energirådgivning flyttas från miljö- och stadsbyggnadsnämnden.	+2,8 Mkr
Satsning på att öka elproduktion, informationsarbete mot företag och privatpersoner.	+1,0 Mkr
Kommunen utreder om det är möjligt att bygga vindkraftverk i Nacka.	+0,5 Mkr
Ersättning till markägare för alternativa skogsbruksmetoder.	+3,0 Mkr

INVESTERINGAR

Kommunen har hittills varit mycket dålig på att själv vara miljövänlig vad gäller transporter och maskiner. Nu måste det ändras. Alla nya bilar och maskiner ska vara miljöanpassade och så långt det går drivas med förnyelsebara bränslen.

Satsningar på gång- och cykelvägar samt belysning ger ökad trygghet i trafiken och i samhället, men ger också positiva miljöeffekter genom att många väljer att lämna bilen hemma. Därför finns det extra anledning att satsa på dessa åtgärder.

Den egna fordonsparken är ännu inte anpassad till tidens nya krav på eldrift varför vi ökar utbytestakten.

Projekt	Kostnad Mkr
Verksamhetsbidrag till NEAB för att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen.	+30
Kommunen satsar på att öka elproduktionen genom att bygga solcellsanläggningar, bland annat över kommunens P-platser.	+20
Fordonsbyte till eldrift.	+5
Ökade kostnader för ”grön” betong och asfalt vid bebyggelse i egen regi.	+10
Åtgärder av akut natur som klimatanpassningsplanen noterat.	+ 20

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

53. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för klimat- och miljönämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
54. att kommunen stimulerar stadsodling och biodling i bostads-och koloniområden
55. att kommunen ger NEAB i uppdrag att starta en kraftig utbyggnad av laddinfrastrukturen. I större bostadsområden bör det finnas särskilda laddgator med många laddplatser kommunen förfogar över
56. att kommunen ger NEAB i uppdrag bygga solcellstak över kommunens egna P-platser
57. att göra överenskommelser med markägare om att hindra kalhyggen till förmån för ett skogsbruk som är bättre för både biologisk mångfald och friluftslivet.

KULTURNÄMNDEN

Frihet, välfärd, samhällelig och personlig utveckling kan bara förverkligas genom att välinformerade kommuninvånare ges möjlighet att utöva sina demokratiska rättigheter.

Medborgarnas deltagande i utvecklingen av demokratin är beroende av fri obegränsad tillgång till kunskap, kultur och information samt frihet till utövande av olika kulturella uttrycksmedel. Därför måste vi sätta in åtgärder för att säkerställa ett rikt och dynamiskt kulturliv. Kulturpengen måste återställas till den nivå som gällde 2020.

Kulturarbetarnas situation i Nacka påverkas i hög utsträckning av krav på mätbarhet som ofta står i kontrast till kulturens syfte. Checksystem, kvantitetsmått och kundenkäter är fel verktyg för att styra och hantera kvalitet i kulturverksamheter.

ÅTERKOMMUNALISERA FOLKBIBLIOTEKEN – ETT BIBLIOTEK I VARJE STÖRRE BOSTADSOMRÅDE

Vänsterpartiet vill återkommunalisera folkbiblioteken. När vinstintressen påverkar biblioteksverksamheten sätts kärnuppdraget åt sidan. Biblioteken är viktiga platser för det lokala kulturlivet. Därför är det ett viktigt krav från Vänsterpartiet att bibliotek ska finnas i de största bostadsområdena, däribland Henriksdal/Kvarnholmen och Ektorp.

FÖRSTÄRK KULTURSTÖDEN

Vänsterpartiet anser att kulturstöden behöver uppräknas i enlighet med kostnadsindex – minst. Våra kulturaktörer behöver kunna söka medel ur en större pott, så att kulturutbudet kan växa med Nacka när kommunen bygger stad.

NYA KULTURHUS I FISKSÄTRA OCH PÅ HENRIKSDAL/KVARNHOLMEN

Närhet till kultur och fritid var man än bor i kommunen är viktigt för ett levande lokalsamhälle. Vi föreslår därför ett nytt kulturhus i Henriksdal och Kvarnholmen, en kommundel som är avskild från övriga Sicklaön på grund av de befintliga kommunikationerna.

För att det nya Fisksätra Folkets hus ska möta de kommande behoven bör planering ske i nära dialog med de civilsamhälleliga organisationerna som verkar i huset.

Vi ser stora och goda möjligheter när det nya Folkets Hus planeras, men endast under förutsättning att tillräckliga utrymmen tillhandahålls för scen/möteslokal och föreningslokaler. Vi vill att den här typen av lokaler ska prioriteras och planeras in i samband med utvecklingen av området.

AVGIFTSFRI KULTURSKOLA OCH LOVVERKSAMHET

Kulturen är en avgörande del av demokratin och det är därmed samhällets plikt att aktivt agera för att säkerställa allas jämlika tillgång till den.

Vi vill att alla barn ska ha möjlighet att gå i kulturskolan, men de höga avgifterna i kommunen får många familjer att välja bort deltagande. Därför behöver avgifterna slopas och musikinstrument tillgängliggöras för lån till elever.

Alla barn har rätt till en meningsfull fritid och därför vill vi att avgiftsfri lovverksamhet ska finnas i alla kommundelar.

KULTURVERKSAMHETEN – MINST TVÅ KULTURUPPLEVELSER PER ÅR

Kommunen ska särskilt beakta barns, ungdomars och eftersatta gruppers situation och kulturella behov.

Alla barn och ungdomar i åldern 3–19 år ska genom kulturpengen till förskola, grundskola och gymnasium garanteras möjlighet att gratis få vara med om minst två kulturupplevelser per år (antingen genom att som publik ta del av konst-, teater-, dans- eller musikföreställningar, eller genom deltagande i organiserad skapande verksamhet som leds av professionella kulturutövare).

Därför bör kulturpengen återställas till dubbla dagens belopp.

Skolor, förskolor och verksamheter inom pedagogisk omsorg har i redovisningen av kulturpengsansvändningen påpekat att nedskärningen inverkat negativt på deras möjligheter att ordna kulturupplevelser för barnen de ansvarar för. Vi ser därför mycket positivt på pilotprojektet med en ny modell för Kulturpeng 2025–2026.

STÖD FOLKBILDNING GENOM STUDIEFÖRBUNDEN

Vänsterpartiet anser att med regeringens nedskärning av bidrag till folkbildning, bör Nacka kommun ta sitt ansvar stödja studieförbundens verksamhet.

Genom studieförbunden ges deltagare själva möjlighet att påverka och styra sin bildning, väl i linje med statens fyra folkbildningsmål: att stärka demokratin, bidra till att fler kan delta i samhällsutvecklingen, utjämna utbildningsklyftorna samt öka delaktigheten i kulturlivet.

FLER LOKALER FÖR DET FRIA FÖRENINGSLIVET

Vänsterpartiet anser att det fria föreningslivet utgör en fundamental del av det demokratiska samhället. Det är därför av oerhört stor betydelse att ideella föreningar som enbart drivs med medlemsavgifter kan få stöd till den basala verksamheten, genom tillgång till lokaler för medlemsmöten och öppna möten (med en lokalhyra som är rimlig och möjlig att betala).

I de kommundelar som fortfarande saknar kulturhus behöver kommunen organisera tillgången till föreningslokaler.

STÖD KULTURSKAPARNA MED ATELJÉSTÖD

När Nacka bygger stad har många av kulturskaparnas verkstäder och arbetslokaler försvunnit. Nacka behöver bygga billiga och ändamålsenliga replokaler och ateljéer.

Att införa ateljéstöd skulle underlätta för många konstnärer att bo och verka i Nacka. Förstärkta resurser ska tillsättas för inköp av bild- och formkonst, med särskilt fokus på lokala konstnärer.

Tidigare museet Hamns lokaler fortsätter kosta Nackaborna pengar. Lokalerna skulle kunna användas tillfälligt för replokaler och ateljéer till dess att hyreskontraktet löper ut.

MER KONST OCH KULTUR I DET OFFENTLIGA RUMMET

Vänsterpartiet vill att såväl offentliga som privata byggherrar tillämpar enprocentregeln – att minst en procent av byggkostnaderna går till konstnärlig gestaltning.

Nacka ska även verka för ökat deltagande i kulturlivet genom lägre trösklar. Därför ska utrymme ges i det offentliga rummet för den icke-professionella kulturen, amatörkonsten, genom plats för gerillaodlingar, öppna väggar, demonstrationer, levande rollspel och spontandansbanor.

När den nya stadshusparken planeras finns ett gyllene tillfälle att förverkliga en plats för deltagande, t.ex. en öppen vägg för graffiti.

FRISTAD FÖR FÖRFÖLJDA KULTURARBETARE OCH FÖRFATTARE

Författare, konstnärer, musiker och journalister spelar en central roll i alla demokratiprocesser och är ofta de första som tystas av makten. I Nackas ambition att bli en kulturstad bör ingå att stödja kulturarbetare som är utsatta för hot i sina hemländer. Genom ICORN finns ett väl utvecklat system för att inrätta fristäder. Idag är 24 svenska städer och regioner fristäder. Att erbjuda en fristad kommer att framhäva Nacka som en kommun som står upp för kulturens betydelse för demokrati och samhällsutveckling.

VERKSAMHETSMÅL 2025

BIBLIOTEKSVERKSAMHETEN

- Det ska finnas ett välutrustat bibliotek i varje större bostadsområde.
- Biblioteken ska särskilt uppmärksamma prioriterade gruppers behov. Litteratur på mångspråk, minoritetsspråk och lättlästa böcker ska synliggöras.
- Biblioteken ska vara naturliga kulturella och sociala samlingsplatser utan kommersiella intressen.
- Varje för- och grundskoleelev ska besöka det lokala biblioteket minst en gång per läsår.
- Biblioteken ska åter bedrivas i kommunal regi.

NACKA KULTURSKOLA

- Alla barn och ungdomar i åldern 6–19 år ska få en högkvalitativ och bred musikundervisning inom olika musikgenrer efter vars och ens begåvning, intresse och ambition. Alla barn ska även erbjudas ensembleverksamhet.
- Samma kursavgift ska tillämpas oavsett vilken kulturyrting man vill studera. Höga och olikvärdiga kursavgifter ska inte styra vem som har råd att delta i kulturskolan eller vilken konstform man har råd att studera. Därför ska avgifterna dessutom på längre sikt slopas helt. Nödvändig utrustning som musikinstrument ska finnas att låna. Lovkurserna ska vara avgiftsfria.
- Kulturskolan ska vara kommunal verksamhet och inte konkurrensutsättas.
- Öppen, avgiftsfri kulturskoleverksamhet som den som bedrivs i Fisksätra behöver införas även i andra kommunaldelar.

KULTURVERKSAMHETEN

- Kommunen ska särskilt beakta barns, ungdomars och eftersatta gruppers situation och kulturella behov. Alla barn och ungdomar i åldern 3–19 år ska genom kulturpengen för förskola och skola ta del av minst två konst-, teater-, dans- eller musikarrangemang per år. De ska erbjudas skapande verksamhet samt få möjlighet att visa upp vad de skapat.
- Verksamheten i kulturhusen ska vara avgiftsfri för ideella verksamheter. Kulturhusen ska ges tillräckliga anslag för att drivas professionellt. Verksamhetsstöden ska omstruktureras så att kulturhus och andra mer etablerade och långsiktiga kulturverksamheter ska kunna beviljas verksamhetsstöd tre år i taget.
- Kommunen ska berika den offentliga miljön med konst. Vid nybyggnation ska en procent av exploateringskostnaden avsättas till konstnärlig utsmyckning.

FÖRENINGSVERKSAMHETEN

- Kommunen ska stödja en rik och varierad föreningsverksamhet genom anläggningar och bidrag. Föreningar som gör satsningar för ökad jämställdhet ska premieras.
- Kommunen ska stödja studieförbunden så att de kan bedriva och främja folkbildning och kulturverksamhet.
- Ideella föreningar och organisationer ska ha kostnadsfri tillgång till lokaler.

DRIFTBUDGETRAM 2025	
	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-177,3
Jfr kommunens underlag	-156,2

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	+2,4 Mkr
Utlåning av instrument i musikskolan utan avgift	+1,0 Mkr
Sänkta och likställda avgifter för alla kurser i kulturskolan	+3,0 Mkr
Kulturpengen ökas till 300 kr per barn och år	+1,5 Mkr
Gratis tillgång till lokaler för ideella föreningar	+0,6 Mkr
Bidrag till studieförbunden	+2,0 Mkr
Ökat stöd till kulturföreningar	+1,0 Mkr
Ökat anslag till kulturhusen	+2,0 Mkr
Ateljéstöd och stöd till hyror för repetitionslokaler	+2,0 Mkr
Ansvar för konst i det offentliga rummet överförs från kommunstyrelsen till kulturnämnden	+1,0 Mkr
Uppräkning av kulturstöd	+2,0 Mkr
Avgiftsfri lovverksamhet	+1,5 Mkr
Projektering av avgiftsfri kulturskoleverksamhet på fler ställen än Fisksätra	+0,5 Mkr
Öppen vägg för graffiti	+0,2 Mkr
Fristad för förföljda konstnärer och författare	+0,4 Mkr

INVESTERINGAR

Projekt	Kostnad Mkr
Henriksdal, Kvarnholmen och Finnboda har på senare år fått en ny stor befolkning. Områdena är i behov av kulturhus med bibliotek och möteslokaler och ett sådant skulle kunna utgöra kittet mellan områdena. Projektering 2025 samt utbyggnad 2026–2028	+1

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

58. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för kulturnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
59. att kommunfullmäktige bemyndigar kulturnämnden att teckna avtal för drift- och underhåll med respektive lokalförvaltande organisation
60. att fastställa sänkta och likställda deltagaravgifter för kulturskolans kurser
61. att ingen begränsning av antalet kurser per elev i kulturskolan och inom övrig kulturverksamhet tillämpas
62. att kulturnämnden bemyndigas att fastställa övriga avgifter för nyttjande av verksamheter inom nämndens ansvarsområde
63. att nämnden i sin verksamhet alltid ska utvärdera beslut och åtgärders inverkan på social utjämning och jämställdhet
64. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas
65. att biblioteken ska drivas i kommunens egen regi
66. att kulturskolan ska drivas i kommunens egen regi
67. att ansvaret för konst och kultur i det offentliga rummet återförs till kulturnämnden
68. att enprocentsregeln för konst införs avseende både kommunala och privata byggprojekt
69. att kommunen inrättar en organisation för att tillhandahålla föreningslokaler till rimliga hyreskostnader i samtliga kommundelar
70. att kommunen ska projektera och öppna ett kulturhus med bibliotek, möteslokaler, kulturlokaler för Kvarnholmen, Finnboda och Henriksdal
71. att kommunen tillhandahåller en graffitivägg
72. att kommunen inrättar fristad för förföljda konstnärer och författare.

MILJÖ- OCH STADSBYGGNADSNÄMNDEN

Ansvar för övergripande stadsplanering och hur mark upplåts ligger på kommunstyrelsen. Det är inte heller miljö- och stadsbyggnadsnämnden (MSN) som styr över om nya bostäder ska vara hyresbostäder eller bostadsrätter. Däremot är det miljö- och stadsbyggnadsnämnden som ansvarar för detaljplanering och därmed hur det nya Nacka kommer att se ut. Det är MSN som i detaljplanerna kan ställa krav på energieffektivitet med mera.

Mycket av de gemensamma frågorna som rör stadsbyggnad och miljöfrågor kan du läsa om under budgetens inledningsavsnitt ”En jämlik kommun” och ”Grön omställning”, kommunstyrelsen ”Nacka bygger stad...” men även under den nya nämnden ”Klimat- och miljönämnden”.

Det gäller exempelvis exploateringen av Ryssbergen, Trolldalen och Svindersberg.

UTVECKLA INVÅNARINFLYTANDET ÖVER NACKAS UTVECKLING

Som en del av den formella rutinen för planeringen ingår att ge Nackas invånare möjlighet att ge synpunkter i form av ”samråd” och granskning”.

I praktiken går det ofta obemärkt förbi de som är berörda. Under åren har olika mindre formella medborgardialoger genomförts, men när de som deltagit där ser en färdig plan långt senare känner man inte igen sig. Och man har då också ofta låtit bli att lämna synpunkter vid samråden (man anser ju att man redan har gjort det).

På goda grunder känner sig många invånare också åsidosatta när den styrande alliansens väljare får gehör för sina synpunkter, till exempel planeringen av nya Tippen som avbröts, medan många invånare i andra områden som kommer med synpunkter knappt kan påverka alls (Trolldalen och Fisksätra entré, som exempel).

För att öka tilliten för kommunens stadsplanering och för att verkligen få ut det bästa av invånarnas synpunkter måste kommunen utveckla formerna för de formella samråden, men också för de mer informella medborgardialogerna. Invånarna måste ges reellt inflytande över planeringen, också på ett sätt så att det uppfattas så.

BYGG GRÖNT OCH LJUST

Nacka försöker göra sig modernt genom att ”bygga stad”. Nackas tolkning av stad är slutna ”stadskvarter” omgivna av bilgator.

Bilgator med kantstensparkering ses ofta som något önskat då det uppfattas som tecken på en levande stad. Vi vill att gator i nybyggda områden ska, så långt det är möjligt, vara bilfria. Det ger tryggare bostadsområden för barn och personer med olika funktionshinder.

De slutna kvarteren innebär i praktiken också mörka lägenheter och mörka gårdar, detta då gårdarna är relativt små gentemot de omgivande husen.

Vi vill att kvarteren byggs med ljus och luft och därmed oftast med öppna kvarter. Är kvarteren öppna mot söder så innebär det att man kan bygga någon våning högre och ändå uppnå en grön och ljus stad som även är positivt ur ett ekologiskt perspektiv.

Därmed blir den nya staden också mycket mer attraktiv som bostadsområde.

Mark är dyr för exploitören, varför man vill bygga så tätt det bara går. Det är därför viktigt att – när planer tas fram – se till att det i all nybyggnation finns tillräckligt med lekplatser för barn, samt parker för att göra området gott att leva i.

BYGG INTE FÖR BILEN – PLANERA EN LEVANDE STADSMILJÖ

Flera centra i kommunen domineras av markparkeringar. Det är en stadsplanering som hör hemma i en äldre tid då man såg fossil bilism som framtiden.

Dessa markparkeringar ska nu läggas till historien och omlokaliseras under jord eller till parkeringshus för att frigöra mark till gestaltade rum för alla kommuninvånare (inklusive de många som inte är bilburna). Antalet garage- och parkeringsplatser ska hållas lågt.

Vid nybyggnation tillämpar kommunen krav på en viss mängd parkeringsplatser genom så kallade parkeringstal. Argumentet är att utan ett sådant krav byggs inte parkeringsplatser då de inte ger samma avkastning som bostäder eller verksamhetslokaler. I den mån kravet ska finnas kvar ska nivån vara betydligt lägre än idag. Vår huvudlinje är dock att parkeringsnormen avskaffas, även om behovet att ladda elbilar ska beaktas vid nybyggnation.

När nya områden byggs idag kommer de oftast antingen att vara sovstad eller domineras av bilar, butiker och krogar.

Vi vill att offentliga miljöer till stor del ska vara fria från konsumtionstvång och i stället vara platser som kan användas kreativt efter eget huvud. Bjud in Nackas invånare till att själva beskriva vad de vill ha, och låt konstnärer och arkitekter tillsammans förverkliga detta.

BYGG FÖR DEMOKRATI OCH AKTIVITET

När offentliga ytor planeras i nya bebyggelseområden är det vanligt att de planeras som ”kvartersmark”. Det betyder att det är fastighetsägaren som sätter gränser för vad ytorna (exempelvis torg och parker) får användas till.

Vi ser på flera håll i Nacka konsekvenserna av detta. Till exempel så är Fisksätra Torg kvartersmark, vilket gett fastighetsägaren rätt att hindra aktiviteter, som inför val och första maj.

Det är en inskränkning av demokratin och därför vill vi att nya offentliga ytor som planeras i stället ska bli så kallade ”allmän platsmark”.

Exempel på områden där det är aktuellt är nya ”Röda torget” i Orminge och nya Ektorps centrum. Ektorps centrum är under planering medan ”Röda torget” är under omvandling och redan har förvandlats till privat mark och s.k. kvartersmark.

BYGG FÖR BÄTTRE KLIMAT, MILJÖ OCH SOCIAL HÄLSA

När byggnation i de olika stadsplaneprojekten sker av privata exploatörer är det i första hand ekonomin som är viktig för dem.

För att kunna realisera de jämlikhets-, klimat- och miljökrav Vänsterpartiet vill se genomförda måste de ingå i de exploateringsavtal som kommunen sluter med byggarna.

Plan- och bygglagen och andra lagar sätter gränser för vad som teoretiskt kan krävas, men i praktiken går det att ställa mycket högre krav än idag (särskilt gäller det om samtidigt kommunal mark anvisas för byggandet). Från många andra kommuner i Sverige, särskilt i Stockholm, finns goda exempel på det.

Samtidigt är det viktigt att vi i Nacka själva fastställer vilka krav vi vill ställa.

Nackas strategi för miljö- och klimatambitioner i stadsutvecklingen innehåller många bra delar. Dock är det bara ambitioner, inte något som man i praktiken ställer som krav eller avtalar med exploatörer.

Strategin bör skärpas, inkludera social hälsa och särskilt förtydligas när det gäller just hur den ska uppnås och förankras i alla byggprojekt.

BEGRÄNSA BULLER I LIVSMILJÖN

Buller är ett stort och växande problem i dagens samhälle. Det påverkar människors hälsa och välbefinnande. Därför är det viktigt att se till att buller begränsas så långt det går vid alla nybyggnadsprojekt.

Det viktiga i sammanhanget är inte att sätta in bullerdämpande fönster och glasa in balkonger utan att i stället dämpa bullret vid källan. Det handlar oftast om buller från bil- och spårtrafik men även från olika sorters verksamheter.

Tyvärr missas det ofta och därför är det viktigt att frågan ges hög prioritet.

STÄRK KULTURMILJÖVÅRDEN

När kommunen växer, nya bostadsområden byggs och befintlig bebyggelse förtätas är det särskilt viktigt att natur- och kulturmiljöerna bevakas och tas tillvara, så att en god och hälsosam livsmiljö bevaras och utvecklas.

Vänsterpartiet anser att det är viktigt att kulturmiljöerna får verkligt inflytande när beslut ska fattas som påverkar livsmiljön för nackaborna.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Detalj- och översiktsplaneringen ska verka för en integration av kommuninvånarna genom en blandning av boendeformer.
- Ett samlat grepp ska tas över all byggnation i ett område genom planprogram så att samhällets och medborgarnas behov inte missas i helheten.
- Bygg trähus och minimera betonganvändningen vid byggnation för att hålla nere koldioxidutsläppen.
- Nya byggnader ska vara energisnåla, i huvudsak byggs nollenergibyggnader.
- Planera för en utveckling av kollektivtrafiken, inte för bilåkande och parkeringsplatser.
- Planeringen ska leda till en ekologiskt och socialt hållbar samhällsutveckling.
- Stor vikt ska läggas vid att stadsmiljön är tillgänglig för alla oavsett funktionsvariationer.
- Exploatering av naturmark ska undvikas. Exploatering ska i stället göras på redan ianspråktagen mark, till exempel nedlagd industrimark.
- Behåll eller skapa gröna rum i den nya bebyggelsen. Bygg öppna kvarter med ljusa och gröna gårdar.
- Buller i miljön ska begränsas och vara en prioriterad fråga vid all nybyggnation. Buller ska alltid i första hand dämpas vid källan.
- Kulturlokaler och idrottsanläggningar ska byggas ut i minst samma takt som befolkningsökningen.
- Idrottsanläggningar ska placeras i anslutning till nybyggnation för att undanröja behov av resor för barn och ungdomar.
- Vid exploatering ska inte strandskyddet upphävas för mer än den bebyggda ytan, allmänhetens tillgång till stränder måste värnas.
- Alla verksamheter ska prövas utifrån dess klimatpåverkan. Koldioxidbudgeten måste beaktas i alla planer och byggnationer.
- Proceduren för samråd vid detaljplaner utvecklas så att ett reellt invånarinflytande skapas.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-42,5
Jfr kommunens underlag	-38,3

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar.	+2,2 Mkr
Projekt för klimat- och energirådgivning flyttas till klimat- och miljönämnden.	-2, Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

73. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för miljö- och stadsbyggnadsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
74. att fastställa av kommunstyrelsen föreslagna taxor inom nämndens område
75. att för att uppnå boenden med blandade upplåtelseformer ska vid allt bostadsbyggande en övervägande andel utgöras av hyresrätter
76. att skarpa miljökrav ska ställas på all nybyggnation
77. att detaljplaner utformas så att de underlättar byggnation i massivträ
78. att detaljplaner utformas så att de stöder avtal med exploatörerna om att byggnader ska utföras som noll- eller plusenergihus
79. att Nacka kommun utvecklar samrådsmodeller för ett rejält invånarinflytande.

NATUR- OCH TRAFIKNÄMNDEN

En del av det som behandlas i natur- och trafiknämnden och som rör miljöfrågor finns att läsa om i kapitlet ”Grön omställning” och i kapitlet för klimat- och miljönämnden.

NYA NATURRESERVAT

Nacka kommun har förmånen att stoltsera med flera värdefulla naturområden, något som stärker både naturen och välbefinnandet. Att värna våra gröna omgivningar är en viktig plikt som politiker har.

Kommunen har nyligen fattat beslut om att stärka skyddet för några områden, vilket vi välkomnar. Men Nacka har flera naturområden som anses skyddsvärda och som ännu inte getts skydd som naturreservat.

Vänsterpartiet har tidigare motionerat om att göra hela Ryssbergen till naturreservat. Området har förutom stora naturvärden också en stor rekreationspotential, vilka båda skulle kunna samverka. Om detaljplanen genomförs, som nu har vunnit laga kraft, kommer delar att exploateras med kontor och bostäder inom ramen för ”Nacka stad”.

Kommunen har beslutat att inte gå vidare med planerna på att göra Skuruparken till ett naturreservat. Samtidigt har det beslutats att inte bebygga parken. Vi anser att det beslutet ger ett för svagt skydd. Genom att göra Skuruparken till ett naturreservat kan värdefulla natur- och kulturområden både skyddas och utvecklas.

Många reservat behöver också upprustning och förbättrad skötsel. Dels för att hålla informationen uppdaterad och bibehålla skötselplaner, dels för att tillgängliggöra naturvårdsområdena för fler människor.

Erstaviksområdet ska brukas utifrån miljömålet om bibehållen biologisk mångfald och rekreationsbehov. Kommunen måste ställa krav på och göra upp med ägaren om detta, vilket exempelvis innebär att kalhyggen inte ska få förekomma.

INSATSER FÖR FÄRRE OLYCKOR OCH TILLBUD

Kommunen har lagt en hel del pengar på nya cykelbanor. Detta tycker vi är bra, men lösningen för cyklisterna från Saltsjöbaden och Fisksätra är långt ifrån optimal.

Vänsterpartiet anser att Gamla Saltsjöbadsvägen bör stängas för genomfartstrafik och förändras så att gång- och cykeltrafik får mer utrymme i gaturummet.

Gångtrafikanter ska ha en trafiksäker miljö. Cykel- och gångtrafik måste separeras åtminstone med målade linjer, helst med separerande kantsten.

Inom alla bostadsområden bör högsta tillåtna hastighet vara 30 km/tim. Det ska vara självklart att oskyddade trafikanter har företräde inom bostadsområdena och att biltrafiken minskas. Genomfartstrafik ska inte vara tillåten.

En annan nödvändig åtgärd för en förbättrad trafikmiljö är snabbare och effektivare skottning och halkbekämpning. Vi vill att bussarnas körfält, hållplatser och gång/cykelvägar snöröjs först, en så kallad feministisk snöröjning (så som Sveriges kommuner och regioner förordar). Snöröjningen på cykelbanor med sopsaltning fungerar relativt bra i de flesta fall. Snöröjningen för gångtrafikanter måste dock kraftigt förbättras. Gångtrafikanter ska inte tvingas ut i cykel- eller körbanan för att slippa pulsa i djup snö eller halka på en ishal gångbana.

Trafikmiljön runt kommunens skolor är fortfarande dålig på en del platser, i några fall direkt livsfarlig. I vissa fall ska området närmast skolan stängas av för icke behörig trafik. Det är inte försvarbart att under många år framöver riskera att barn skadas i trafiken, när det är klarlagt hur stora riskerna är. Vi vill att arbetet med att få bort farliga trafikmiljöer runt skolorna prioriteras.

DAGVATTEN

Östersjöns naturliga miljö förändras på grund av övergödning. Nacka ska göra mer för att utsläpp från Nacka upphör.

Flera av våra sjöar är också hotade på grund av bland annat dagvattenavrinning. Det sker en del arbete för att komma till rätta med problemen, men en intensifiering behövs för att målet i dagvattenstrategin om att uppfylla miljö kvalitetsnormerna 2027 ska bli verklighet.

Vi har under alltför många år ”tillåtit” miljöfarliga utsläpp och fortfarande saknas i stort sett åtgärder för att minska biltrafiken, som i hög grad bidrar till problemen med dagvattnet.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Underhåll av natur- och kulturvärden ska ligga på en sådan nivå att värden inte går till spillo.
- Natur, naturmiljöer och parker ska integreras i samhällsplaneringen för att få ett socialt och ekologiskt hållbart samhälle.
- All mark i kommunen som anses skyddsvärd ska vara naturreservat.
- Trafiksäkerheten på vägnätet ska främjas, så att nollvisionen uppfylls. Nya gång- och cykelvägar ska komplettera de befintliga till ett sammanhängande nät, separerat från biltrafik.
- Vinterunderhåll av gångvägar och busshållplatser ska förbättras utifrån en feministisk strategi.
- Vinterunderhållet ska vara så bra att äldre och rörelsehindrade kan och vågar röra sig utomhus.
- Trafikmiljön runt kommunens skolor ska vara säker.
- Miljöfarligt utsläpp till Östersjön och sjöarna i kommunen ska minska.
- Kommunen ska ha som mål att med lagliga metoder kunna ombilda hela Ryssbergen till naturreservat.
- Skuruparken ska bli naturreservat.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-503,1
Jfr kommunens underlag	-485,3

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar.	+17,3 Mkr
Återuppta arbetet med att göra Skuruparken till naturreservat.	+0,5 Mkr

INVESTERINGAR

Kommunen har hittills varit mycket dålig på att själv vara miljövänlig vad gäller transporter och maskiner. Nu måste det ändras. Alla nya bilar och maskiner ska vara miljöanpassade och så långt det går drivas med förnyelsebara bränslen.

Satsningar på gång- och cykelvägar samt belysning ger ökad trygghet i trafiken och i samhället, men ger också positiva miljöeffekter genom att många väljer att lämna bilen hemma. Därför finns det extra anledning att satsa på dessa åtgärder.

För att öka tryggheten i bostadsområdena är det viktigt att satsa på belysning och annan upprustning av utemiljön. För att kunna beakta barnperspektivet måste siktet vara inställt på säkra skolvägar. Bara då kan vi nå målen att fler lämnar bilen hemma.

Projekt	Kostnad Mkr
Underhåll av gångvägar, bl.a. för avrinning.	+5
Anpassning av offentliga platser för att tillförsäkra personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga full tillgänglighet. Vänsterpartiet vill att kommunen uppfyller riksdagens beslut om tillgänglighet (och därmed lagen) och vill satsa ytterligare investeringsmedel på detta.	+10
Planering och start av ombyggnad av Gamla Saltsjöbadsvägen till gång- och cykelstråk.	+10
Cykelfrämjande åtgärder.	+10
Renovering av bryggor och byggnader i Skutviken.	+10

VÄNSTERPARTIET YRKAR

80. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för natur- och trafiknämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
81. att arbetet med att göra Skuruparken till ett naturreservat återupptas
82. att ett arbete med att göra överenskommelser med markägare om att använda skonsamma skogsbruksmetoder i Nacka startas.

NÄMNDEN FÖR ARBETE OCH FÖRSÖRJNING

De som har svårast att komma in på den svenska arbetsmarknaden är ungdomar mellan 18–25 år, varav de med utländsk bakgrund har särskilt svårt. Vi vill därför att en satsning ska göras särskilt för denna grupp.

Genom inrättandet av en öppen verksamhet med syfte att erbjuda gemenskap och nödvändig information, får unga vuxna tillfälle att komma i kontakt med kommunens olika insatser på ett konstruktivt sätt. En sådan verksamhet ska bedrivas i kommunens samtliga delar.

Personer som står långt ifrån arbetsmarknaden ska överlag få bra och utvecklande undervisning och arbetsträning. Det behöver finnas ett kommunalt alternativ och kommunen behöver kontrollera de privata utförarna så att de faktiskt gör uppdragen som kommunen beställer. Alla kommuninvånare har rätt till god kvalitet i insatserna, oavsett vilken utförare de valt, och det ska inte vara upp till den som går på insatsen att avgöra om insatsen ska vara godkänd.

Det ska finnas personal anställd av kommunen som kan lotsa den arbetssökande till den hjälp som behövs. Konceptet *Arbetscentrum*, där kommunens instanser kan möta arbetssökande och andra stödbehövande, ska finnas i alla kommundelar.

Vi vill att alla ungdomar i gymnasieåldern som söker ett feriearbete ska kunna erbjudas ett sådant i kommunens egen regi.

Öppna kommunala mötesplatser bör finnas i varje kommundel för att fånga upp de som faller utanför systemet – det ska inte vara svårt att veta vart man ska vända sig.

FULLFÖLJDA GYMNASIESTUDIER

En av de mest konkreta åtgärderna för ett jämlikare samhälle och allas möjlighet att försörja sig, är fullföljda gymnasiestudier. Gymnasieskolorna i Nacka har bra resultat, men det säger inte så mycket om ungdomarna i gymnasieåldern som är bosatta i Nacka (eftersom alla inte går på gymnasiet i Nacka).

Därför ska det kommunala aktivitetsansvaret (KAA) ha en hög prioritet så att alla elever boende i Nacka som hoppat av en gymnasieutbildning, eller riskerar avhopp, snabbt fångas upp och erbjuds insats.

SFI-VERKSAMHETEN

SFI-undervisningens mål är att alla lär sig så pass bra svenska i tal och skrift att de kan ta plats i samhället efter sina individuella behov. Därför behöver undervisningen erbjudas med differentierad takt och svårighetsgrad.

Alla som går en SFI-utbildning ska erbjudas någon form av praktik för att få träna språket i en vardaglig situation. Nacka kommun ska samverka för att människor lättare ska ha tillgång till arbetsmarknaden, exempelvis genom att erbjuda praktik till dem som redan har yrkesutbildning från sitt tidigare hemland.

Regelbundna uppföljningar ska utföras för att säkerställa att praktikanten genom sin praktik utvecklar sina svenskkunskaper.

Kvaliteten på Nackas SFI behöver förbättras. En viktig faktor är att det blir fler som fullföljer sin SFI. Det är bra om SFI-studenter får arbete under studietiden, men det är inte bra om de därmed inte kan slutföra sin SFI-utbildning. Kontrollen av privata SFI-utförare måste bli bättre. Pengar ska inte läggas på en verksamhet som inte klarar uppdraget.

Alla flyktingar som kommer till Nacka har inte laglig rätt till SFI. Därför vill vi, inom ramen för frivillighet för de som inte omfattas av SFI:s regler i flyktingdirektivet, att uppdra åt nämnden att anordna svenskutbildning för de som önskar.

FLYKTINGVÄLKOMNANDE

Vi vill se ett effektivare flyktingvälkomnande.

Insatserna ska följa livsrytmen och starta med snabb placering i förskola och skola utifrån en noggrant genomförd kartläggning. För detta behöver studie- och yrkesvägledning utökas. SFI behöver varieras utifrån såväl nivå som omfattning.

Noggrann bedömning av varje individs utbildnings- och yrkesbakgrund för snabb matchning med arbetsgivare ska göras. Godmanfunktionen för ensamkommande flyktingbarn behöver kompletteras med andra former av kontakter med skolklasser, föräldraföreningar med mera.

Förutsättningar för mötesplatser där nyanlända kan träffa varandra och människor som redan bor i Nacka, måste skapas. Detta kan inte förväntas lösas enbart av civilsamhället. Vänsterpartiet vill att kommunen inrättar en "lots" hos vilken nyanlända, mot etableringstidens slut, ska kunna få stöd och råd så att man i möjligaste mån finner arbete, utbildning och bostad i Nacka.

Kommunen ska även genom de gode männen kunna hålla kontakten med nyanlända, som efter sin etableringstid i Nacka, lämnat kommunen. Detta i syfte att få en god bild av effektiviteten i kommunens etableringsinsatser.

EKONOMISKT BISTÅND - LITA PÅ SOCIALSEKRETERARNAS KUNSKAP

För att kontrollera riktigheten i sökandes egna utsagor, genomför Nacka kommun ofta hembesök till personer som söker ekonomiskt bistånd. Något som uppfattas som ett krav och som upplevs som integritetskränkande, för både den sökande och personalen.

Det är dessutom en dålig hushållning med kommunens resurser. Det är kostsamt och slöseri med socialsekreterarens dyrbara arbetstid. Det skapar också misstro mellan den sökande och socialsekreteraren som ska utreda ärendet, vilket försvårar arbetet och genererar ytterligare problem.

Vänsterpartiet ser det som ett bättre alternativ att det är socialsekreteraren själv – med sin yrkeskunskap – som ska avgöra när hembesök tillför information till utredningen.

UNDERLÄTTA ANSÖKNINGSFÖRFARANDET FÖR DE SOM SÖKER EKONOMISKT BISTÅND

Kraven på de sökande av ekonomiskt bistånd är idag nästan omöjliga att uppnå för dem där behoven är som störst. De söker ibland akut hjälp på andra platser som bygger på välgörenhet.

Det är ett uselt resultat för Nacka kommun att de sökanden inte kan eller förstår hur de ska söka. Det är inte relevant att kommunen varje år visar på stora överskott inom ekonomiskt bistånd om människor som är utsatta och har rätt till stödet får avslag på grund av medvetet svåra och komplicerade ansökningsförfaranden. Svårigheterna består av kognitiva svårigheter och bristande digital kompetens, språksvårigheter och tid/resurser för att skaffa fram alla handlingar som krävs. Vi menar att Nacka kommun ska flytta ekonomiskt bistånd till socialnämnden och att ansökningsförfarandet ska anpassas efter den sökandes behov.

Vi menar också att det är viktigt att medborgare som har rätt till ekonomiskt bistånd faktiskt också får det. Målet är inte enbart relaterat till ekonomi utan till den sökandes behov. Eller som det står i Socialtjänstlagen, kap 4 §1; "... Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. *Lag (2021:159).*"

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Den kommunala vuxenutbildningen ska erbjuda kommunens invånare möjlighet att komplettera sin utbildning för att få önskat arbete eller gå vidare till högskoleutbildning.
- Alla ungdomar i gymnasieåldern som önskar få ett feriearbete ska få det. Kommunen bör kunna tillgodose hela behovet med platser i egen regi.
- Gymnasieelever som riskerar att inte fullfölja gymnasiet inom tre år ska fångas upp av det kommunala aktivitetsansvaret och ges stöd att fullfölja studierna.
- SFI ska erbjudas i kommunal regi.
- Alla som går SFI-utbildning ska erbjudas praktik med regelbunden uppföljning med fokus på språkinläringen.
- Målet är att de som också får arbete ska fullfölja SFI och formerna för SFI ska kunna anpassas individuellt för att kunna kombinera SFI och arbete.
- Kvaliteten i SFI-utbildningen ska vara så hög att en stor majoritet av deltagarna kan och vill fullfölja utbildningen.
- SFI ska erbjudas med olika takt och svårighetsgrad i syfte att kunna erbjuda SFI-eleverna utbildning efter deras förutsättningar.
- Insatser för flyktingvälkomnande ska vara av hög kvalitet och förlita sig på beprövad erfarenhet.
- Kommunen ska ta sitt lagstadgade bostadsförsörjningsansvar och sträva efter att alla nyanlända som anvisats till Nacka kan efterfråga en permanent bostad i kommunen efter den inledande perioden om två år.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-138,0
Jfr kommunens underlag	-155,3

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar.	+6,4 Mkr
Alla Nackaungdomar som vill ha ett feriearbete under sommaren ska kunna erbjudas det. Kommunen bör kunna tillgodose hela behovet med platser i egen regi.	+2,0 Mkr
Ökade etableringsinsatser för nyanlända.	+1,5 Mkr
Ökade resurser för studie- och yrkesvägledning för att bättre avgöra vilket stöd som nyanlända barn behöver.	+1,5 Mkr
Svenskundervisning för flyktingar som saknar laglig rätt till SFI.	+3,0 Mkr
Satsning för att ungdomar, 18-25 år, ska komma in på arbetsmarknaden.	+4,5 Mkr
Fisksätra Folkets hus ger ungdomar och unga vuxna stöd och jobbcoaching. Ytterligare resurs så att de kan upprätthålla den verksamheten och öppethållandet.	+1,5 Mkr
Bostäder för nyanlända efter etableringsperioden om två år.	+4,0 Mkr
Det ekonomiska biståndet överförs till socialnämnden.	-41,7 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

83. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för nämnden för arbete och försörjning fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
84. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas för verksamheter som nu har check
85. att nämnden får i uppdrag att inrätta feriearbeten för ungdomar under sommaren. Samtliga ungdomar mellan 16-18 år som söker feriearbete ska kunna beredas ett sådant i kommunens egen regi
86. att nämnden får i uppdrag att se till att unga mellan 18-25 år kommer in på arbetsmarknaden
87. att kommunen bygger upp en egen SFI-verksamhet
88. att nyanlända ska erbjudas möjlighet till permanent eget boende i Nacka efter etableringsperioden om två år
89. att nämnden får i uppdrag att införa fler stödfunktioner för ensamkommande flyktingbarn
90. att nämnden får i uppdrag att öka kompetensen för att avgöra vilket stöd nyanlända barn behöver
91. att de upplevda obligatoriska hembesöken vid ansökan om ekonomiskt bistånd läggs ner.

SOCIALNÄMNDEN

Inom socialnämndens verksamhetsområden är idag nästan alla verksamheter konkurrensutsatta. Vänsterpartiet anser att det är fel väg att gå. Kommunen måste inte tillämpa lagen om valfrihetssystem (LOV) och vi anser att en mycket större del av verksamheterna borde drivas i egen regi, bland annat genom den kommunala produktionen, Valfärd samhällsservice (VSS). Valfärdsbrottslighet uppstår där det finns pengar att tjäna och kommunalt drivna verksamheter har en transparens som inte finns i motsvarande privata verksamheter.

Boendestödet är ett exempel på hur verksamheter blir strukturellt underfinansierade genom att man inte tillämpar löne- och priskompensation. Att det kommunala boendestödet var nedläggningshotat beror just på den strukturella underfinansieringen; det går inte att bedriva verksamhet på ett seriöst sätt med den ersättning man får idag. Man behöver också undersöka hur de privata boendestödsverksamheterna fungerar med den nuvarande finansieringen. Det finns ingen anledning att tro att de privata verksamheterna med mindre medel fungerar enligt kvalitetskraven.

FÖREBYGGANDE ARBETE

Ett ojämlikt samhälle där skillnaderna är stora i områden som gränsar till varandra leder till att den med små eller inga resurser i tidig ålder löper högre risk för psykisk och fysisk ohälsa, missbruk och att utsättas för organiserad brottslighet.

Problemet med rekryteringen av allt yngre personer till de kriminella gängerna blir en fråga om hur samhället kan stävja brottsligheten, minska missbruk samt hejda nyrekryteringen. Nacka har inte heller varit förskonat från dessa problem. Fisksätra har av polisen klassats som ett utsatt område.

I den återkommande ”Stockholmsenkäten” som undersöker högstadie- och gymnasieungdomars vanor, attityder och upplevelser inom en mängd olika områden, kan man läsa följande om Nackaungdomarna: ”flickor i årskurs 9 uppger att de mår sämre psykiskt men storkonsumtionen av alkohol bland unga har minskat”. Dock ligger Nacka högt när det gäller andelen ungdomar som testar och använder olika droger.

Vi vet att det finns många orsaker bakom kriminalitet, såsom bostads- och skolsegregation, fattigdom och även beroende i olika former. Vi vill därför att kommunen satsar kraftfullt på bland annat uppsökande verksamhet för att i tid fånga upp individer som riskerar att hamna i en utsatt levnadssituation. I kommunen finns idag många bra verksamheter inom socialnämndens områden men de skulle kunna bli betydligt skarpare genom mer offensiva satsningar på förebyggande arbete. Till exempel skulle Nackapolarna, som har anställd personal samt visstidsanställda ungdomar som bedriver information och utbildningar för ungdomar, få ett utökat uppdrag. De utför uppsökande verksamhet i ungdomarnas egen miljö under bland annat helgkvällar men de skulle med ett utökat uppdrag kunna finnas tillgängliga dagtid under vardagar. 2019 startade Nacka projekten ”Samordnare för unga i riskzonen” (SSPF) och ”Sociala insatsgrupper” (SIG). I projekten deltar socialtjänst, polis, fritidsverksamhet och andra aktörer som möter ungdomar. Tillsammans har de identifierat ungdomar i riskzonen för kriminalitet och missbruk, samt erbjudit dem stöd. Vänsterpartiet vill utöka antalet utbildad personal på fältet samt att de får en geografisk förankring.

Det är också viktigt att insatserna inte bara riktas till ungdomarna utan till hela familjen. Därför vill vi även ha fältsekreterare/fältassistenter i större bostadsområden. Dessa ska kunna möta människor i alla åldrar även om fokus ska vara från 16 år och uppåt. Fältsekreterarna ska kunna arbeta dagtid, kvällstid och vissa helger. De ska kunna besöka de platser där ungdomar och unga vuxna vistas, som till exempel fritidsgårdar, allmänna platser samt andra offentliga områden (t.ex. affärsgallerior). Fältsekreterarna ska även ha möjlighet att finnas som stöd till familjer i utsatta

lägen, samt kunna vara länken in till socialtjänstens olika insatser. Fältsekreterare ska vara en del av socialtjänstens uppsökande verksamhet och skall vid behov av akuta insatser länka till kommunens socialjour eller polis/sjukvård.

Det är viktigt att det drogförebyggande, våldsförebyggande och förbyggande arbetet med psykisk ohälsa systematiseras och organiseras övergripande. Här måste även de aktörer som drivs inom privat regi ingå. Vänsterpartiet vill därför att kommunen anställer en preventionssamordnare.

INSATSER MOT HEMLÖSHET

Socialnämnden gjorde under 2019 en inventering avseende antalet hemlösa i Nacka. Vänsterpartiet har tidigare lagt en motion i kommunfullmäktige om uppsökande verksamhet när det gäller hemlösa. Nacka saknar idag ett eget akutboende och köper plats främst i Stockholm. Insatsen ”Bostad först” har förts fram inom socialnämnden, men har bara genomförts i begränsad omfattning, eftersom kommunen saknar ett eget bostadsföretag som kan upplåta lägenheter enligt den modellen. Vänsterpartiet vill att Nacka tar ett större ansvar för hemlösa samt att man inför en ”tak över huvudet-garanti” likt den som finns i Stockholms kommun. Nacka behöver göra kartläggningar av antalet bostadslösa i kommunen och upprätta handlingsplaner för att minska hemlösheten.

VERKSAMHET FÖR PERSONER MED FUNKTIONSvariationer ELLER ANNAN UTSATTHET

Många kommuninvånare har svårigheter att tillvarata sina rättigheter. De har ofta behov av mer hjälp än de uppger. Tillgänglighetsrådet bevakar mer generella frågor men blir ofta bortglömda som remissinstans. Deras ställning måste stärkas – till exempel genom att ge ledamöterna sammanträdesarvoden och genom en ökad politisk representation.

Antalet LSS-boenden (boenden som är anpassade för att ge stöd och service) i kommunen är otillräckligt. Ytterligare platser måste skapas genom om- eller nybyggnad. Att erbjuda LSS-boende i andra kommuner är oftast inte en bra lösning eftersom det till exempel försvårar för de boende att ha kontakt med sina anhöriga. Nacka har ett 30-tal personer som bor i LSS-boenden utanför kommunen varav ca hälften uppfattas vilja flytta till Nacka. Kommunen bedömer att det finns ett behov av ca 200 nya LSS-boenden fram till 2035. Samtidigt växer kommunen och ”Nacka bygger stad” med nya bostäder och infrastruktur med bland annat tunnelbana. Vänsterpartiet vill att kommunen ska ha som mål att alla som idag bor i LSS-boende utanför Nacka, inom fem år, ska få möjlighet att bo i kommunen och då i kommunalt drivna boenden.

Socialnämnden fattade 2019 beslut om att införa kundval för särskilt boende inom LSS, trots att det då inte fanns några boenden att välja på. Hösten 2020 öppnades ett sådant LSS-boende med sex platser enligt kundvalsprincipen med Stadsmission som utförare. De har nu (2024) lämnat detta. Bristen på LSS-boenden kommer dock att fortgå under många år framöver, vilket förvaltningens egen utredning visar. Detta innebär i praktiken att kundvalsprincipen inte kommer att kunna förverkligas under lång tid. Ytterligare ett boende har öppnats i Nacka men detta har inte anslutit sig till ”kundvalet”, vilket innebär att dessa platser inte är tillgängliga för Nackas invånare.

När det gäller personer med psykiska funktionsvariationer lämnade ”Personliga ombuden” i Nacka en skarp rapport 2023. I rapporten framkommer stora svårigheter för den gruppen med bland annat boende och boendeformer, fattigdom, samordning, uppsökande arbetet, den psykiatriska vården, träfflokaler, arbetsförmedlingen och digitaliseringen. Vänsterpartiet kräver att Nacka kommun tar detta på största allvar och att berörd kommunal verksamhet upprättar handlingsplaner för att så långt det är möjligt tillse att de redovisade bristerna åtgärdas, samt i övrigt samverkar med regionen och Arbetsförmedlingen när det gäller det som inte är kommunens direkta ansvar. Det behövs även

uppsökande verksamhet när det gäller att se till att personer med funktionsvariationer får den hjälp de behöver.

I takt med att kommunen växer behövs fler träfflokaler för ovanstående grupp. Vänsterpartiet vill därför att kommunen i sin planering för nya bostadsområden på Sicklahalvön, lägger in krav på ytterligare en träfflokal utöver de som finns i Björknäs och Fisksätra. En sådan motion har lämnats in men fick avslag i kommunfullmäktige.

Pandemin har lett till att vi har digitaliserat mycket verksamhet. Det är bra för dem som det fungerar för, men det finns grupper av människor som av fysiska, psykiska eller neuropsykiatriska skäl inte förmår att använda digital teknik. Vi behöver tillgängliggöra såväl offentlig som privat service för dessa, till exempel har många svårt med att söka ekonomiskt bistånd hos arbets- och etableringsenheten (AEE).

VÅLD I NÄRA RELATIONER

Vänsterpartiet ser med stor oro på utvecklingen av våld i nära relationer. Vi ser det som mycket angeläget att kommunens verksamhet inom VSS, som arbetar med familjerelationer där ”Alternativ till våld” (ATV) ingår som arbetsmodell, får de resurser som är nödvändiga för att kunna arbeta förebyggande.

Det är viktigt att stärka utredningskapaciteten där det idag saknas resurser. Vänsterpartiet ser att det behövs inrättas två socialsekreterartjänster för att bland annat utreda skydd för barn och kvinnor mot våld i hemmet.

Många unga personer, varav en stor andel barn, lever med psykiskt, fysiskt och sexuellt våld i sina relationer. Dessa har mindre benägenhet att berätta eller anmäla våldet de utsätts för än vuxna, och det är svårare att fånga upp dem.

Tonårstjejer och tonåriga hbtqi-personer har inte alltid vetskap om att de utsätts för ett brott när deras partner våldför sig och tvingar dem till ofrivilligt sex. De hotas också och blir rädda att berätta.

Vänsterpartiet vill att kommunen ska arbeta proaktivt för att stoppa och motverka killars våld mot tjejer och våld mot hbtqi-personer i deras partnerrelationer. Alla anställda i kommunen eller i företag som utför tjänster på uppdrag av kommunen och som har barn och unga som målgrupp ska ges information och utbildning om våld i ungas nära relationer. I detta arbete blir en preventionssamordnare viktig.

INSATSER FÖR UNGA OCH UNGA VUXNA

Ungas psykiska ohälsa och användningen av alkohol och narkotika är oroande, se avsnittet ”Förebyggande insatser”. Familjecentralen i Fisksätra och Horisonten i Boo är viktiga verksamheter men de skulle behöva ha ett närmare samarbete med skolorna.

Skolhälsovården behöver byggas ut med fler kuratorer och psykologer och den alkohol- och drogstrategi som finns bör kompletteras med ett alkohol- och drogprogram som uppdateras kontinuerligt och tillämpas av samtliga skolor och fritidsgårdar i kommunen.

Skolan och fritidsgårdarna ska utgöra navet i arbetet med att identifiera unga som är i behov av stöd och hjälp. Kommunens pågående projekt SSPF spelar här en viktig roll när det gäller ungdomar som riskerar att hamna i missbruk och kriminalitet.

Frågetecken finns dock när det gäller unga vuxna upp till 25 år, där det kan finnas personer som bär på psykisk ohälsa och som saknar kontakt med socialtjänsten eller den psykiatriska vården. Risken är stor att dessa hamnar mellan stolarna, eftersom de är för gamla för att få vara på fritidsgårdarna.

De anställda på fritidsgårdarna ska inte ha den roll som uppsökande och utåtriktat arbete innebär. Det saknas uppsökande vuxna ute på fältet som tidigt kan fånga upp och identifiera ungdomar och unga vuxna i syfte att nå dem och upprätta en dialog; för att på sikt kunna motverka utanförskap, kriminalitet och droganvändning.

Se avsnitt ovan om förebyggande insatser och fältsekreterare.

EKONOMISKA BIDRAG TILL ORGANISATIONER

Socialnämnden lämnar varje år ekonomiska bidrag till olika organisationer som arbetar med barn och ungdomar, till exempel BRIS, BUFFF (Barn och ungdom med förälder/familjemedlem i fängelse), Föreningen Drömlokalen för konstnärlig verksamhet, Föreningen Fisksätra Folkets hus och Brottsofferjouren. Vänsterpartiet ser det som synnerligen angeläget att bidragen till dessa föreningar inte minskar samtidigt som socialnämndens budget har visat på ett överskott.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Offensiva satsningar på förebyggande och uppsökande socialt arbete med vuxna, barn och ungdomar samt hög kvalitet i detta arbete ska minska behovet av stödresurser och institutionsplaceringar.
- Alkohol- och drogmisbruk ska motverkas genom kontroll, förebyggande arbete, upprättande av ett alkohol- och drogpolitiskt program samt uppföljande och uppdatering av programmet.
- Behov av stöd och insatser för barn och unga i utsatta situationer ska utredas snabbt. Ett barnbokslut ska göras varje år för att följa upp kommunens insatser.
- Föräldrar och andra anhöriga till personer med funktionsvariationer ska erbjudas råd och stöd.
- Utökat antal platser i LSS-boenden ska skapas inom kommunens gränser.
- Ett tak över huvudet-garanti ska införas. Ingen ska behöva vara hemlös!
- All personal inom samtliga verksamheter, oavsett om de drivs i egen regi eller av privata anordnare, inom nämndens verksamhetsområde ska ha goda kunskaper om diskrimineringsgrunderna och om hur man kan arbeta för att motverka att diskriminering förekommer.
- Andelen inhyrd personal ska fortsätta att minska med målet att den ska vara noll 2025.
- Ökat ekonomiskt stöd till barn- och familjeenheten för att kunna hantera en ökning av antalet orosanmälningar.
- En årlig kartläggning av antalet hemlösa i Nacka ska genomföras.
- Alla upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) ska göras med utgångspunkt från kvalitet och pris.
- Prioritera andelen ideella aktörer inom kundvalet framför vinstdrivande aktiebolag för att därmed minska utrymmet för välfärdsbrottlighet.
- Det ska planeras för en ny träfflokal för personer med psykiska funktionshinder på Sicklaön.
- Ett proaktivt arbete för att stoppa och motverka våld i ungas nära relationer ska startas.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-1168,3
Jfr kommunens underlag	-1089,0

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	+21,5,0 Mkr
Ökade resurser för socialpsykiatriverksamhet, inklusive uppsökande verksamhet	+3,0 Mkr
Ny träfflokal i Sickla	+1,5 Mkr
Ökade resurser för förebyggande barn- och ungdomsverksamhet och annat nätverksarbete med socialtjänst, skola, förskola, fritid och polis (se även under fritidsnämnden)	+2,0 Mkr
Det ekonomiska biståndet överförs från nämnden för arbete och försörjning	+41,7 Mkr
Resurser för uppsökande verksamhet för övergångsboende för hemlösa samt tak över huvudet-garanti	+1,0 Mkr
Checkhöjning boendestöd	+1,0 Mkr
Ökade ekonomiska bidrag till olika organisationer som arbetar med barn och ungdomar	+2,0 Mkr
Satsningar inom förbyggande arbete och tidiga insatser	+4,0 Mkr
Två socialsekreterare specialinriktade på våld i nära relationer och preventionssamordning	+1,3 Mkr

INVESTERINGAR

Projekt	Kostnad Mkr
Inrätta fler platser i LSS-boenden. Projektera under 2025. Finns budgeterat under kommunstyrelsen.	

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

92. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för socialnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
93. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas
94. att initiativrätt för tillgänglighetsrådet införs
95. att upprätta ett handlingsprogram för prevention av alkohol- och drogmissbruk
96. att införa fältsekreterare/fältassistenter
97. att införa tak över huvudet-garanti
98. att återföra ekonomiskt bistånd till socialnämnden med mål att skapa en sammanhållen socialtjänst.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Skolorna i Nacka håller övervägande god kvalitet, men det garanterar inte att utbildningen på de olika skolorna är likvärdig.

Det marknadsstyrda skolsystemet och det faktum att Nacka kommun valt att lägga en mycket stor del av besluten på de enskilda (kommunala) skolorna, gör det i princip omöjligt för utbildningsnämndens politiker att över huvud taget besluta om sådant som rör skolornas verksamhet.

Man frånsäger sig därmed det politiska ansvaret för en god och likvärdig utbildning för alla kommunens elever. Våra förslag syftar till en likvärdig skola där alla ska ha samma möjligheter. Därför bör skolan vara en kommunal angelägenhet såvida den inte är statlig. Så länge skolan inte är en kommunal angelägenhet ska det åtminstone finnas ett kommunalt alternativ i varje kommunedel.

Idag betalar skolorna hyra till fastighetskontoret. Skolpengen, det belopp skolan får för varje elev, är lika för alla skolor. Samtidigt är hyreskostnaderna väldigt olika skolor emellan. Den nya hyresmodellen kommer att fortsätta ge mycket stora skillnader i hur stor del av skolpengen som går till hyra av skollokalen.

BYGG FÖRSKOLOR OCH SKOLOR EFTER BEHOV

Skolor och förskolor ska byggas utifrån befolkningsmängden och specifika behov i de olika kommundelarna. Den överskattade tidigare befolkningsprognosen har lett till att det i östra Sickla öppnas en ny skola hösten 2025 samtidigt som Skuru skola, som redan finns i samma område stängs. Detta kommer att kosta kommunen tio års hyreskostnader för Skuru skola. Dessutom kommer de flesta platserna i den nya skolan förmodligen stå tomma, i samma utsträckning som de nu gör i Skuru skola. Den senaste befolkningsprognosen (Sweco, på kommunens uppdrag) visar att kommunen inte har behov av nya skolor fram till 2030.

Barn i förskoleåldern och elever i grundskolan ska garanteras förskole- och skolplats i närheten av bostaden. Det ska finnas förskolor och skolor av god kvalitet i alla delar av kommunen. De barn som bor ensligt ska ha rätt till skolskjuts.

Det finns idag 14 gymnasieskolor i Nacka, endast två av dem drivs i kommunal regi. De andra tolv utgör de så kallad "fristående skolorna", det vill säga gymnasieskolor där kommunen inte har full kontroll över verksamheten. Vi anser att ett yrkesgymnasium i kommunal regi behövs i Fisksätra.

SKOLA OCH FÖRSKOLA SKA VARA HELT AVGIFTSFRI

För en likvärdig skola för alla barn, understryker Vänsterpartiet vikten av att skolan är avgiftsfri, vilket även stipuleras i skollagen. Trots det förväntas föräldrar ofta bidra med pengar till allt från friluftsdagar till bidrag till klasskassan. Avgifter för föräldrarna anses visserligen vara "frivilliga" men i praktiken blir det inte så, eftersom systemet bygger på att alla bidrar. Även små upprepade avgifter kan vara betungande för familjer och kan leda till att barn ur familjer med låg inkomst inte kan delta i alla aktiviteter som skolan anordnar. En kontroll och uppföljning av hur skolorna efterlever avgiftsfriheten behövs.

KOSTNADSFRI FRUKOST I ALLA KOMMUNENS SKOLOR

Forskning visar att barn som äter frukost presterar bättre i skolan. Vi vet också att alltför många barn till följd av alla ansträngningar som drabbat hushållens ekonomi, kommer till skolan hungriga på morgnarna och efter helger. Kostnadsfri frukostservering i kommunens skolor skulle utjämna de

skillnader som finns mellan elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen, vilket främjar studiemiljön och studieresultaten. En sådan satsning är en mycket fördelaktig investering för framtidens samhälle, även ur ett rent ekonomiskt perspektiv. Därför förespråkar vi att kommunen inleder ett pilotprojekt i kommunala skolor, där elever i årskurserna 1–6 serveras frukost utan kostnad för familjerna, med sikte på att utöka omfattningen och frigöra medel, om utfallet från projektet blir gynnsamt.

MOTVERKA DISKRIMINERING

Förskolan och skolan ska vara delaktiga i en fostran där barn utvecklar en jämställd syn på sina skolkamrater och vidare till alla medmänniskor i samhället. Det ska inte förekomma någon sorts kränkning eleverna emellan. Förskolan och skolan ska även verka för att inte uppfattningen om familj och relationer utgår från ett snävt perspektiv. För att åstadkomma en förbättring behövs fortbildning och handledning för skolornas personal.

KVALITET I FÖRSKOLORNAS VERKSAMHET

Förskolans verksamhet ska utgå från barnens och föräldrarnas behov. Det måste finnas förutsättningar för god omsorg och en god pedagogisk verksamhet.

Vänsterpartiet vill ha mindre barngrupper för att varje barn ska få förutsättningar att utvecklas utifrån sin egen förmåga. Vi tillför medel för att öka personaltäteten.

Det är även viktigt att förskolorna inte byggs för stora. Vi tycker att en förskola ska ha max 100 barn. Marknadsdrivna förskolor vill bygga större av företagsekonomiska skäl, vi prioriterar i stället barnens behov av att kunna bli sedda i en lugn miljö. Det innebär bland annat att det inte får vara för stora enheter, särskilt gäller det de minsta barnen, och att det behöver finnas behörig personal på alla avdelningar. Det innebär också att barnen ska ha tillgång till en stimulerande utemiljö med tillräckligt stora lektytor.

Ett vanligt förekommande problem vid nybyggnation av förskolor i kommunen är att de ofta får betydligt mindre uteytor än vad Boverkets riktlinjer rekommenderar. Vi anser att det är avgörande att riktlinjerna följs, då det är våra yngsta barn som drabbas när de inte får tillräckligt med utrymme att röra sig fritt på.

Bristen på utbildad personal inom förskolan är ett stort problem. Vänsterpartiet vill att samtlig personal ska ha den utbildning som krävs för sin uppgift. Goda förutsättningar till vidareutbildning av personal ska ges. På varje förskola måste det finnas förskollärare. Samtidigt är det viktigt att förskolorna ges förutsättningar för en god arbetsmiljö så att personalen stannar kvar.

Vänsterpartiet delar Läraförbundets krav på tydliga och tvingande riktlinjer för förskolor.

Vi vill motverka att förskolepersonal hamnar i ett läge med otrygga tidsbegränsade anställningsformer. Om personalgruppen är stabil blir också barnen tryggare.

Vi har också motionerat om att förbättra kompetensen när det gäller barn med neuropsykiatriska funktionshinder, en grupp som ökar kraftigt.

UTÖKA JÄMFÖRAREN

Jämföraren behöver utökas med flera parametrar. Det behöver bland annat framgå vilken tillgång till elevhälsopersonal skolan har, hur skolbiblioteket är bemannat, hur kompetensen är när det gäller stöd/kunskap om neuropsykiatriska funktionshinder och om det finns anställda IT-pedagoger på skolan.

ÖKA LIKVÄRDIGHETSRESURSEN

Det går bra för de flesta elever i Nacka men det finns också eftersatta områden.

Insatser måste till så att alla klarar minst grundläggande behörighet. Vi föreslår därför en stor höjning av medlen till likvärdighetsresursen (som tidigare kallades likvärdighetsgaranti).

Vi vill också göra en allmän satsning på fler vuxna i skolan och menar att dessa medel bör användas även till annan personal än lärare, till exempel fritidsledare som kan vara ett stöd på raster.

LÄRARLEDD LÄXHJÄLP FÖR ALLA ELEVER

För att skolan ska bli mer jämlik föreslår vi att det satsas på läxläsning på skoltid. Vi förespråkar en skola där all utbildning sker på skoltid och med behöriga lärare. Alla måste få samma chans att klara skolarbetet.

Skolbibliotek ska finnas på varje skola. De har en viktig funktion att fylla och ska ha ett rikt utbud av skönlitteratur och referenslitteratur, ha utbildad personal och ska i samverkan med lärare se till att verksamheten möter alla elevers behov. Lagen om skolbibliotek måste följas.

EN TRYGG SKOLGÅNG FÖR ALLA ELEVER

De flesta elever i Nackas skolor säger att de känner sig trygga i skolan men det gäller inte alla.

Runt en femtedel av alla elever har uppgett att de blivit mobbade i skolan. Det ska inte få förekomma. Vänsterpartiet vill satsa mer resurser på personal i skolorna som är med eleverna på rasterna. De metoder som används i arbetet mot mobbing ska vara vetenskapligt beprövade och den personal som arbetar med dem ska ha fått adekvat utbildning.

Skolhälsovården behöver också förstärkas. Tillgången till skolsköterska och kurator är inte likvärdig i alla skolor och personal finns sällan på plats under hela den tid som eleverna är i skolan.

Tillgången till psykolog är på de flesta skolor otillräcklig. Bland de elever som inte når kunskapskraven finns sannolikt ett antal som skulle vara hjälpta av stöd från kurator eller psykolog.

FERIESKOLA

Det är ingen nyhet att ungdomar som inte fullföljt gymnasiet har mycket svårt att hitta ett fast jobb. Nacka kommun ska erbjuda ferieskola under tre veckors tid för elever som inte är behöriga till gymnasiet samt för nyanlända ungdomar.

EN BRA SAMORDNING FÖR SKOLVÄLKOMNANDE AV FLYKTINGAR

Flyktingungdomars skolgång måste säkras som ett mycket viktigt led i integrationen. Att de så snabbt som möjligt lär sig svenska är viktigt, men det behövs också satsningar på modersmålsundervisning och studiehjälper i olika ämnen. Detta för att nyanlända ungdomar ska få goda förutsättningar att nå kunskapskraven i alla ämnen.

Det är viktigt för barnen att inte tappa sitt modersmål, om det inte är svenska. Svenska är ett litet språk och det gynnar samhället att folk kan kommunicera på olika språk i olika sammanhang. Skolan erbjuder enligt läroplanen B- och C-språk, förutom svenska och engelska, men det är en stor fördel att behärska många olika språk.

INSATSER FÖR BARN MED BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Många skolelever i behov av särskilt stöd får inte den hjälp de behöver för att klara av undervisningen eller den sociala miljön på skolan.

Kommunen har nu återigen startat särskilda undervisningsgrupper, vilket är bra, men åtgärderna är fortfarande otillräckliga och mycket olika i olika skolor. Här behövs också utbildningssatsningar för personal som arbetar i dessa grupper.

Detsamma gäller så kallade hemmasittare, det vill säga elever med låg skolnärvaro. Alltför mycket ansvar lämnas över till de enskilda skolorna, vilket lett till att en del elever får bra stöd och andra i stort sett inget alls. Kommunen måste ta ett politiskt ansvar för att tillräckliga resurser och relevant kunskap finns på plats, så att även dessa elever kan få en god utbildning. Samarbete med socialtjänsten är också ofta av stor betydelse här.

Det är viktigt att lärare får vidareutbildning för att tidigare kunna upptäcka och ge stöd till barn med neuropsykiatriska funktionsvariationer. Många av dem kan klara skolan med gott resultat om de får anpassat stöd. De mer generella åtgärderna är dessutom ofta sådana att de gynnar de flesta elever. Förutom arbetet med elever med neuropsykiatriska funktionsvariationer behöver också skollokaler anpassas så att de blir trygga och ändamålsenliga för dessa elever. Därmed blir de i de flesta fall goda lokaler även för övriga elever.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- För att uppnå likvärdighet ska skolornas lokalhyra tas bort från skolpengen. Lokalhyran ska finansieras via anslag.
- Barn till arbetslösa ska ges full rätt till barnomsorg.
- Modersmålsundervisningen ska ha en sådan omfattning och kvalitet att varje elev med annat modersmål än svenska snabbt ska kunna tillgodogöra sig förskolans och skolans verksamhet och undervisning samt komma vidare i studier eller arbete.
- Skolan ska ha uppdaterade och av kommunen uppföljda likabehandlingsplaner där ett led i genusarbetet ska vara att erbjuda sina kvinnliga elever möjlighet att lära sig feministiskt självförsvar. Diskrimineringsgrunderna ska ha en framskjuten plats.
- Fritidshemsverksamheten ska vara till för alla skolelever i årskurserna F-6.
- Alla mellanstadieelever ska erbjudas att delta i öppen fritidsverksamhet i skolans närhet. Detta ska gälla även på lov.
- Inga avgifter får tas ut för friluftsdagar och andra delar av skolverksamheten.
- Stödinsatser ska sättas in tidigt i grundskolan för att ge alla elever möjligheter att klara behörighetskraven till gymnasieskolan. Insatserna ska vara samordnade med elevernas ordinarie skolgång och elevens skola ska ha huvudansvaret för dem.
- Skolornas ansvar för läsläsningshjälp ska förtydligas och eleverna ska få stöd av personal med rätt kompetens.
- Det ska göras satsningar på studie- och yrkesvägledning för nyanlända gymnasieungdomar.
- All personal i skola och förskola ska ha relevant utbildning för sin arbetsuppgift, minst 80% av personalen i förskolan ska ha pedagogisk högskoleutbildning.
- Insatser för barn med särskilda behov ska vara tillräckliga för alla typer av behov. Det gäller barn med hög begåvning som löper risk för understimulans, barn med lägre begåvning och för barn som har sociala eller andra särskilda behov.
- Uteytorna vid nybyggnation av förskolor ska dimensioneras efter Boverkets normer.
- En finansieringsmodell för skolfrukost ska tas fram och börja tillämpas i samtliga kommunala skolor.
- En kontroll och uppföljning av hur skolorna efterlever avgiftsfriheten behövs.
- Boverkets riktlinjer för uteytor ska följas.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-3420,4
Jfr kommunens underlag	-3287,4

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	+99,0 Mkr
Ytterligare en utbildningsgrupp för barnskötare som på betald arbetstid studerar till förskollärare, lönekostnad (utbildningskostnaden får statligt stöd)	+2,0 Mkr
Full rätt till barnomsorg för barn till arbetslösa	+2,0 Mkr
Vidareutbildning av lärare avseende neuropsykiatriska funktionsvariationer	+2,0 Mkr
Satsning på skolbiblioteken	+2,0 Mkr
Förbättring av modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk	+5,0 Mkr
Resurser för ferieskola	+2,0 Mkr
Satsning på skolhälsovården - kuratorer och skolpsykologer	+6,0 Mkr
Fritidshem till alla elever i F-6	+8,0 Mkr
Kostnadsfri skolfrukost, till alla elever i kommunala skolor år F-6	+5,0 Mkr

INVESTERINGAR

Projekt	Kostnad Mkr
Ny kommunal skola, F-9 etableras i Fisksätra. Utredning och projektering under 2025. Projektering av lokalerna ligger under kommunstyrelsen.	
Nytt yrkesgymnasium etableras i Fisksätra. Utredning och projektering under 2025. Projektering av lokalerna ligger under kommunstyrelsen.	

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

99. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för utbildningsnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
100. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas för barnomsorg och grundskola
101. att kommunfullmäktige ger utbildningsnämnden i särskilt uppdrag att utreda och föreslå en modell där skolorna kompenseras för hyran utanför skolpengen
102. att uppdra åt utbildningsnämnden att följa upp det normkritiska arbetet på alla kommunens förskolor och skolor
103. att uppdra åt utbildningsnämnden att följa upp arbetet mot mobbing och annat arbete med diskrimineringsgrunderna på alla kommunens förskolor och skolor
104. att uppdra åt utbildningsnämnden att kartlägga omfattningen av hemmasittare på alla kommunens skolor och kartlägga hur skolorna arbetar med frågan
105. att barn till arbetslösa ges full rätt till barnomsorg
106. att fastställa att inga avgifter får tas ut som rör skolans verksamhet
107. att se till att barngrupper blir mindre i förskola och skola
108. att se till att alla förskolor har tillgång till en utemiljö som möjliggör pedagogik och aktiviteter som är baserade på utomhusvistelse
109. att kostnadsfri frukostservering för eleverna införs i alla s kommunens skolor för elever F-6.

VAL- OCH DEMOKRATINÄMNDEN

I alliansens budget redovisas val- och demokratinämnden under kommunstyrelsen. Vi anser att nämnden har ett så viktigt uppdrag att den bör ha en egen redovisning.

Inflytande och att göra sin röst hörd är fundamentalt för vår demokrati. Det kan yttra sig i att delta i samhällsdebatten men också att använda sin röst i val till kommun, region och riksdag.

En av de stora politiska utmaningarna såväl i Nacka som i hela Sverige är att förbättra resurssvaga och marginaliserade grupperns möjligheter att delta i det politiska livet.

Nacka är en kommun där valdeltagandet skiljer sig mycket åt mellan olika områden.

Vi ser med oro på att valdeltagandet skiftar i olika kommundelar i Nacka. Det kan skilja så mycket som ca 37% mellan olika valdistrikt. När valdeltagandet är så lågt som 60% i ett område kan man med fog ifrågasätta valresultatets legitimitet. Det måste vara en samhällelig uppgift att arbeta för ett ökat och jämlikt valdeltagande.

Ungdomsbarometerns Generationsrapport 2024, som är baserad på intervjuer med 15 000 ungdomar i åldern 15-24 år, visar att det politiska engagemanget minskar, samtidigt som andelen som anser att de har små eller inga möjligheter att påverka i samhället ökar. Fler än hälften (56 procent) tror inte att politikerna kan lösa samhällsproblemen och tron på demokrati minskar. Vi anser att barn och unga ska ha större möjligheter att påverka. De bör inkluderas i beslutsfattande tidigt. Vi föreslår att Nacka kommun erbjuder kommunens högstadie- och gymnasieskolor möjlighet att anordna demokratiska rollspel (som t.ex. MUN eller liknande övningar för nationell, lokal och EU-nivå). En demokrati som idag är hotad behöver stärkas inför framtiden. Unga som tidigt får lära sig demokratiska processer och som har ett forum för inflytande, stärker både demokratin och säkerställer i högre grad att beslut rörande unga faktiskt gynnar målgruppen.

En viktig faktor i kommunens demokratiska arbete rör tillgången till offentliga ytor och möteslokaler. Då stora områden i kommunen är helt i privat ägo, och då kommunens eget planarbete i många avseenden brustit när det gäller att tillse att det finns god tillgång till lokaler för politisk aktivitet, kulturverksamhet och allmänt föreningsliv, bör val- och demokratinämnden få agera remissinstans i stadsbyggnadsärenden avseende hur detta behov tillgodoses. Nämnden bör även få i uppdrag att löpande inventera dessa lokaler och ytor och utvärdera deras tillgänglighet i olika kommundelar.

Nacka organiseras och drivs enligt "New Public Management". En viktig beståndsdel är att ständigt mäta, dokumentera och göra enkäter. Men enkäter till medborgarna räcker inte utan kan i själva verket ge helt fel intryck. Som man frågar får man svar. I stället är en viktig del av demokratin att invånarna i kommunen ges möjlighet att ha inflytande över kommunens utbud av service och hur kommunen utvecklas.

Det behövs återkommande dialoger särskilt när nya bostadsområden ska komma till eller gamla bostadsområden förändras. Som en del i kommunens uppfyllande av barnkonventionen måste även barn och ungdomar ges röst i sammanhang som de kommer att påverkas av. Särskilt kan man tänka på olika former av dialoger kring lek- och idrottsanläggningar. En viktig uppgift för nämnden är således att utveckla och ta fram modeller för hur dessa dialoger och samråd med invånare i alla åldrar och livssituationer ska införas, utföras och organiseras. Kommunen behöver exempelvis utveckla formerna för invånarinflytande i samband med stadsplanering. Dagens former av samråd innebär att invånarnas synpunkter i praktiken inte tas om hand och ges den vikt de förtjänar. Bristande invånarinflytande medför att tilliten för kommunen och politiken förstörs.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Invånardialoger ska utvecklas och användas i alla sammanhang där kommunen ska utvecklas och kring kommunens tjänster.
- Val- och demokratinämnden skall bli remissinstans i stadsbyggnadsärenden avseende tillgodoseende av lokaler för politisk aktivitet, kulturverksamhet och allmänt föreningsliv.
- VDN skall inventera dessa lokaler och ytor och utvärdera deras tillgänglighet i olika kommundelar.
- Nacka kommun ska erbjuda kommunens högstadie- och gymnasieskolor möjlighet att anordna demokratiska rollspel (som t.ex. MUN eller liknande övningar för nationell, lokal och EU-nivå).

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-8,5
Redovisas under kommunstyrelsen	-

Kommentar till skillnader i driftbudget

Val- och demokratinämnden har ingen egen budget utan den redovisas under kommunstyrelsen. Dess ram under KS är -1,5 Mkr.

Extra medel till de sex biblioteken för att genomföra aktiviteter med mål att öka den allmänna kunskapen om demokrati. +0,5 Mkr

Arbete med att initiera och genomföra dialoger kring kommunens verksamhet och inför olika projekt. +2,0 Mkr

Nämnden ska få medel för att kunna bedriva ett aktivt demokratiarbete som innefattar att öka kunskaper bland förstagångsväljare om demokratins roll i samhället +6,0 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

110. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för val- och demokratinämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag.

ÄLDRENÄMNDEN

ÄLDREPLAN

Andelen äldre kommer att öka kraftigt (med 47% fram till 2040) enligt senaste boendeprognosen. De äldre kommer att leva längre och förhoppningsvis hålla sig friskare långt upp i åren. Detta innebär nya krav, behov och förväntningar.

Kommunen ska ta sitt ansvar för planering och försörjning av äldreomsorgen. Vänsterpartiet vill att en detaljerad äldreplan utarbetas och används i kommunen för att våra äldre ska kunna känna sig trygga, delaktiga och nöjda med de insatserna de får.

Äldreplanen ska långsiktigt peka ut färdriktningen och styra utvecklingen, samt tydliggöra förutsättningarna för kommunens äldreomsorg, både på kort och lång sikt. Resurserna som kommunen satsar på äldreomsorgen ska med hjälp av planen beräknas på ett sätt som stämmer överens med de behov och önskemål som finns.

Mångfald betyder för oss inte *antalet utförare* utan att insatser ska/bör utföras på olika sätt, utifrån var och ens behov. Trygghet för äldre handlar mycket mer om omsorg än om vård. Det handlar även om socialt stöd, ekonomisk säkerhet, och tillgång till boende som är anpassat efter äldres behov. Det inkluderar även känslan av gemenskap, säkerhet i samhället, och möjlighet till ett aktivt liv där äldre människor känner sig värderade och delaktiga. I äldreplanen ska även beskrivas hur bostäder, tillgänglighet, aktiviteter, mötesplatser och det förebyggande hälsoarbetet ska utvecklas för den som är äldre.

Självklart ska föreningar och organisationer som engagerar sig i äldrefrågor samt allmänna samhälls- och kulturella frågor involveras i arbetet med planen, så att den utformas efter medborgarnas behov och önskemål.

EN ÄLDREOMSORG FÖR ALLA BEHOV

Även om andelen av den åldrande befolkningen blir friskare så blir antalet äldre som drabbas av sjukdom – och har behov av omsorg – fler eftersom gruppen äldre ökar totalt.

Det innebär att vi behöver fortsatt bygga ut vård- och omsorgsplatser för våra äldre. Utöver de direkta vård- och omsorgsinsatserna behöver också andra delar av äldreomsorgen utvecklas. Äldre behöver känna sig delaktiga i samhället.

Utevistelse bidrar till ökad livskvalitet och bättre hälsa och vi vill att våra äldre ska ha möjlighet att vistas utomhus varje dag om deras hälsa tillåter det. Av samma anledning behöver vi samordna arbete med andra nämnder för att implementera eller komplettera utegym med speciell utrustning. Äldre ska ha möjlighet till balansträning utomhus.

De flesta av oss tycker att måltider är mer än bara intagande av födoämnen. Det är även ett tillfälle för social gemenskap.

Kultur- och fritidsintressen försvinner inte för att man blir äldre och äldreomsorgen borde erbjuda sådana aktiviteter i högre utsträckning än vad som görs idag. Vi föreslår därför mobila kulturinsatser för äldre i kommunens regi. Det finns flera kulturlokaler i olika delar av kommunen men det behövs mer hjälp för att utöka verksamheten.

Personalkontinuitet är också oerhört viktigt för de äldre. En viktig aspekt av tryggheten är att få träffa samma personal. Det gäller både inom hemtjänsten och på äldreboenden.

Psykisk ohälsa försvinner inte med att en människa uppnår en viss ålder. Vi anser att det behövs ett äldrepsykiatriskt boende i kommunen. Det bör drivas i kommunal regi. Det är viktigt att boende kan

erbjudas i Nacka för att underlätta kontakt med de anhöriga och att man kan vara kvar i den miljö som är bekant.

När Nacka nu bygger stad anser Vänsterpartiet att det är viktigt att tillgodose behovet av hyreslägenheter för äldre. Vi ser stora behov också av seniorboenden, servicehus och trygghetsboenden. Äldre som bor kvar hemma i en bostadsrätt kan hamna, och har så gjort, i en svår situation då deras bostadsrätt räknas som en ekonomisk tillgång, samtidigt som man inte har råd att bo kvar.

Nu har kraven för att få en plats på äldreboende blivit ännu hårdare vid biståndsbedömningen.

Det är också viktigt att ta större hänsyn till den enskildes önskan om att få plats på ett äldreboende de väljer när biståndsbedömningen görs. Vi anser också att Nackabor ska ha företräde till en plats inom kommunen för att undvika att de hamnar långt ifrån en miljö som är bekant för dem.

FLER PLATSER I OLIKA SORTERS BOENDEN

Ensamhet och begynnande bräcklighet bör kunna mötas och motverkas redan innan man kvalar in för nuvarande seniorboende. Vi ser idag en ökande psykisk ohälsa hos äldre, bland annat på grund av ofrivillig ensamhet. Dödstalen i suicid ökar oroväckande mycket i den här gruppen.

Det är inte rimligt att det bara finns ”traditionella” äldreboenden. Vi behöver exempelvis kollektivhus dit man kan flytta redan innan man blir sjuk och beroende av hjälp, och där man kan delta i olika gemensamma aktiviteter, exempelvis gemensam matlagning, anpassad träning, bokklubbar och mycket annat.

Mittemellanboende, likt de, tyvärr avskaffade, servicehusen med gemensam restaurant/matsal, där det finns personal för tillsyn och hjälp med städ och tvätt, men inte dygnetruntvård. Denna typ av boende kan vara ett alternativ till hemtjänst och drivas i kommunal regi.

Fler platser behövs också i särskilda boenden för äldre med anständig standard och tillgodosedd hemkänsla. Exempelvis, i stället för ett rum på 35 kvadratmeter borde det gå att avskilja ett litet sovrum, ett vardagsrum integrerat med kokvrå och ett badrum.

Seniorer ska ha möjlighet att välja mellan attraktiva särskilda boenden oavsett storlek på plånboken.

VERKSAMHETER ÖVER GENERATIONSGRÄNSERNA

Unga och äldre skiljs åt i vårt samhälle. Båda grupperna skulle må bra av att träffa varandra i högre utsträckning. Det är viktigt att äldre inte känner sig som en grupp skild från övriga samhället. Vid planering av äldreboenden och förskolor skulle man kunna planera för att öka kontaktytorna mellan äldre och barn, till exempel genom att bygga lokalerna intill varandra och samnyttja vissa lokaler. Det är viktigt att äldre människor känner att de är en integrerad grupp i samhället. Unga och äldre skiljs till exempel åt i vårt samhälle. Båda grupperna skulle må bra av att träffa varandra i högre utsträckning.

Det skulle vara till stor nytta för alla invånare om vi planerade för att bygga äldreboenden nära både förskolor och skolor. Det skulle möjliggöra för pedagogerna och verksamhetsansvariga för boenden att planera gemensamma aktiviteter. Till exempel: sångstunder, luciafirande, skapande verkstäder, besök till varandras verksamheter, vernissager etc. Barn och ungdomar skulle få möjlighet att utveckla sin empati och omtanke mot om äldre människor. Samtidigt skulle de äldre få mer glädje i vardagen och något att se fram emot.

HEMTJÄNST

Hemtjänsten ska underlätta för den äldre att kunna bo kvar hemma och ha ett bra liv. Även om det bistånd man får följer hur funktionell den äldre är, bör den äldre ha stort inflytande i hur det ska utformas. För att komma fram till detta kan det behövas både tid och tillit mellan den äldre och

personalen. Idag anser Vänsterpartiet att biståndsbedömningen inte ger det utrymme. Där behöver inflytandet förstärkas för de äldre.

Tid för de äldre är kärnan i denna verksamhet. Därför behöver vi frigöra så mycket tid som möjligt för de som utför hemtjänst hemma hos våra äldre. Personalens tid kostar i lön som vi har svårt att komma runt. En ständig jakt på tid hemma hos de äldre är inte lösningen. När vi har många företag som utför hemtjänst i ett område förlorar vi möjligheten att samordna insatser, särskilt när vi har företag som har sin bas i andra kommuner. Tiden som personalen lägger på resor skulle bättre användas hemma hos de äldre. Vinstuttag i privata företag skulle också kunna läggas bättre på tid hemma hos de äldre. En hemtjänst helt i kommunal regi skulle bättre sköta hemtjänsten så att tid och pengar läggs på den äldre och inte på restid och vinstuttag. Som ett minimum måste en kommunal hemtjänst som alternativ skapas.

BÄTTRE INSYN

Hemtjänstverksamhetens kvalitet får vi veta väldigt lite om. Det är en verksamhet som mer än andra kräver tillit mellan personalen och brukaren, därför fyller de så kallade kundenkäterna en bra funktion för den informationen. Men vi behöver veta mer om verksamheterna än bara ”kundnöjdhet”. Vi behöver kvalitetskriterier som är baserade på vad företagen ska göra hemma hos brukaren.

Det har också förekommit fusk i redovisningar från hemtjänstföretag som kommunen har otillräckliga rutiner för att följa upp. Felaktigheter i redovisning har haft så stora fel att kommunen varit tvungen att avauktorisera berörda företagen.

När kommunen anlitar privata företag för att utföra tjänster bör kommunen också ha insyn och kontinuerligt kontrollera att uppdragen genomförs på det sätt som är tänkt utifrån den ersättning som utgår till hemtjänstföretaget. Den kontroll som finns nu har inte klarat av att upptäcka vissa hemtjänstföretags medvetna fusk med redovisning av genomförda uppdrag.

Detta tydliggör att kontrollen av företagen behöver öka väsentligt, för att våra skattemedel inte ska generera ekonomisk brottslighet och för att brukarnas insatser verkligen utförs.

MER PERSONAL TILL VÅRD OCH OMSORG

I takt med att vi behöver öka kvaliteten och utöka volymen på äldreomsorgen kommer behovet av vård- och omsorgspersonal att öka rejält. Det är ett behov som även våra grannkommuner och verksamheterna under regionens finansiering kommer att behöva. Eftersom det är verksamheter som är personalintensiva blir personalpolitiken den enskilt viktigaste frågan för att säkra äldreomsorgens kvalitet. Det kräver stora förändringar i Nacka kommun – precis som på alla andra ställen.

En av de mest avgörande faktorerna för trivsel på arbetsplatsen är att man upplever att man kan utföra ett bra jobb. Trivsel blir särskilt viktigt i arbetet med människor, eftersom vi är empatiska och delar känslor med dem vi hjälper.

Att personalen har adekvat utbildning är avgörande, därför ställer vi krav på att 80% av personalen ska vara utbildad för arbetsuppgifterna. Att personalstyrkan är tillräckligt stor för att hinna med arbetsuppgifterna och dessutom har ork att vara sociala är också viktigt. Det är viktigt att personalen har en hög anställningstrygghet så att man stannar länge, vilket ger kontinuitet och trygghet för de äldre som slipper ständiga förändringar i personalen.

På svensk arbetsmarknad tecknar arbetstagar- och arbetsgivarparterna kollektivavtal för att reglera anställningsvillkoren. Det är därför viktigt att alla som arbetar inom Nackas äldreomsorg har sina villkor reglerade i kollektivavtal.

KONTINUERLIG PERSONALUTBILDNING

Ju äldre man blir desto större risk är det att man inte hör och/eller förstår vad vårdpersonal som inte har svenska som modersmål säger. Jobbar man nästan enbart med kollegor som inte heller har svenska som modersmål är det svårt att utveckla sitt språk. Vänsterpartiet vill därför att de som inte har svenska som modersmål kan få vidareutbildning i svenska på betald arbetstid.

För de boende som har annat modersmål än svenska måste det finnas särskilda boenden med personal som talar samma språk som de boende. I första hand finska, spanska och arabiska.

Tyvärr är flera av dagens undersköterskeutbildningar som förmedlas av privata utbildningsanordnare undermåliga. Eftersom forskningen kring åldrande, inklusive demensvård, ständigt utvecklas, är det avgörande med kontinuerlig vidareutbildning av kvalificerade lärare på arbetsplatsen.

För att verksamheterna ska fokusera på suicidprevention behöver också en särskild utbildningsinsats i äldres psykiska ohälsa och suicidprevention genomföras.

ÄLDREOMBUD

Många äldre kan ha svårigheter att själva driva sin rätt till sjukvård, äldreomsorg, hemtjänst och färdtjänst. Vi vill verka för att ett äldreombud, en funktion fristående från social- och äldreomsorgen, inrättas i Nacka. Äldreombudet ska vara neutralt och opartiskt samt omfattas av tystnadsplikt. Ombudet ska fungera som en brygga mellan brukare, befattningshavare, verksamheter och myndigheter.

HEMSJUKVÅRD

Det finns flera skäl till att det är olämpligt att äldre besöker akutmottagningar och vårdcentraler för att träffa läkare eller distriktsköterska. Folkhälsomyndighetens rapport efter Covid-pandemin visar på risken att smittas där. Vi vill därför att kommunen aktivt arbetar med att skapa ett samarbete med regionen för att göra det möjligt för äldre att få hemsjukvård som många andra kommuner erbjuder.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Det ska finnas hög medicinsk kompetens i kommunens äldreomsorg.
- Hemtjänstverksamhet ska börja byggas upp i kommunal regi.
- Kommunen ska erbjuda ett brett utbud av boendeformer för äldre med olika behov. Kommunalt drivna alternativ ska erbjudas inom varje boendeform.
- Ett särskilt fokus på äldres psykiska ohälsa och suicidprevention ska fullföljas.
- Ett äldrepsykiatriskt boende i kommunal regi ska planeras.
- Alla som har hemtjänst eller bor på äldreboenden ska ha möjlighet att vistas utomhus varje dag.
- Äldre ska ha rätt till anpassade kontinuerliga fysiska och kulturella aktiviteter.
- De äldre ska erbjudas en god social miljö vid måltiderna.
- Det ska finnas krav på kollektivavtal eller kollektivavtalsliknande villkor för privata aktörer inom hemtjänsten.
- Alla pensionärer med rörelsehinder och ofrivilligt sängliggande ska få profylaktisk behandling för trycksår.
- Minst 80% av personalen inom både kommunalt och privat driven äldreomsorg ska ha den utbildning som behövs för tjänsten de utför.
- Formerna för mobil kultur ska utvecklas för äldre i samarbete med kulturnämnden.
- Kommunen ska ha ansvaret för att det ska finnas en aktivitetsansvarig på varje äldreboende.
- Formerna för samvaro mellan olika åldersgrupper och äldre, till exempel närhet mellan förskola och äldreboende med delad matsal, ska utvecklas.
- Insyn och transparens ska genomsyra all äldreomsorg, oavsett om den drivs i kommunal eller privat regi.
- Stöd för äldre med funktionssvårigheter i myndighetskontakter genom äldreombud eller utökat personligt ombud.
- I samarbete med fritidsnämnden ska utegym skapas och kompletteras utifrån äldres behov.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-1171,1
Jfr kommunens underlag	-1132,6

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar	+32Mkr
Fortbildning i arbetet för personal inom äldreomsorgen	+2,5 Mkr
Ökade resurser för ledsagning och avlastning inom hemtjänsten	+0,5 Mkr
Uppstart av mobil kulturenhet för äldreomsorgen	+2,0 Mkr
Äldreombud eller motsvarande	+1,5 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

111. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för äldrenämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag
112. att alla checksystem och kundval inom nämndens verksamhetsområde avskaffas och ett nytt resurstilldelningssystem utarbetas
113. att besluta att följa Socialstyrelsens rekommendation för maxtaxa för hemtjänst i ordinärt och särskilt boende och dagverksamhet för 2025
114. att ledsagning återförs i kommunal regi
115. att införa nolltaxa för ledsagning
116. att initiativrätt för seniorrådet införs
117. att all mat inom äldreomsorgen ska tillagas i kommunen eller i hemmen
118. att införa rätt till icke biståndsbedömd hemtjänst med upp till åtta timmar per månad för kommuninvånare över 80 år
119. att inrätta en funktion som äldreombudsman
120. att inrätta en kommunal hemtjänst
121. att Nacka kommun upprättar en äldreplan för planering av äldreomsorgen, tillgången på bostäder, aktiviteter, mötesplatser, tillgänglighet och förebyggande hälsoarbete
122. att ge förtur för Nackabor i de olika äldreboendena
123. att skapa och komplettera utegym i befintliga fritidsområden.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Överförmyndarnämnden har ett avgörande ansvar för de som själva har begränsade möjligheter att ta tillvara sina juridiska och ekonomiska rättigheter. Det ställs därmed höga krav på kvalitet och rättssäkerhet.

Att kvalitetssäkra tillgången till service och utbildning för de gode männen är ett sätt att införliva detta ansvar. Vänsterpartiet understryker vikten av att alla gode män ska ges adekvat utbildning som uppfyller kommunens certifiering.

Överförmyndarnämndens nya organisation, avtalet om samverkan mellan Vaxholm, Värmdö och Nacka har gällt sedan en tid. Avtalssamverkan med ett större arbetsområde kan ge olika positiva effekter för brukarna och de gode männen. En uppenbar risk med den utökade organisationen och de stora avstånden, är däremot att resandet ökar. Här har digitaliseringen, som tog ett stort steg under coronarestriktionerna, kunnat hjälpa till. Det är dock viktigt att utvecklingen sker utan att det ställer till med mer arbete någon annanstans i processen.

Den nya digitala situationen får inte heller gå ut över kvaliteten för brukarna. Det är viktigt att brukarna har sista ordet i frågan om att mötas digitalt eller fysiskt.

Ett kvalitetsarbete på enheten under året för att hitta bra digitala mötesformer är viktigt, liksom att möjliggöra resandet när fysiska möten ska hållas.

VERKSAMHETSMÅL 2025

- Verksamheten ska utan försening ge den service och utbildning de gode männen behöver för att kunna utföra sina uppdrag och som gör att fler gode män genomför kommunens certifiering.
- Kvalitetsmål för att både utveckla bra digitala mötesformer och tillgänglighet vid fysiska träffar, samt att se över förfarandet hur val om mötesform beslutas, så att brukarnas behov tillgodoses.
- Gode män ska rekryteras i den omfattning som motsvarar behoven, dock ska ett tak för antalet huvudmän per god man finnas.

DRIFTBUDGETRAM 2025

	Budget 2025
Nettokostnad, Vänsterpartiets förslag	-8,7
Jfr kommunens underlag	-8,5

Kommentar till skillnader i driftbudget

Kompensation för löne- och prisökningar i den kommunalt finansierade verksamheten för att undgå nedskärningar, justerat för avtalade prisändringar +0,2 Mkr

VÄNSTERPARTIET YRKAR

124. att verksamhetsmål, nettodriftbudget och investeringar för överförmyndarnämnden fastställs enligt Vänsterpartiets förslag.

NACKA ENERGI AB OCH NACKA VATTEN OCH AVFALL AB

Kommunens två helägda aktiebolag, Nacka energi AB (NEAB) och Nacka vatten och avfall AB (NVOA), arbetar båda med verksamheter som har stor inverkan på klimat och miljö.

Vatten, avfall och energi är centrala byggstenar i samhällets akuta omställning till ett mer rättvist och klimatanpassat Nacka.

I ägardirektiven för bolagen står det att bolagen ska bidra till förverkligandet av kommunens mål inom miljö- och klimatområdet. Med tanke på bolagens centrala position vad gäller möjligheter att i sina verksamheter påverka kommunens klimat- och miljöarbete, vill Vänsterpartiet att tydligare och ambitiösare mål sätts för bolagen i direktiven.

MINSKA KRAFTFULL KLIMATPÅVERKAN

Vänsterpartiet vill att bolagen när de levererar el och vatten till kommunens invånare, reparerar och bygger ut el- och vattennäten och samlar in avfall i alla delar uppfyller relevanta mål i Agenda 2030.

Nacka ligger i botten på Energimyndighetens lista över effekt som kan tas ut från nätanslutna solcellsanläggningar, räknat per invånare. Vänsterpartiet vill att NEAB aktivt och målinriktat främjar installation av solenergianläggningar på kommunens egna fastigheter, men även på övrig bebyggelse.

NVOA har antagit en strategi för en fossilfri och klimatneutral verksamhet. Vänsterpartiet stöder strategin. Det är viktigt att brist på resurser i bolaget inte får hindra att målen i strategin nås.

Vänsterpartiet vill göra det möjligt för bolaget att få bidrag från kommunen, om detta behövs för att uppfylla målen. Vänsterpartiet vill särskilt trycka på att de områden som ännu inte inkluderas i strategin – såsom indirekta utsläpp som uppkommit när inköpt material producerats och transporterats – så snart som möjligt inkluderas i strategin.

MINSKA KUNDERNAS KONSUMTION

De båda bolagen har tillsammans med kommunen ett ansvar för att förbrukningen av el och vatten minskar och att avfallsmängderna reduceras.

Att bolagen försöker påverka kommuninvånarnas och företagskundernas konsumtionsvanor är viktigt för Vänsterpartiet. I ett övergångsskede kan åtgärder för att få ner konsumtionen innebära ökade kostnader för bolagen. För att de ska kunna prioritera detta arbete anser vi att kommunen ska kunna tillföra pengar öronmärkta för denna omställning till bolagen.

FÖREBYGG SKADOR SOM KAN UPPKOMMA PÅ GRUND AV KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Ett förändrat klimat med bland annat fler skyfall och hårdare vindar är redan ett faktum. Bolagen måste förebygga att skador uppkommer på de anläggningar bolagen ansvarar för och att anläggningarna har kapacitet att hantera klimatförändringarna, exempelvis ökande regnmängder. Även för dessa åtgärder kan pengar behöva tillföras bolagen.

VÄNSTERPARTIET YRKAR:

125. att det i bolagens ägardirektiv sätts upp tydligare och ambitiösare mål för arbetet inom klimat- och miljöområdet
126. att ägaren (Nacka kommun) kan tillföra ekonomiska medel, om så behövs, för att bolagen ska kunna nå relevant mål i Agenda 2030 och högt ställda krav vad gäller en fossilfri och klimatneutral verksamhet.
127. att ägaren (Nacka kommun) kan tillföra ekonomiska medel, om så behövs, för att bolagen ska kunna vidta de åtgärder som behövs för att förhindra skador som kan uppkomma inom bolagens verksamheter eller orsakas av bolagens verksamheter i och med ett förändrat klimat
128. att kommunfullmäktige fastställer kravet på den sammanlagda avkastningen för NEAB år 2025 till 6,4 mkr
129. att kommunfullmäktige fastställer ersättningen för koncerngemensamma kostnader för NVOA år 2025 till 2 mkr.
130. att kommunfullmäktige fastställer den av Nacka vatten och avfall AB föreslagna VA-taxan enligt kommunstyrelsens förslag
131. att kommunfullmäktige fastställer den av Nacka vatten och avfall AB föreslagna avfallstaxan enligt kommunstyrelsens förslag
132. att kommunfullmäktige fastställer de av Nacka Energi AB föreslagna nätavgifterna enligt kommunstyrelsens förslag